

گزارش اقتصادی شاپرک

اسفند ۱۴۰۱. شماره ۹۳

www.shaparak.ir

فهرست مطالب

۶.....	فهرست شکل‌ها
۸.....	فهرست جداول
۱۰.....	پیشگفتار
۱۱.....	شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه
۱۵.....	۱- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی
۱۶.....	۱-۱- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی
۱۷.....	۱-۱-۱- نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی
۱۸.....	۱-۱-۲- مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی
۲۰.....	۲-۱- بررسی ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP در طول زمان
۲۰.....	۱-۲-۱- قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید ناخالص داخلی
۲۱.....	۲-۲-۱- ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP
۲۴.....	۲- شاخص‌های عملکردی شاپرک در اسفند ماه ۱۴۰۱
۲۴.....	۱-۲- آمار عملکردی شاپرک
۲۵.....	۱-۱-۲- آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک
۲۷.....	۲-۱-۲- رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرکی
۲۸.....	۳-۱-۲- عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش
۳۰.....	۴-۱-۲- عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنشها
۳۴.....	۵-۱-۲- عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت
۳۸.....	۲-۲- نفوذ منطقه‌ای
۳۸.....	۱-۲-۲- ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی
۳۹.....	۲-۲-۲- سرانه تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور
۴۰.....	۳-۲-۲- تعداد و تعداد سرانه کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان
۴۵.....	۴-۲-۲- تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی
۴۷.....	۵-۲-۲- تعداد و مبلغ تراکنش‌ها به تفکیک استان‌های کشور
۴۸.....	۶-۲-۲- تعداد سرانه تراکنش‌های کارتهای فروشگاهی در استان‌های کشور
۵۰.....	۳-۲- شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها
۵۰.....	۱-۳-۲- دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه
۵۴.....	۲-۳-۲- نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها
۵۵.....	۳-۳-۲- بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش

- ۳- کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارت ۶۱
- ۳-۱- سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها ۶۲
- ۳-۲- آنالیز خطاهای تراکنش‌ها ۶۲
- ۳-۳- دسترس‌پذیری حس شده خدمات ۶۵
- ۳-۴- آنالیز تراکنش‌ها ناتمام رخ داده در شبکه ۶۸
- ۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت ۷۰
- ۴-۱- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP ۷۱
- ۴-۱-۱- سهم مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت ۷۱
- ۴-۱-۲- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش ۷۲
- ۴-۱-۳- سهم مبلغ شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس ۷۴
- ۴-۱-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها ۷۶
- ۴-۲- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش ۷۹
- ۴-۳- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌ها ۸۲
- ۴-۳-۱- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در استان‌های کشور ۸۲
- ۴-۳-۲- شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در بعد کشوری ۸۵
- ۴-۳-۳- شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور ۹۰
- ۴-۳-۴- عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش ۹۳
- ۴-۴- نسبت ترمینالهای تراکنش‌دار به فعال سیستمی شرکت‌های PSP ۹۶
- ۵- بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده ۹۸
- ۵-۱- سهم بازار پذیرندگی ۹۸
- ۵-۱-۱- سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت ۹۹
- ۵-۱-۲- سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش ۱۰۰
- ۵-۱-۳- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده ۱۰۲
- ۵-۱-۴- اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها ۱۰۴
- ۵-۲- سهم بازار صادرکنندگی ۱۰۷
- ۵-۲-۱- تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک ۱۰۷
- ۵-۲-۲- سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۰۸
- ۵-۲-۳- سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۰۹
- ۵-۲-۴- سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک ۱۱۱
- ۵-۲-۵- اندازه‌گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۱۳

- ۵-۳- سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده ۱۱۵
- ۵-۴- کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صدهزار ریال تراکنش ۱۲۱
- ۵-۴-۱- کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید ۱۲۱
- ۵-۴-۲- کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ ۱۲۴
- ۶- جمع‌بندی ۱۲۷
- ۷- واژه‌نامه ۱۳۶

فهرست شکل‌ها

- شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۲ لغایت آبان ۱۴۰۱..... ۱۷
- شکل ۲-۱ مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی..... ۱۹
- شکل ۳-۱ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک در ۱۲ فصل منتهی به تابستان ۱۴۰۱..... ۲۱
- شکل ۱-۲ مقایسه میزان رشد مبلغ تراکنش‌ها (همت) در ۱۲ ماه منتهی به اسفند ۱۴۰۱..... ۲۵
- شکل ۲-۲ مقایسه میزان رشد تعداد تراکنش‌ها (میلیون عدد) در ۱۲ ماه منتهی به اسفند ۱۴۰۱..... ۲۶
- شکل ۳-۲ سهم هریک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها - اسفند ۱۴۰۱..... ۳۰
- شکل ۴-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - بهمن و اسفند ۱۴۰۱..... ۳۲
- شکل ۵-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - اسفند ۱۴۰۱ و ۱۴۰۰..... ۳۳
- شکل ۶-۲ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک - اسفند ۱۴۰۱..... ۳۴
- شکل ۷-۲ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها - اسفند ۱۴۰۱..... ۳۵
- شکل ۸-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات - بهمن و اسفند ۱۴۰۱..... ۳۶
- شکل ۹-۲ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - اسفند ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱..... ۳۷
- شکل ۱۰-۲ تغییر در تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - اسفند نسبت به بهمن ۱۴۰۱..... ۴۱
- شکل ۱۱-۲ تعداد کارتهای فروشگاهی (هزار عدد) فعال سیستمی در هر استان - اسفند ۱۴۰۱..... ۴۲
- شکل ۱۲-۲ سرانه تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - اسفند ۱۴۰۱..... ۴۴
- شکل ۱۳-۲ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - اسفند ۱۴۰۱..... ۴۶
- شکل ۱۴-۲ سرانه تراکنش‌های کارتهای فروشگاهی به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - اسفند ۱۴۰۱..... ۴۹
- شکل ۱۵-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتهای فروشگاهی (بر حسب ریال) - اسفند ۱۴۰۱..... ۵۱
- شکل ۱۶-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) - اسفند ۱۴۰۱..... ۵۲
- شکل ۱۷-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایل (بر حسب ریال) - اسفند ۱۴۰۱..... ۵۳
- شکل ۱۸-۲ روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی..... ۵۵
- شکل ۱۹-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت خرید کالا و خدمات - اسفند ۱۴۰۱..... ۵۷
- شکل ۲۰-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه - اسفند ۱۴۰۱..... ۵۹
- شکل ۱-۳ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق - اسفند ۱۴۰۱..... ۶۳
- شکل ۲-۳ سهم هر یک از انواع تراکنش‌های ناموفق و تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها - اسفند ۱۴۰۱..... ۶۴
- شکل ۳-۳ روند دسترس پذیری شاپرک در ۱۲ منتهی به اسفند ۱۴۰۱..... ۶۷
- شکل ۴-۳ روند دسترس پذیری شبکه پرداخت در ۱۲ منتهی به اسفند ۱۴۰۱..... ۶۷

شکل ۱-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها - اسفند ۱۴۰۱.....	۷۱
شکل ۲-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - اسفند ۱۴۰۱.....	۷۴
شکل ۳-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - اسفند ۱۴۰۱.....	۷۶
شکل ۴-۴ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها - بهمن و اسفند ۱۴۰۱.....	۷۸
شکل ۵-۴ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - اسفند ۱۴۰۱.....	۸۴
شکل ۶-۴ نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت PSP - اسفند ۱۴۰۱.....	۸۷
شکل ۷-۴ نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش‌دار هر شرکت PSP - اسفند ۱۴۰۱.....	۹۰
شکل ۸-۴ شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی شرکت‌های PSP به تفکیک هر استان - اسفند ۱۴۰۱.....	۹۲
شکل ۹-۴ روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی از ابتدای سال ۱۳۹۸ تاکنون.....	۹۴
شکل ۱-۵ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت - اسفند ماه ۱۴۰۱.....	۹۹
شکل ۲-۵ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - اسفند ماه ۱۴۰۱.....	۱۰۰
شکل ۳-۵ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک - اسفند ماه ۱۴۰۱.....	۱۰۹
شکل ۴-۵ اختلاف در تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - اسفند ماه ۱۴۰۱.....	۱۱۷
شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - اسفند ماه ۱۴۰۱.....	۱۱۸
شکل ۶-۵ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - اسفند ماه ۱۴۰۱.....	۱۱۹
شکل ۷-۵ اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - اسفند ماه ۱۴۰۱.....	۱۲۰

فهرست جداول

جدول ۱-۱	مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به آبان ۱۴۰۱.....	۱۶
جدول ۲-۱	مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به آبان ۱۴۰۱.....	۱۸
جدول ۳-۱	نسبت ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارت به GDP در ۱۲ فصل منتهی به تابستان ۱۴۰۱.....	۲۲
جدول ۱-۲	مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپرک.....	۲۶
جدول ۲-۲	مقایسه آمار تراکنش‌های شاپرک نسبت ماه مشابه سال ۱۴۰۰.....	۲۶
جدول ۳-۲	مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک.....	۲۷
جدول ۴-۲	مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک.....	۲۸
جدول ۵-۲	مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در اسفند ۱۴۰۱ نسبت به ماه گذشته.....	۲۹
جدول ۶-۲	مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار- اسفند ۱۴۰۱.....	۲۹
جدول ۷-۲	شاخص تعداد متوسط تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - اسفند ۱۴۰۱.....	۳۱
جدول ۸-۲	شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - اسفند ۱۴۰۱.....	۳۱
جدول ۹-۲	شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش - اسفند ۱۴۰۱.....	۳۲
جدول ۱۰-۲	ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - اسفند ۱۴۰۱.....	۳۹
جدول ۱۱-۲	سرانه تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور - اسفند ۱۴۰۱.....	۳۹
جدول ۱۲-۲	پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتهای فروشنده فعال سیستمی - بهمن و اسفند ۱۴۰۱.....	۴۰
جدول ۱۳-۲	سرانه استانی کارتهای فروشنده فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - بهمن و اسفند ۱۴۰۱.....	۴۳
جدول ۱۴-۲	تعداد و مبلغ تراکنش‌ها به تفکیک استان‌های کشور- اسفند ۱۴۰۱.....	۴۷
جدول ۱۵-۲	مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی.....	۵۴
جدول ۱۶-۲	متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت خرید کالا و خدمات به ازای هر ابزار پذیرش.....	۵۵
جدول ۱۷-۲	متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه به ازای هر ابزار پذیرش.....	۵۷
جدول ۱-۳	تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - اسفند ۱۴۰۱.....	۶۲
جدول ۲-۳	مقایسه تعداد انواع تراکنش‌ها و خطاها - اسفند ۱۴۰۱ نسبت به ماه گذشته.....	۶۳
جدول ۳-۳	آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارت - اسفند ۱۴۰۱.....	۶۴
جدول ۴-۳	قیاس سهم هر یک از انواع خطا - اسفند ۱۴۰۱ و ماه گذشته.....	۶۵
جدول ۵-۳	دسترس‌پذیری حس شده خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارت.....	۶۶
جدول ۶-۳	درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک - بهمن و اسفند ۱۴۰۱.....	۶۸

جدول ۴-۱ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - بهمن و اسفند ۱۴۰۱.....	۷۳
جدول ۴-۲ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - بهمن و اسفند ۱۴۰۱.....	۷۵
جدول ۴-۳ مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP - بهمن و اسفند ۱۴۰۱.....	۷۷
جدول ۴-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - بهمن و اسفند ۱۴۰۱.....	۸۰
جدول ۴-۵ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار - بهمن و اسفند ۱۴۰۱.....	۸۱
جدول ۴-۶ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی به تفکیک استان - اسفند ۱۴۰۱.....	۸۳
جدول ۴-۷ شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت - بهمن و اسفند ۱۴۰۱.....	۸۶
جدول ۴-۸ شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش‌دار هر شرکت - بهمن و اسفند ۱۴۰۱.....	۸۹
جدول ۴-۹ شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - اسفند ۱۴۰۱.....	۹۱
جدول ۴-۱۰ سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش هر شرکت از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی آن - اسفند ۱۴۰۱.....	۹۵
جدول ۴-۱۱ سهم ترمینال‌های تراکنش‌دار از ترمینال‌های فعال در اسفند ماه ۱۴۰۱.....	۹۶
جدول ۵-۱ سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - اسفند ماه ۱۴۰۱.....	۱۰۱
جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده - اسفند ماه ۱۴۰۱.....	۱۰۳
جدول ۵-۳ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - اسفند ماه ۱۴۰۱.....	۱۰۵
جدول ۵-۴ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - بهمن و اسفند ماه ۱۴۰۱.....	۱۰۶
جدول ۵-۵ مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - اسفند ماه ۱۴۰۱.....	۱۰۸
جدول ۵-۶ سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - اسفند ماه ۱۴۰۱.....	۱۱۰
جدول ۵-۸ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - اسفند ماه ۱۴۰۱.....	۱۱۴
جدول ۵-۹ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده - بهمن و اسفند ۱۴۰۱.....	۱۱۵
جدول ۵-۱۰ سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده - اسفند ماه ۱۴۰۱.....	۱۱۶
جدول ۵-۱۱ مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید - اسفند ماه ۱۴۰۱.....	۱۲۳
جدول ۵-۱۲ مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ - بهمن ۱۴۰۱.....	۱۲۵

پیشگفتار

مستند حاضر، گزارش شماره ۹۳ شاپرک است که به منظور اطلاع رسانی در فضای پرداخت الکترونیک کشور و با هدف کمک به فعالان حوزه پرداخت الکترونیک در عرصه‌های تصمیم‌گیری و اجرایی منتشر شده است. تدوین این گزارش ضمن بازنگری مستمر شاخص‌های ارائه شده در ۵ بخش اصلی زیر صورت می‌پذیرد:

۱. بخش «جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی» که به بیان شاخص‌های کلان اقتصادی شاپرک می‌پردازد.
۲. بخش «شاخص‌های عملکردی شاپرک» که عملکرد ابزارها و خدمات مختلف شبکه پرداخت و ضریب نفوذ منطقه‌ای آنها را تشریح می‌کند.
۳. بخش «کیفیت خدمات پرداخت کارتی» که میزان دسترس‌پذیری حس‌شده و آمادگی شبکه در پذیرش تراکنش‌های پرداخت کارتی را بیان می‌کند.
۴. بخش «بررسی عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت» که نتیجه فعالیت شرکت‌ها را در کشور و هر استان نشان می‌دهد.
۵. بخش «بررسی عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده» که به بیان میزان مساعی بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در صنعت پرداخت الکترونیک کشور پرداخته است.

شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه

شاخص‌های مختلفی که جهت پایش وضعیت شرکت شاپرک، بصورت تفصیلی در این گزارش معرفی و محاسبه شده‌اند، در جدول در یک نگاه، به طور خلاصه و در چهار دسته ارائه شده است. بخش‌های شاخص‌های جدول در یک نگاه به صورت زیر تقسیم‌بندی شده است:

- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی
- شاخص‌های عملکردی شاپرک در اسفند ۱۴۰۱
- شاخص‌های کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت
- شاخص‌های بازار شبکه پرداخت الکترونیک karti (شامل عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت و عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده)

جزئیات و توضیحات بیشتر هر شاخص در ادامه و در بخش مربوطه بیان شده است.

شاخص های گزارش اقتصادی شاپرک در یک نگاه

۱ جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

* نسبت به آخرین آمار منتشر شده

سهم از نقدینگی

▲	نسبت ارزش تراکنش های شاپرک به نقدینگی	۱۳/۲۷ درصد
▲	نسبت اسکناس و مسکوکات در دست اشخاص به نقدینگی	۱/۶۹ درصد

۲ شاخص های عملکردی شاپرک در اسفند ماه ۱۴۰۱

آمار عملکردی

▲	تعداد تراکنش های شاپرک	عدد ۴,۲۳۹,۸۹۸,۹۸۸
▲	ارزش تراکنش های شاپرک	۱۱,۶۸۸,۴۳۹,۵۰۳ میلیون ریال

رشد اسمی و حقیقی ارزش تراکنش ها

▲	رشد اسمی ماهانه اسفند ۱۴۰۱ نسبت به بهمن ۱۴۰۱	۲۶/۶۲ درصد
▲	رشد حقیقی ماهانه اسفند ۱۴۰۱ نسبت به بهمن ۱۴۰۱	۱۸/۷۷ درصد
▲	رشد اسمی اسفند ۱۴۰۱ نسبت به اسفند ۱۴۰۰	۵۷/۱۱ درصد
▲	رشد حقیقی اسفند ۱۴۰۱ نسبت به اسفند ۱۴۰۰	-۴/۱۵ درصد

سهم هر یک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش ها

▼	ابزار پذیرش اینترنتی	۴/۸۹ درصد
▼	ابزار پذیرش موبایلی	۲/۳۴ درصد
▲	کارتخوان فروشگاه	۹۲/۷۷ درصد

سهم مبلغی هر یک از انواع خدمات شاپرک

▼	خرید کالا و خدمات	۹۸/۴۰ درصد
▲	پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه	۱/۶۰ درصد

سهم تعدادی هر یک از انواع خدمات شاپرک

▲	خرید کالا و خدمات	۸۹/۶۷ درصد
▼	پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه	۵/۶۵ درصد
▲	مانده گیری	۴/۶۷ درصد

ضریب نفوذ منطقه ای

سرانه ابزارهای پذیرش فعال سیستمی به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال کشور

▲	کل ابزارها	۱,۷۳۳/۵۲
▲	کارتخوان فروشگاه	۱,۵۸۵/۵۱
▲	ابزار پذیرش موبایلی	۱۹/۹۹
▲	ابزار پذیرش اینترنتی	۱۲۸/۰۲

سرانه تراکنش های هر ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال کشور

▲	کل ابزارها	۶۸/۵۸
▲	کارتخوان فروشگاه	۶۳/۶۳
▼	ابزار پذیرش موبایلی	۱/۶۰
▲	ابزار پذیرش اینترنتی	۳/۳۵

نفوذ منطقه ای کارتخوان فروشگاه فعال سیستمی

▲	بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه	استان تهران عدد ۱,۶۸۴,۰۴۶
▲	بیشترین تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاه	استان تهران عدد ۳۸,۴۰۷
▲	بیشترین سرانه تعداد کارتخوان فروشگاه	استان مازندران عدد ۰/۲۰۱
▲	بیشترین تعداد سرانه تراکنش های کارتخوان فروشگاه	استان هرمزگان عدد ۸۲/۶۶

نسبت دهکی مبالغ تراکنش ها

▲	نسبت متوسط دهک دهم به دهک اول	۵۹۹/۲۴
---	-------------------------------	--------

ستون اول مربوط به شرکت های PSP و ستون دوم مربوط به بانک های پذیرنده

بالاترین سهم از کل تراکنش های بازار

بالاترین سهم مبلغی تراکنش ها از کل بازار	به پرداخت ملت درصد ۱۹/۴۰	بازگشت ملت درصد ۱۶/۵۸
بالاترین سهم تعدادی تراکنش ها از کل بازار	عدم انتشار	بازگشت ملت درصد ۱۷/۱۴

بالاترین سهم مبلغ تراکنش ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش

ابزار پذیرش اینترنتی	به پرداخت ملت درصد ۲۶/۵۴	بازگشت ملت درصد ۱۳/۰۶
ابزار پذیرش موبایلی	به پرداخت ملت درصد ۵۰/۱۷	بازگشت ملت درصد ۵۷/۰۷
کارتخوان فروشگاهی	به پرداخت ملت درصد ۱۸/۱۴	بازگشت ملت درصد ۱۷/۱۲

بالاترین سهم تعداد تراکنش ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش

ابزار پذیرش اینترنتی	عدم انتشار	بانک ملی ایران درصد ۲۵/۰۹
ابزار پذیرش موبایلی	عدم انتشار	بانک ملت درصد ۵۷/۱۳
کارتخوان فروشگاهی	عدم انتشار	بانک سپه درصد ۱۷/۵۲

شاخص هرفیندال-هیرشمن (HHI)

ابزار پذیرش اینترنتی	۲,۷۷۸	۱,۳۰۸
ابزار پذیرش موبایلی	۳,۱۷۱	۳,۷۲۵
کارتخوان فروشگاهی	۱,۲۹۶	۹۵۴

بالاترین سهم بانک های صادرکننده از تعداد کارت های بانکی تراکنش دار

کارت هدیه و بین کارت	بانک ملی ایران	درصد ۱۴/۷۹
کارت اعتباری	بانک ملی ایران	درصد ۸۶/۹۳
کارت برداشت	بانک ملی ایران	درصد ۲۱/۰۸

کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت

سهم تراکنش های موفق

درصد تراکنش های موفق به کل تراکنش ها	درصد ۹۲/۱۷
درصد تراکنش های موفق سویچ شاپرک به کل تراکنش ها	درصد ۹۹/۹۹

سهم هریک از خطاهای رخ داده در تراکنش ها

خطای پذیرندگی	درصد ۱/۰۲
خطای شاپرکی	درصد ۰/۰۹
خطای صادرکنندگی	درصد ۱۵/۹۴
خطای کاربری	درصد ۸۲/۳۵
خطای کسب و کار	درصد ۰/۶۰

دسترس پذیری حس شده خدمات

دسترس پذیری حس شده شبکه	درصد ۹۸/۶۲
دسترس پذیری حس شده شاپرک	درصد ۹۹/۹۹

تراکنش های ناتمام

درصد تراکنش های موفق از کل تراکنش ها	درصد ۰/۱۰
درصد تغییرات تراکنش های ناتمام	درصد -۳/۵۵

شاخص های بازار شبکه پرداخت الکترونیکی کارت در اسفند ماه ۱۴۰۱

شاخص اثربخشی مبلغی کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی

بالاترین میزان شاخص	سایان کارت	۱/۷۸۷
کمترین میزان شاخص	فن آوا کارت	۰/۳۸۳

نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش ها

بالاترین میزان شاخص	به پرداخت ملت	درصد ۰/۱۴۴
کمترین میزان شاخص	الکترونیک کارت دماوند	درصد ۰/۱۰

سهم کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش از پایانه های فعال

بالاترین سهم	سایان کارت	درصد ۴۸/۴۹
کمترین سهم	پرداخت الکترونیک سداد	درصد ۷/۰۹

فصل ۱

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

بررسی کلان اقتصادی عملکرد شبکه الکترونیک پرداخت کارتی، شاپرک با استفاده از قیاس با شاخص‌های اقتصادی در این بخش از گزارش مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

۱- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی و از جمله نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی، در این بخش تبیین شده است. به علاوه روند ارزش تراکنش‌های شاپرک و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در این بخش مقایسه شده است که در نتیجه آن می‌توان تغییر رفتار افراد جامعه در تمایل به پرداخت الکترونیکی را در طول زمان مشاهده کرد. محاسبه سهم ارزش پرداخت‌های الکترونیکی کارتی شاپرک از کل GDP نیز شاخص دیگری است که نمایانگر جایگاه و گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است.

۱-۱- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

این شاخص نشان می‌دهد که صنعت پرداخت الکترونیک تا چه میزان در اقتصاد ملی نقش داشته و چقدر در تسهیل مبادلات اقتصادی کشور موثر بوده است. برای بررسی نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی^۱، درصدی از نقدینگی^۲ که به صورت الکترونیکی پرداخت شده، محاسبه می‌شود. شایان توجه است در محاسبه این شاخص از اطلاعات موجود (تا آبان ۱۴۰۱) استفاده شده است.

اطلاعات این شاخص را نشان می‌دهد.

شایان توجه است در محاسبه این شاخص از اطلاعات موجود (تا آبان ۱۴۰۱) استفاده شده است.

جدول ۱-۱ مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به آبان ۱۴۰۱

دوره	نقدینگی (میلیارد ریال)	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیارد ریال)	نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی
آذر ۱۴۰۰	۴۴,۲۶۹,۹۰۰	۶,۶۷۹,۱۵۵	۱۵/۰۹٪
دی ۱۴۰۰	۴۵,۰۱۴,۶۰۰	۶,۲۶۷,۴۶۶	۱۳/۹۲٪
بهمن ۱۴۰۰	۴۶,۲۴۰,۳۰۰	۶,۳۶۱,۱۸۹	۱۳/۷۶٪
اسفند ۱۴۰۰	۴۸,۳۲۴,۴۰۰	۷,۴۳۹,۵۱۱	۱۵/۳۹٪
فروردین ۱۴۰۱	۴۸,۲۳۲,۹۰۰	۵,۴۳۸,۷۹۳	۱۱/۲۸٪
اردیبهشت ۱۴۰۱	۴۹,۴۳۴,۷۰۰	۶,۶۷۷,۰۷۴	۱۳/۵۱٪
خرداد ۱۴۰۱	۵۱,۰۴۹,۶۰۰	۷,۲۵۱,۳۶۶	۱۴/۲۰٪
تیر ۱۴۰۱	۵۲,۵۰۱,۴۰۰	۶,۸۵۷,۲۷۶	۱۳/۰۶٪
مرداد ۱۴۰۱	۵۴,۰۱۷,۹۰۰	۶,۷۶۲,۳۵۳	۱۲/۵۲٪
شهریور ۱۴۰۱	۵۵,۹۴۹,۳۰۰	۷,۲۰۶,۰۶۷	۱۲/۸۸٪
مهر ۱۴۰۱	۵۶,۷۶۹,۷۰۰	۷,۰۵۱,۵۸۸	۱۲/۴۲٪
آبان ۱۴۰۱	۵۸,۰۶۸,۴۰۰	۷,۷۰۸,۳۹۴	۱۳/۳۷٪

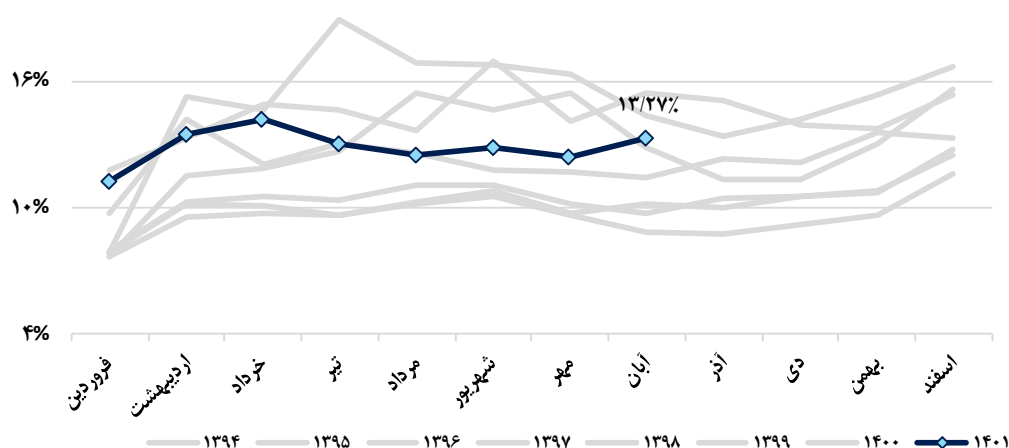
^۱ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۱.

^۲ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۲. آمارهای نقدینگی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از بخش پولی و بانکی در گزارش‌های گزیده آمارهای اقتصادی استخراج شده است.

در آبان ۱۴۰۱ ارزش تراکنش‌های شاپرک ۱۳/۲۷ درصد از کل نقدینگی بوده است که این شاخص نسبت به ماه مهر ۱۴۰۱، افزایش ۰/۸۵ درصدی داشته است.

در آبان ۱۴۰۱، ارزش تراکنش‌های شاپرک افزایش ۹/۳۱ درصدی داشته است که در قیاس با رشد ۲/۲۹ درصدی نقدینگی نسبت به ماه گذشته، افزایش شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی نسبت به ماه مهر ۱۴۰۱ را در پی داشته است.

در زمان تولید گزارش حاضر، آمار میزان نقدینگی تا آبان ۱۴۰۱ منتشر شده است، لذا نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی به تفکیک هر سال در دوره‌ی زمانی سال ۱۳۹۲ لغایت آبان ۱۴۰۱ در شکل ۱-۱ ترسیم شده است که بیانگر روند رو به رشد و نوسانی این شاخص در مدت مورد بررسی است.

شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۲ لغایت آبان ۱۴۰۱

۱-۱-۱- نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

درصدی از نقدینگی که به صورت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص جامعه وجود دارد و پرداخت نقدی را ممکن ساخته، در جدول ۲-۱ ارائه شده است.

جدول ۲-۱ مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به آبان ۱۴۰۱

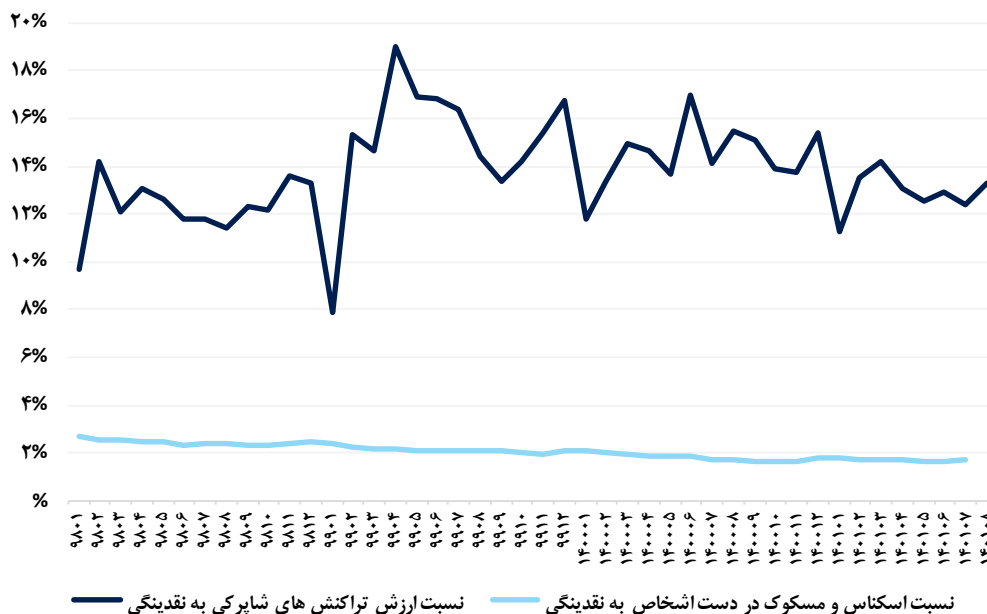
دوره	نقدینگی (میلیارد ریال)	اسکناس و مسکوک در دست اشخاص (میلیارد ریال)	نسبت اسکناس و مسکوکات به نقدینگی
آذر ۱۴۰۰	۴۴,۲۶۹,۹۰۰	۷۳۸,۸۰۰	۱/۶۷٪
دی ۱۴۰۰	۴۵,۰۱۴,۶۰۰	۷۳۷,۱۰۰	۱/۶۴٪
بهمن ۱۴۰۰	۴۶,۲۴۰,۳۰۰	۷۵۲,۱۰۰	۱/۶۳٪
اسفند ۱۴۰۰	۴۸,۳۲۴,۴۰۰	۸۶۴,۳۰۰	۱/۷۹٪
فروردین ۱۴۰۱	۴۸,۲۳۲,۹۰۰	۸۴۸,۷۰۰	۱/۷۶٪
اردیبهشت ۱۴۰۱	۴۹,۴۳۴,۷۰۰	۸۵۵,۱۰۰	۱/۷۳٪
خرداد ۱۴۰۱	۵۱,۰۴۹,۶۰۰	۸۶۰,۷۰۰	۱/۶۹٪
تیر ۱۴۰۱	۵۲,۵۰۱,۴۰۰	۸۸۵,۰۰۰	۱/۶۹٪
مرداد ۱۴۰۱	۵۴,۰۱۷,۹۰۰	۸۸۹,۹۰۰	۱/۶۵٪
شهریور ۱۴۰۱	۵۵,۹۴۹,۳۰۰	۹۱۸,۲۰۰	۱/۶۴٪
مهر ۱۴۰۱	۵۶,۷۶۹,۷۰۰	۹۵۶,۲۰۰	۱/۶۸٪
آبان ۱۴۰۱	۵۸,۰۶۸,۴۰۰	۹۸۴,۲۰۰	۱/۶۹٪

در آبان ۱۴۰۱، ۱/۶۹ درصد از کل نقدینگی، متعلق به اسکناس و مسکوک در دست اشخاص بوده است که نسبت به مقدار مشابه در مهر ۱۴۰۱ افزایش ۰/۰۱ درصدی را تجربه نموده است. در آبان ۱۴۰۱ میزان نقدینگی با افزایش ۲/۲۹ درصدی همراه بوده و میزان اسکناس و مسکوک در دست اشخاص نیز با افزایش ۲/۹۳ درصدی همراه بوده است.

۲-۱-۱- مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی و اسکناس و

مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

شکل زیر روند دو شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی را نشان داده و امکان مقایسه تغییرات ارزش تراکنش‌های پرداخت الکترونیک و حجم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص را از کل نقدینگی در طول زمان، ممکن می‌سازد.

شکل ۱-۲ مقایسه نسبت ارزش تراکشرهای شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

روند نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در طول مدت مورد بررسی (ابتدای سال ۱۳۹۸ تا آبان ۱۴۰۱) دارای برآیند صعودی بوده است و از ۷/۷۰ درصد در فروردین ماه ۱۳۹۸ به ۱۳/۲۷ درصد در آبان ۱۴۰۱ افزایش یافته است. این در حالی است که درصد اسکناس و مسکوک به نقدینگی در طول این مدت روندی در مجموع کاهشی داشته و از ۳/۱۸ درصد به ۱/۶۹ درصد رسیده است. به عبارت دیگر، گسترش نفوذ ابزارهای پذیرش، یکی از دلایل کاهش ۰/۹۷ درصدی نسبت اسکناس و مسکوک به نقدینگی در مدت مورد بررسی بوده است که انتظار می‌رود این روند کاهشی همچنان تداوم داشته باشد. اما با توجه به شروع روند کاهشی میزان نقدینگی به نظر می‌رسد سرعت کاهش سهم اسکناس و مسکوکات از نقدینگی، نسبت به گذشته کاهش یابد. کاهش این نسبت در آبان ۱۴۰۱ نسبت به فروردین ماه ۱۳۹۸ یکی از عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم‌سازی ترکیب نقدینگی^۳ در بازه زمانی اخیر بوده و باعث شده برای تامین نقدینگی، پول پرقدرت کمتری به اقتصاد کشور تزریق شود و بخشی از نیاز به پول فیزیکی برای پرداخت بهای کالاها و خدمات مورد تقاضا، با گسترش زیرساخت‌های لازم توسط شبکه پرداخت الکترونیک کارت جبران شود. این در صورتی است که در

۳ منظور کاهش سهم پول پر قدرت از ترکیب نقدینگی و افزایش سهم ضریب فزاینده است.

ماه‌های گذشته شاهد افزایش سهم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از نقدینگی می‌باشیم که این بیانگر تزریق پول پر قدرت به بازار می‌باشد.

۲-۱- بررسی ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP در طول زمان

بر اساس انتظارات و در حالت عمومی، رابطه مستقیمی بین تقاضا در دوره مشخص و مبلغ پرداخت‌های صورت گرفته در آن دوره وجود دارد؛ چرا که بهای کالای مورد تقاضا به صورت الکترونیکی و یا نقدی پرداخت می‌شود. از سوی دیگر عواملی از قبیل تورم، نرخ بهره، رکود و رونق اقتصادی، اوضاع سیاسی و سایر عوامل، بر تقاضا، عادات و رفتار مصرفی آحاد جامعه اثرگذار است. به عنوان مثال در یک اقتصاد رکودی، با کاهش تقاضا و خرید کالاها و خدمات، انتظار بر آن است که پرداخت وجوه چه به صورت نقدی و چه به صورت الکترونیکی در مجموع کاهش یابد.

به عبارت دیگر روند ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارتی، به تنهایی عملکرد شرکت شاپرک و یا اعتماد افراد جامعه به صنعت پرداخت الکترونیک کارتی را نشان نداده و لازم است بررسی ارزش تراکنش‌های کارتی را با توجه به وضعیت سیکل‌های تجاری^۴ و دوره‌های رکود و رونق اقتصادی کشور و نسبت به تولید ناخالص داخلی مورد تحلیل قرار داد.

۱-۲-۱- قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید

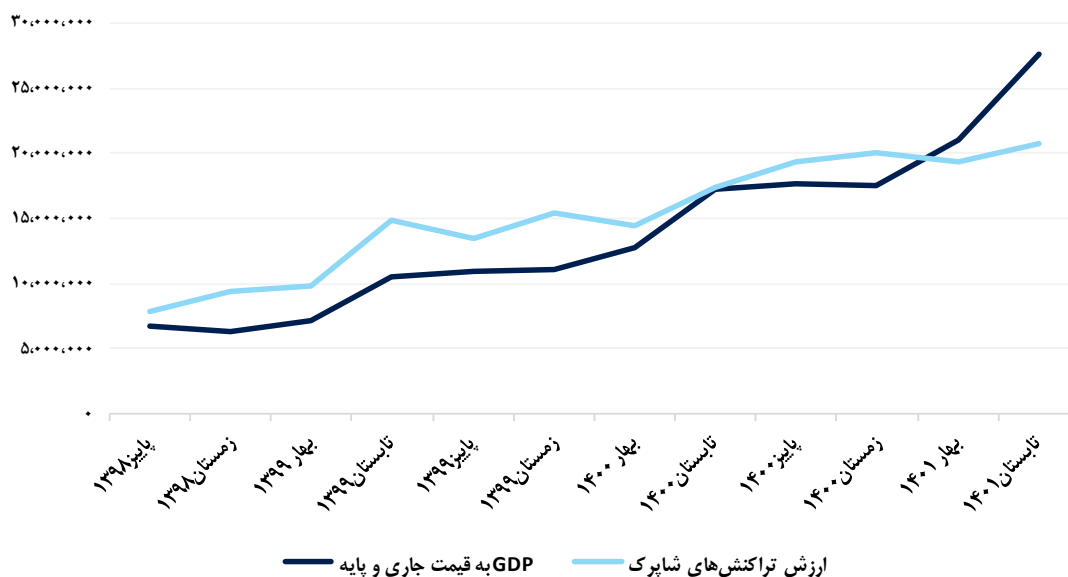
ناخالص داخلی

در شکل ۱-۳ روند تولید ناخالص داخلی^۵ به قیمت پایه بر حسب قیمت‌های جاری و ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک در ۱۲ فصل منتهی به تابستان ۱۴۰۱ به صورت فصلی ترسیم شده است.^۶

^۴ بررسی روند تاریخی تولید ناخالص داخلی هر کشوری به عنوان معیاری از سطح فعالیت اقتصادی آن کشور نمایانگر آن است که این متغیر در طول سال‌ها، حول یک روند رشد بلندمدت نوسان کرده است. این نوسانات در ادبیات اقتصادی به سیکل‌های تجاری معروفند.

^۵ رجوع شود به پیوست ۷-۴.

^۶ آمار تولید ناخالص داخلی از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. و از گزارش سه ماهه نماگرهای اقتصادی اخذ شده است. در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به تابستان ۱۴۰۱ می‌باشد.

شکل ۳-۱ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک در ۱۲ فصل منتهی به تابستان ۱۴۰۱

در محاسبات تولید ناخالص داخلی برای جلوگیری از محاسبه چند باره ارزش کالای تولید شده، صرفاً ارزش کالاهای نهایی و نه واسط محاسبه می‌شود. اما از آنجا که ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک، شامل بهای همه انواع کالا، چه نهایی و چه واسط است، امکان بالاتر رفتن ارزش تراکنش‌ها از ارزش تولید ناخالص داخلی وجود داشته که به این دلیل ارزش تراکنش‌های شاپرک از میزان تولید ناخالص داخلی در برخی برهه‌های زمانی بیشتر است.

۲-۲-۱ ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP

ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارتی در کنار GDP، معیاری جهت نشان دادن گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است. این آمار در طول زمان^۷ در جدول ۳-۱ ارائه شده است. ارقام این جدول با توجه به تغییر سال پایه محاسبه GDP از سال ۱۳۸۳ به سال ۱۳۹۰ توسط بانک مرکزی ج.ا.ا.

^۷ در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به تابستان ۱۴۰۱ می‌باشد.

مورد بازنگری قرار گرفته است و دلیل وجود اختلاف در GDP اعلام شده در شماره‌های گذشته گزارش اقتصادی شاپرک با این گزارش نیز همین مهم می‌باشد.

جدول ۳-۱ نسبت ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارت به GDP در ۱۲ فصل منتهی به تابستان ۱۴۰۱

دوره	GDP (میلیارد ریال)	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیارد ریال)
پاییز ۱۳۹۸	۶,۷۳۰,۰۰۰	۷,۸۴۸,۴۳۹
زمستان ۱۳۹۸	۶,۳۶۸,۰۰۰	۹,۳۳۷,۷۳۷
بهار ۱۳۹۹	۷,۱۸۱,۰۰۰	۹,۸۴۲,۳۷۶
تابستان ۱۳۹۹	۱۰,۵۹۲,۰۰۰	۱۴,۸۴۳,۴۱۸
پاییز ۱۳۹۹	۱۰,۹۹۷,۰۰۰	۱۳,۴۰۹,۵۵۵
زمستان ۱۳۹۹	۱۱,۰۲۱,۰۰۰	۱۵,۴۷۵,۸۳۴
بهار ۱۴۰۰	۱۲,۷۷۸,۰۰۰	۱۴,۴۳۴,۷۹۴
تابستان ۱۴۰۰	۱۷,۲۷۰,۰۰۰	۱۷,۴۴۶,۲۲۶
پاییز ۱۴۰۰	۱۷,۶۲۳,۰۰۰	۱۹,۳۲۵,۰۴۱
زمستان ۱۴۰۰	۱۷,۵۹۲,۰۰۰	۲۰,۰۶۸,۱۶۶
بهار ۱۴۰۱	۲۱,۰۳۳,۷۲۹	۱۹,۳۶۷,۲۳۳
تابستان ۱۴۰۱	۲۷,۶۹۴,۳۲۵	۲۰,۸۲۵,۶۹۶

*در محاسبات GDP صرفاً ارزش مبادلات کالاها و محصولات نهایی لحاظ می‌شود و به دلیل جلوگیری از محاسبات چند باره ارزش کالاها، ارزش مبادلات کالاهای واسطه‌ای لحاظ نمی‌شود. لذا ارزش مبادلات الکترونیکی ممکن است به دلیل محاسبات ارزش مبادلات کالاهای واسطه‌ای، بیش از ارزش GDP شود و نسبت آن به GDP بیش از ۱۰۰ درصد شود.

فصل ۲

شاخص‌های عملکردی شاپرک در اسفند ۱۴۰۱

بررسی کلان عملکرد شبکه الکترونیکی پرداخت کارتی، شاپرک در این بخش از گزارش مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

۲- شاخص‌های عملکردی شاپراک در اسفند ماه ۱۴۰۱

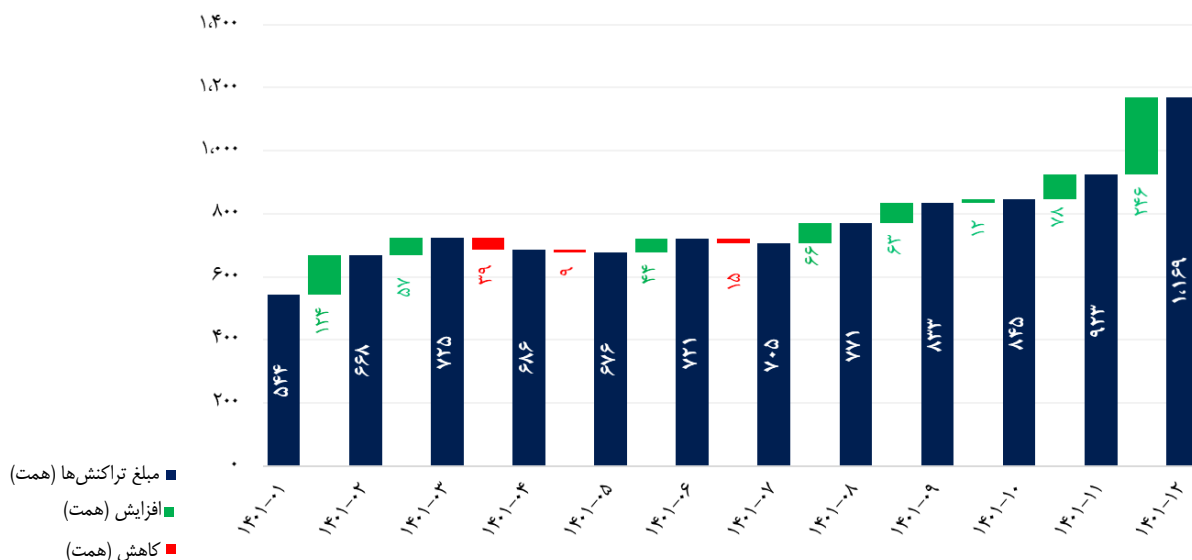
فعالیت و عملکرد پذیرندگی در کل شبکه پرداخت الکترونیک کارت در این بخش بررسی شده است. این بخش خود به سه زیر بخش "آمار عملکردی شاپراک"، "نفوذ منطقه‌ای" و نیز "شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" تقسیم شده که در هر زیر بخش شاخص‌های مختلفی ارائه شده است.

۲-۱- آمار عملکردی شاپراک

در این بخش، عملکرد شاپراک به لحاظ تعدادی و ارزشی و نیز رشد اسمی و حقیقی آن، نسبت تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و سهم هر یک از انواع خدمات پرداخت الکترونیک کارت (خرید کالا و خدمات، پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه و مانده‌گیری) با ارائه شاخص‌هایی بررسی می‌شود.

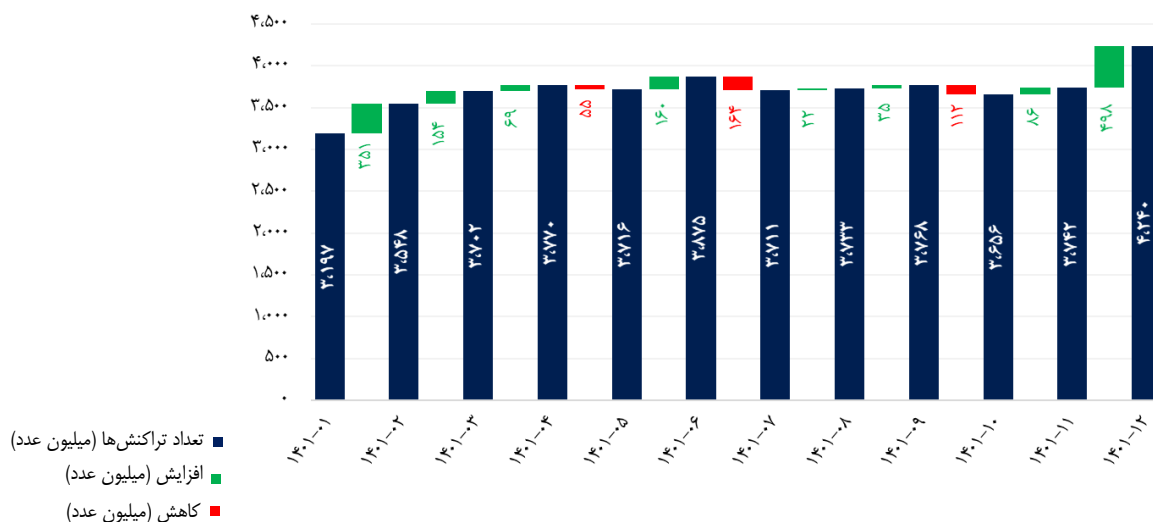
۱-۱-۲- آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک

در نمودار شکل ۱-۲، به بررسی مبلغ تراکنش‌ها در ۱۲ ماه منتهی به اسفند ماه ۱۴۰۱ پرداخته شده است. همچنین میزان کاهش و افزایش هر ماه نسبت به ماه گذشته در نمودار قابل مشاهده است. با توجه به این نمودار بیشترین میزان کاهش و افزایش مبلغ تراکنش نسبت به ماه گذشته به ترتیب در ماه‌های تیر و اسفند ۱۴۰۱ رخ داده است.

شکل ۱-۲- مقایسه میزان رشد مبلغ تراکنش‌ها (همت) در ۱۲ ماه منتهی به اسفند ۱۴۰۱

در نمودار شکل ۲-۲، به بررسی تعداد تراکنش‌ها در ۱۲ ماه منتهی به اسفند ماه ۱۴۰۱ پرداخته شده است. همچنین میزان کاهش و افزایش هر ماه نسبت به ماه گذشته در نمودار قابل مشاهده است. با توجه به این نمودار بیشترین میزان کاهش و افزایش تعداد تراکنش نسبت به ماه گذشته به ترتیب در ماه‌های مهر و اسفند ۱۴۰۱ رخ داده است.

شکل ۲-۲- مقایسه میزان رشد تعداد تراکنش‌ها (میلیون عدد) در ۱۲ ماه منتهی به اسفند ۱۴۰۱

در اسفند ماه ۱۴۰۱ بالغ بر ۴,۲۴۰ میلیون تراکنش با ارزش ۱۱,۶۸۸ هزار میلیارد ریال در شبکه الکترونیک پرداخت کارت پردازش شده که نسبت به بهمن ماه رشد ۱۳/۳۲ درصدی در تعداد و ۲۶/۶۲ درصدی در ارزش ریالی داشته است. در جدول ۱-۲ آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک در اسفند ماه ۱۴۰۱ و درصد تغییرات آن نسبت به ماه گذشته درج شده است.

جدول ۱-۲- مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپرک

نوع	بهمن ۱۴۰۱	اسفند ۱۴۰۱	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۳,۷۴۱,۵۸۱,۸۶۰	۴,۲۳۹,۸۹۸,۹۸۸	۱۳/۳۲٪
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۹,۲۳۱,۴۴۲,۵۸۳	۱۱,۶۸۸,۴۳۹,۵۰۳	۲۶/۶۲٪

همچنین جدول ۲-۲ حاوی آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک در اسفند ۱۴۰۱ و ماه مشابه سال گذشته به همراه درصد تغییرات آن می‌باشد.

جدول ۲-۲- مقایسه آمار تراکنش‌های شاپرک نسبت ماه مشابه سال ۱۴۰۰

نوع	اسفند ۱۴۰۰	اسفند ۱۴۰۱	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۳,۶۰۵,۳۳۹,۹۸۴	۴,۲۳۹,۸۹۸,۹۸۸	۱۷/۶۰٪
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۷,۴۳۹,۵۱۰,۷۵۹	۱۱,۶۸۸,۴۳۹,۵۰۳	۵۷/۱۱٪

بر اساس جدول ۲-۲ مندرجات تراکنش‌های اسفند ۱۴۰۱ به نسبت ماه مشابه سال ۱۴۰۰ از نظر تعدادی ۱۷/۶۰ و از نظر ریالی ۵۷/۱۱ درصد رشد داشته است.

۲-۱-۲- رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرک

در اقتصاد برای ارائه تحلیل‌های قابل اتکا، متغیرهای ارزشی و مبلغی را به صورت حقیقی بررسی می‌کنند. به این مفهوم که متغیر ارزشی اسمی^۸ را تورمزدایی نموده تا اثر عامل تورم موجب برداشت‌های اشتباه و انحراف در تصمیم‌گیری نشود. لذا شاخص مناسب‌تر برای بیان رشد ارزش تراکنش‌ها، بیان آن به صورت رشد حقیقی^۹ و تورمزدایی شده می‌باشد.

جدول ۳-۲ مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک

ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)	بهمن ۱۴۰۱	اسفند ۱۴۰۱	درصد تغییرات
ارزش اسمی تراکنش‌ها	۹,۳۳۱,۴۴۲,۵۸۲/۵۳	۱۱,۶۸۸,۴۳۹,۵۰۳/۴۱	۲۶/۶۲٪
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۱۲,۳۸۹,۵۳۵/۰۷	۱۴,۷۱۵,۳۹۶/۵۸	۱۸/۷۷٪
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI)*	۷۴۵/۱	۷۹۴/۳	۶/۶۰٪

*نرخ تورم ماهانه: درصد تغییرات شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در دو ماه متوالی بیانگر نرخ تورم ماهانه می‌باشد. (مرجع آمار CPI سایت بانک مرکزی ج.ا.ا می‌باشد.)

همان‌گونه که جدول ۳-۲ نشان می‌دهد ارزش اسمی تراکنش‌های اسفند ۱۴۰۱ نسبت به ماه گذشته با رشد ۲۶/۶۲ درصدی همراه بوده و این در حالی است که ارزش حقیقی تراکنش‌ها در رشد ۱۸/۷۷ درصدی را تجربه نموده است. ارزش حقیقی تراکنش‌ها در واقع ارزش تراکنش‌های شاپرکی بدون در نظر گرفتن اثرات تورم می‌باشد. به عبارت دیگر ارزش تراکنش‌های شاپرکی که نسبت به نرخ تورم خالص سازی شده است، ارزش حقیقی تراکنش‌های شاپرکی را تشکیل می‌دهد. در ادامه طی جدول ۴-۲ مقایسه‌ای بین رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک آورده شده است.

^۸ ارزش تراکنش‌های شاپرک با احتساب نرخ تورم (مبلغ معمول گزارش شده)

^۹ ارزش تراکنش‌های شاپرک بدون اثرات تورم، برای محاسبه ارزش حقیقی، شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) به قیمت سال پایه ۱۳۹۵ به صورت ماهانه از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا اخذ شده است.

جدول ۲-۴ مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپراک

ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)	اسفند ۱۴۰۰	اسفند ۱۴۰۱	درصد تغییرات
ارزش اسمی تراکنش‌ها	۷,۴۳۹,۵۱۰,۷۵۹/۲۴	۱۱,۶۸۸,۴۳۹,۵۰۳/۴۱	۵۷/۱۱٪
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۱۵,۳۵۱,۸۵۸/۷۷	۱۴,۷۱۵,۳۹۶/۵۸	-۴/۱۵٪
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) *	۴۸۴/۶	۷۹۴/۳	۶۳/۹۱٪

* تورم نقطه به نقطه: رشد شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه مشخص نسبت به ماه مشابه سال قبل را در نظر می‌گیرد.
(مرجع آمار CPI سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. می‌باشد.)

همانگونه که مشاهده می‌گردد، مندرجات جدول ۲-۴ بیانگر رشد ۵۷/۱۱ درصدی در ارزش اسمی تراکنش‌ها در قیاس نقطه به نقطه بوده که می‌توان آن را شاهی برای افزایش استقبال عمومی از پرداخت الکترونیکی تفسیر کرد. همچنین ملاحظه می‌شود که رشد حقیقی ارزش تراکنش‌ها بدون در نظر گرفتن اثرات تورم محاسبه شده است ۴/۱۵- درصد می‌باشد. اثرات نرخ تورم بر مبلغ تراکنش‌های شاپراک طی سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ به وضوح در جدول فوق قابل مشاهده می‌باشد.

همانطور که قبلاً نیز اشاره گردید ارزش حقیقی تراکنش‌های شاپراک در واقع ارزش تراکنش‌های شاپراک بدون در نظر گرفتن اثرات تورمی می‌باشد.

۲-۱-۳- عملکرد شبکه شاپراک در توزیع ابزار پذیرش

سوئیچ شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت (شاپراک) سه نوع "ابزار پذیرش اینترنتی"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش کارخوان فروشگاه" را پشتیبانی می‌نماید که در این بخش تعداد هر یک از این ابزارها، در کنار سایر عوامل نظیر تعداد تراکنش، دسترسی و توسعه شبکه پرداخت الکترونیک کارتی مورد بررسی قرار می‌گیرد. در مبحث بررسی تعداد ابزارهای پذیرش، به جهت قیاس بهتر و تحلیل دقیق‌تر، از تعداد

ابزار "فعال سیستمی"^{۱۰} استفاده شده است. در این راستا تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در اسفند ۱۴۰۱ در قیاس با ماه گذشته در جدول ۲-۵ ارائه شده است.

جدول ۲-۵ مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در اسفند ۱۴۰۱ نسبت به ماه گذشته

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی		
	بهمن ۱۴۰۱	اسفند ۱۴۰۱	رشد
ابزار پذیرش اینترنتی	۷۷۱,۱۴۵	۷۹۱,۴۳۳	۲/۶۳٪
ابزار پذیرش موبایلی	۱۲۳,۵۲۸	۱۲۳,۵۸۹	۰/۰۵٪
کارتخوان فروشگاه	۹,۶۱۱,۲۷۸	۹,۸۰۱,۹۱۴	۱/۹۸٪
مجموع ابزارها	۱۰,۵۰۵,۹۵۱	۱۰,۷۱۶,۹۳۶	۲/۰۱٪

بر اساس جدول ۲-۵ تعداد ابزارهای شاپرکی در مجموع نسبت به دی ماه رشد ۲/۰۱ درصدی را تجربه نموده‌اند که به نظر می‌رسد سبب این تغییر، افزایش ۱/۹۸ درصدی تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه می‌باشد. ابزارهای پذیرش اینترنتی در اسفند ۱۴۰۱ نسبت به بهمن ماه رشد ۲/۶۳ درصدی را تجربه نموده‌اند و تعداد ابزار پذیرش موبایلی نیز در مدت مشابه با افزایش ۰/۰۵ درصدی همراه بوده است. در ادامه آمار سهم بازار هر یک از ابزارها در جدول ۲-۶ ارائه شده است.

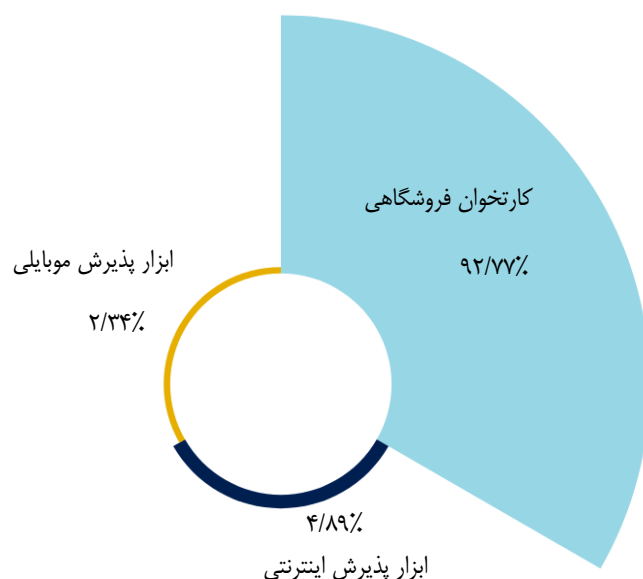
جدول ۲-۶ مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار- اسفند ۱۴۰۱

ابزار پذیرش	بهمن ۱۴۰۱		اسفند ۱۴۰۱	
	تعداد ابزار فعال سیستمی	سهم از بازار	تعداد ابزار فعال سیستمی	سهم از بازار
ابزار پذیرش اینترنتی	۷۷۱,۱۴۵	۷/۳۴٪	۷۹۱,۴۳۳	۷/۳۸٪
ابزار پذیرش موبایلی	۱۲۳,۵۲۸	۱/۱۸٪	۱۲۳,۵۸۹	۱/۱۵٪
کارتخوان فروشگاه	۹,۶۱۱,۲۷۸	۹۱/۴۸٪	۹,۸۰۱,۹۱۴	۹۱/۴۶٪
مجموع ابزارها	۱۰,۵۰۵,۹۵۱	۱۰۰/۰۰٪	۱۰,۷۱۶,۹۳۶	۱۰۰/۰۰٪

^{۱۰} ابزارهایی که به لحاظ فنی امکان انجام تراکنش بر روی آن‌ها مهیا می‌باشد و در پایگاه داده شاپرک با وضعیت "Y" ثبت شده است.

۲-۱-۴- عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌ها

سهم تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش نیز شاخص دیگری است که در شکل ۲-۳ نشان داده شده است. همانطور که مشخص است کارتخوان فروشگاهی با سهم ۹۲/۷۷ درصدی، بیشترین تعداد تراکنش را در بین سایر ابزارهای پذیرش داشته است و ابزار پذیرش اینترنتی و ابزار پذیرش موبایلی به ترتیب در جایگاه‌های بعدی قرار گرفته‌اند.

شکل ۲-۳ سهم هر یک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها - اسفند ۱۴۰۱

بیشترین سهم بازار تراکنش‌های شاپرکی در اختیار ابزار کارتخوان فروشگاهی می‌باشد. این در حالی است که عواملی مانند وجود محدودیت انجام تراکنش بر روی ابزار پذیرش موبایلی، تعداد بالای ابزار کارتخوان فروشگاهی، فراگیر بودن این ابزار، عدم نیاز این ابزار به تجهیزات مکمل دیگر نظیر کامپیوتر یا گوشی موبایل و عواملی از این دست را می‌توان از جمله عوامل تاثیر گذار بر تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی دانست. این در حالی است که به منظور استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی، به بستر اینترنتی امن و در استفاده از ابزار پذیرش موبایل به وجود دستگاه گوشی تلفن همراه نیاز می‌باشد که ممکن است هنگام خرید در دسترس همگان قرار نداشته باشد. متوسط تعداد تراکنش به ازای هر یک از ابزارها در جدول ۲-۷ به خوبی قابل ملاحظه می‌باشد.

جدول ۲-۷ شاخص تعداد تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - اسفند ۱۴۰۱

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی	تعداد تراکنش‌ها	تعداد تراکنش به ازای هر ابزار
ابزار پذیرش اینترنتی	۷۹۱,۴۳۳	۲۰۷,۲۱۸,۹۸۵	۲۶۲
ابزار پذیرش موبایلی	۱۲۳,۵۸۹	۹۹,۲۲۲,۵۶۸	۸۰۳
کارتخوان فروشگاهی	۹,۸۰۱,۹۱۴	۳,۹۳۳,۴۵۷,۴۳۵	۴۰۱
مجموع ابزارها	۱۰,۷۱۶,۹۳۶	۴,۲۳۹,۸۹۸,۹۸۸	۳۹۶

متوسط تراکنش هر ابزار پذیرش شاپرکی در اسفند ۱۴۰۱، ۳۹۶ تراکنش می‌باشد که این تعداد نسبت به مقدار مشابه در ماه گذشته افزایش ۳۹/۴۹ واحدی (۱۱/۰۹ درصدی) را تجربه نموده است. بیشترین تغییر با افزایش متوسط تعداد تراکنش مربوط به کارتخوان فروشگاهی می‌باشد. در اسفند ماه متوسط تعداد تراکنش‌های اینترنتی با افزایش ۰/۵۹ درصدی از ۲۶۰ تراکنش در بهمن ۱۴۰۱ به ۲۶۲ تراکنش رسیده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش موبایلی ۸۰۳ تراکنش است که این مقدار نسبت به ماه گذشته با کاهش ۴۲/۴۵ واحدی همراه بوده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاهی نیز با ۴۳/۷۵ واحد افزایش نسبت به بهمن ۱۴۰۱ به ۴۰۱ عدد در اسفند ماه رسیده است. در ادامه طی جدول ۲-۸ به بررسی شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزار پذیرش فعال سیستمی پرداخته شده است.

جدول ۲-۸ شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - اسفند ۱۴۰۱

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	سرنانه مبلغ تراکنش‌های هر ابزار پذیرش (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۷۹۱,۴۳۳	۱,۶۹۲,۸۰۸,۲۹۴	۲,۱۳۸/۹۲
ابزار پذیرش موبایلی	۱۲۳,۵۸۹	۱۴,۸۲۷,۶۰۹	۱۱۹/۹۸
کارتخوان فروشگاهی	۹,۸۰۱,۹۱۴	۹,۹۸۰,۸۰۳,۶۰۱	۱,۰۱۸/۲۵
مجموع ابزارها	۱۰,۷۱۶,۹۳۶	۱۱,۶۸۸,۴۳۹,۵۰۳	۱,۰۹۰/۶۵

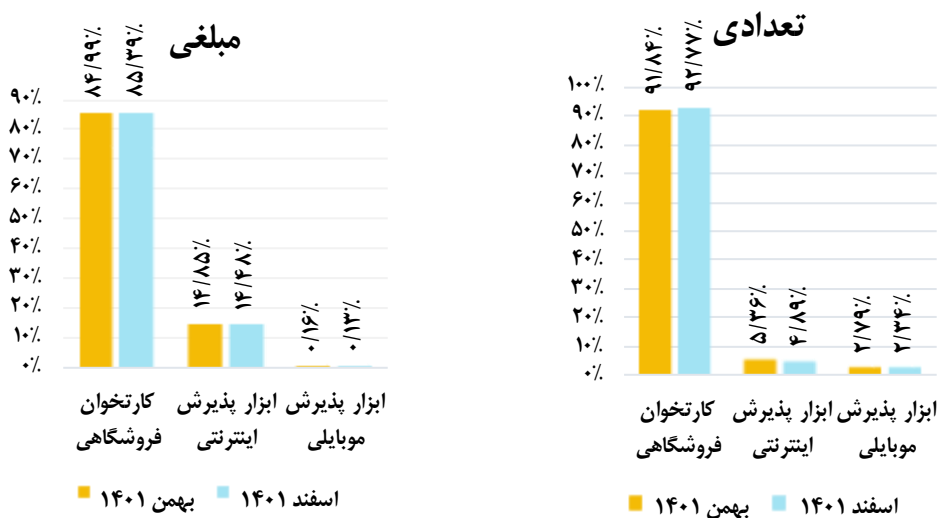
متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش اینترنتی در اسفند ۱۴۰۱ ماه با افزایش ۳۶۱/۰۳ میلیون ریالی نسبت به ماه گذشته به ۲,۱۳۸/۹۲ میلیون ریال رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش موبایلی با کاهش ۱/۳۶ میلیون ریالی نسبت به ماه گذشته به ۱۱۹/۹۸ میلیون ریال به ازای هر ابزار در اسفند ماه رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار کارتخوان فروشگاهی نیز با توجه به جدول ۲-۸ برابر با ۱,۰۱۸/۲۵ میلیون ریال می‌باشد که این میزان نیز نسبت به ماه گذشته ۲۰۱/۹۸ میلیون ریال افزایش را تجربه نموده است.

همانگونه که مشاهده می‌گردد، جدول ۲-۹ حاوی اطلاعات متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش است. بر اساس این جدول تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به طور متوسط کمترین ارزش ریالی را داشته و ابزار کارتخوان فروشگاه‌های از این منظر رتبه نخست را دارد.

جدول ۲-۹ شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش - اسفند ۱۴۰۱

ابزار پذیرش	تعداد تراکنش‌ها (تعداد)	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	متوسط مبلغ هر تراکنش در هر ابزار (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۲۰۷,۲۱۸,۹۸۵	۱,۶۹۲,۸۰۸,۲۹۴	۸/۱۷
ابزار پذیرش موبایلی	۹۹,۲۲۲,۵۶۸	۱۴,۸۲۷,۶۰۹	۰/۱۵
کارتخوان فروشگاه	۳,۹۳۳,۴۵۷,۴۳۵	۹,۹۸۰,۸۰۳,۶۰۱	۲/۵۴
مجموع ابزارها	۴,۲۳۹,۸۹۸,۹۸۸	۱۱,۶۸۸,۴۳۹,۵۰۳	۲/۷۶

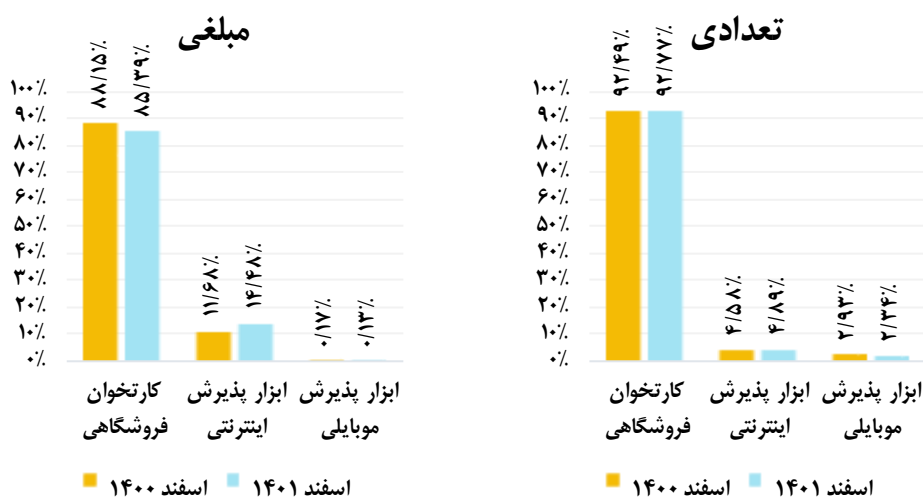
اطلاعات مربوط به تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر ابزار پذیرش، در ماه اسفند ۱۴۰۱ نسبت به ماه گذشته در شکل ۲-۴ ترسیم شده است.

شکل ۲-۴ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - بهمن و اسفند ۱۴۰۱

همانگونه که در شکل ۲-۴ ملاحظه می‌شود، سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در اسفند ۱۴۰۱ نسبت به ماه گذشته به ترتیب افزایش ۰/۹۳ و ۰/۴۰ درصدی داشته است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی در اسفند ۱۴۰۱ نسبت به ماه گذشته به ترتیب کاهش ۰/۴۸ و ۰/۳۷ درصدی را تجربه نموده‌اند. در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی نیز به ترتیب کاهش ۰/۴۵ درصدی در تعداد تراکنش‌ها و ۰/۳۶ درصدی در مبلغ تراکنش‌ها مشهود می‌باشد.

شکل ۲-۵ تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای هر نوع ابزار پذیرش برای اسفند ۱۴۰۱ و مقایسه آن با اسفند ۱۴۰۰ را نشان می‌دهند.

شکل ۲-۵ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - اسفند ۱۴۰۱ و ۱۴۰۰

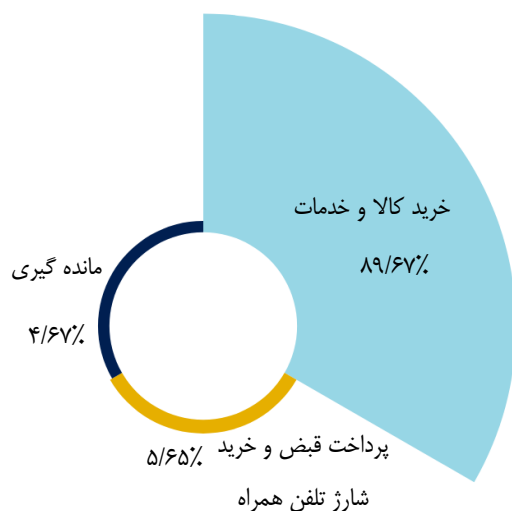
همانگونه که در شکل ۲-۵ مشاهده می‌گردد، تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در اسفند ماه ۱۴۰۱ نسبت به ماه مشابه سال گذشته به ترتیب با افزایش ۰/۲۸ و ۲/۷۶ درصدی همراه بوده است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به ترتیب افزایش ۰/۳۱ و ۲/۸۰ درصدی را تجربه نموده است. همچنین در زمان مشابه تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به ترتیب با کاهش ۰/۵۹ و ۰/۴۱ درصدی همراه بوده است.

۲-۱-۵- عملکرد شاپراک به ازای نوع خدمت

شبکه پرداخت الکترونیک کارتی سه خدمت "خرید کالا و خدمات"، "پرداخت قبض و خرید شارژ" و "مانده‌گیری" را به جامعه ارائه می‌نماید.

در این راستا شکل ۲-۶ و شکل ۲-۷ به ترتیب سهم تعدادی و مبلغی هر یک از انواع خدمات ارائه شده را در کل شبکه پرداخت نشان می‌دهد.

شکل ۲-۶ مبین آن است که در اسفند ۱۴۰۱، ۸۹/۶۷ درصد خدمات ارائه شده توسط شبکه شاپراک از نوع خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده که با توجه به شکل ۲-۸ نسبت به ماه گذشته این سهم افزایش ۰/۴۴ درصدی داشته است. همانگونه که مشاهده می‌گردد، خدمت "مانده‌گیری" با ۴/۶۷ درصد سهم، کمترین سهم از کل خدمات در بین خدمات ارائه شده داشته است.

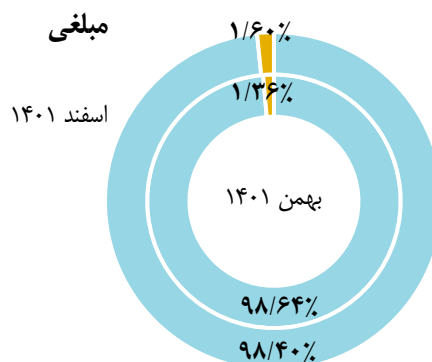
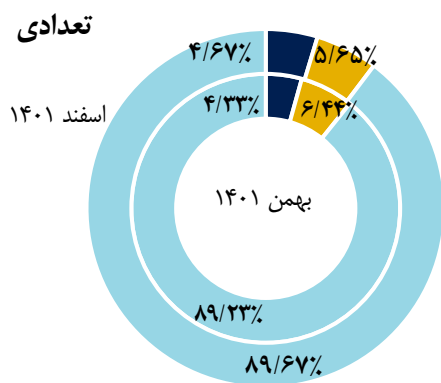
شکل ۲-۶ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپراک - اسفند ۱۴۰۱

شکل ۲-۷ نشان می‌دهد که ۹۸/۴۰ درصد مبلغ خدمات ارائه شده در ماه اسفند ۱۴۰۱ مربوط به خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده است و خدمت "مانده‌گیری" نیز به دلیل عدم اثر مالی بر مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت، سهم مبلغی صفر را دارا بوده است.

شکل ۷-۲ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها - اسفند ۱۴۰۱

برای بررسی تغییرات تعدادی و مبلغی در انواع خدمات به صورت ماهانه، شکل ۸-۲ ترسیم شده است. دو شکل دایره‌ای سهم هر یک از خدمات از کل و شکل‌های میله‌ای اختلاف سهم خدمات در این دوره یک ماهه را نشان می‌دهد.

- مانده گیری
- پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه
- خرید کالا و خدمات

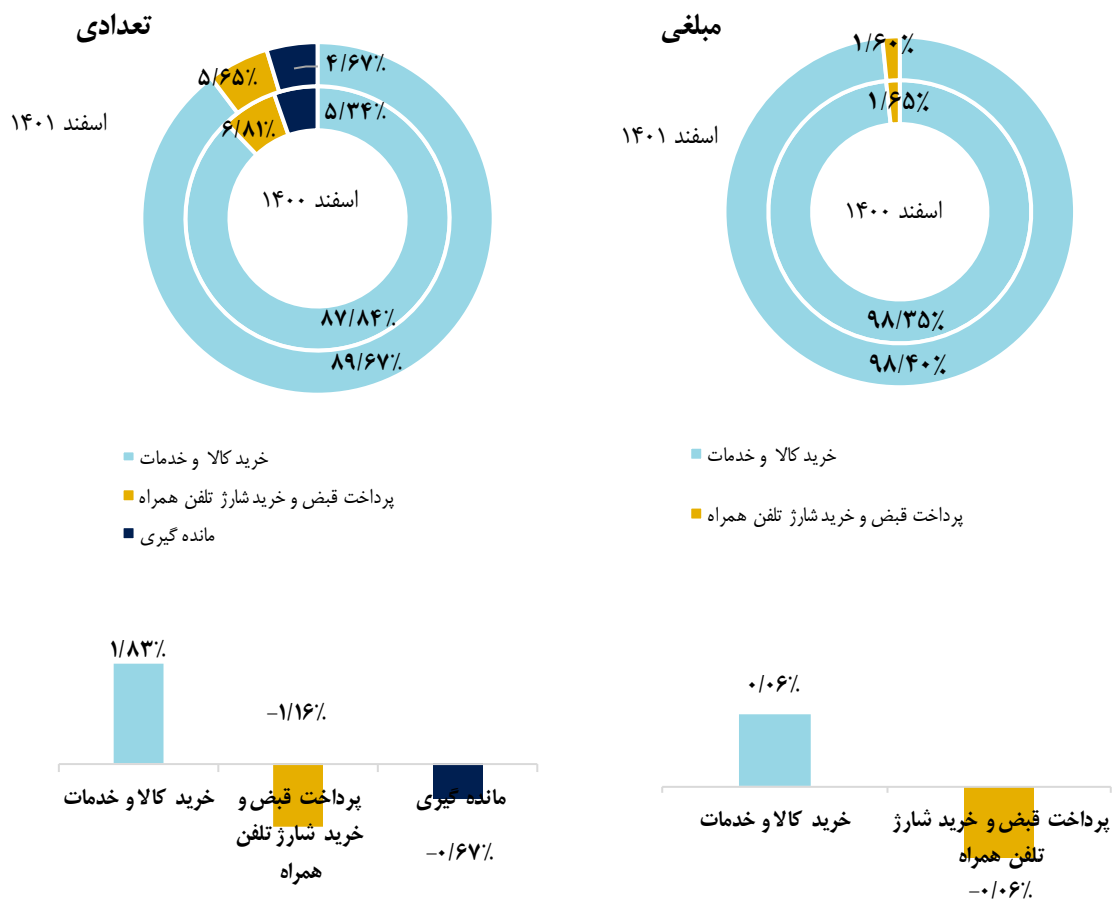
- خرید کالا و خدمات
- پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه

شکل ۸-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات - بهمن و اسفند ۱۴۰۱

در شکل ۸-۲ ملاحظه می‌شود که نسبت به ماه گذشته، سهم تعدادی خدمات "پرداخت قبض و خرید شارژ" از کل تراکنش‌ها با کاهش همراه بوده، همچنین خدمات "خرید کالا و خدمات" و "مانده‌گیری" با افزایش مواجه بوده‌اند. سهم تعدادی تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" نسبت به ماه گذشته افزایش ۴۴٪ درصدی، "پرداخت قبض و خرید شارژ" کاهش ۷۹٪ درصدی و سهم تعدادی تراکنش‌های "مانده‌گیری" با افزایش ۳۵٪ درصدی مواجه بوده است. سهم مبلغی تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" نیز در اسفند ماه با کاهش ۲۴۲٪ درصدی همراه بوده است که میزان کاهش یافته به سهم مبلغی تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" اضافه شده است.

در شکل ۹-۲ این موضوع در مقایسه با ماه مشابه سال گذشته یعنی اسفند ۱۴۰۰ بررسی شده است.

شکل ۹-۲ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - اسفند ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱

بر اساس شکل ۹-۲ ملاحظه می‌شود همزمان با افزایش ۱/۸۳ درصدی سهم تعداد تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" در اسفند ۱۴۰۱ نسبت به اسفند ۱۴۰۰، سهم مبلغی آن به میزان ۰/۰۶ درصد افزایش داشته است. تعداد تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" در قیاس نقطه به نقطه با افزایش ۱/۱۶ درصدی همراه بوده است. همچنین تعداد تراکنش‌های مانده‌گیری نیز افزایش ۰/۶۷ درصدی را تجربه نموده است.

۲-۲- نفوذ منطقه‌ای

شاخص نفوذ منطقه‌ای بیانگر سرانه ابزارهای پذیرش و تعداد تراکنش‌های هر ابزار در کل کشور و در هر استان است. این شاخص معیاری برای سنجش فراگیر شدن خدمات پرداخت الکترونیک کارتی در مناطق مختلف کشور است.

۲-۲-۱- ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی

آمار تعداد کل هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی شبکه شاپرک و سرانه آن به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال^{۱۱} مصرف‌کننده خدمات کارت در کل کشور (ضریب نفوذ ابزار پذیرش) در جدول ۲-۱ ارائه شده است.

همانطور که ملاحظه می‌شود ضریب نفوذ مجموع ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در اسفند ۱۳۹۳/۵۲ ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور بوده است. بیشترین میزان نفوذ این ابزارها متعلق به کارخوان فروشگاه‌های با تعداد ۱,۵۸۵/۵۱ به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور می‌باشد و کمترین آن به ابزار پذیرش موبایلی اختصاص دارد که به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر صرفاً ۱۹/۹۹ ابزار پذیرش موبایلی در کشور وجود دارد. به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال کشور نیز ۱۲۸/۰۲ ابزار پذیرش اینترنتی نیز در کشور وجود دارد. شایان توجه است که بر خلاف کارخوان فروشگاه‌های، امکان دسترسی از نقاط مختلف کشور به ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام پرداخت‌ها میسر بوده است. این در حالی است که ماهیت پرداخت وجوه با استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی به نسبت ابزار پذیرش کارخوان فروشگاه‌های که نیازمند حضور فیزیکی کارت در محل می‌باشد، متفاوت است.

^{۱۱} آمار جمعیت افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، از بخش نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۵ از شبکه ملی آمار استخراج شده است.

جدول ۲-۱۰ ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - اسفند ۱۴۰۱

ابزار پذیرش	تعداد ابزار	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	ضریب نفوذ هر ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر
ابزار پذیرش اینترنتی	۷۹۱,۴۳۳	۶۱,۸۲۱,۸۵۴	۱۲۸/۰۲
ابزار پذیرش موبایلی	۱۲۳,۵۸۹		۱۹/۹۹
کارتخوان فروشگاهی	۹,۸۰۱,۹۱۴		۱,۵۸۵/۵۱
کل ابزارها	۱۰,۷۱۶,۹۳۶		۱,۷۳۳/۵۲

در اسفند ۱۴۰۱ بیش از ۱,۷۳۴ ابزار شاپرکی به ازای هر ۱۰ هزار نفر جمعیت بالای ۱۸ سال کشور وجود دارد که از این تعداد ۱,۵۸۶ ابزار کارتخوان فروشگاهی می باشد. همچنین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز به ازای هر ۱۰ هزار نفر بالای ۱۸ سال در کشور به ترتیب ۱۲۸ و ۲۰ ابزار می باشد.

۲-۲-۲- سرانه تراکنش های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور

آمار تعداد تراکنش های هر یک از ابزارهای پذیرش و نیز سرانه تراکنش های هر یک از این ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال را در اسفند ماه سال جاری در جدول ۲-۱۱ ارائه گردیده است.

جدول ۲-۱۱ سرانه تعداد تراکنش های هریک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور - اسفند ۱۴۰۱

ابزار پذیرش	تعداد تراکنش ها	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	سرانه تراکنش های هر ابزار
ابزار پذیرش اینترنتی	۲۰۷,۲۱۸,۹۸۵	۶۱,۸۲۱,۸۵۴	۳/۳۵
ابزار پذیرش موبایلی	۹۹,۲۲۲,۵۶۸		۱/۶۰
کارتخوان فروشگاهی	۳,۹۳۳,۴۵۷,۴۳۵		۶۳/۶۳
کل ابزارها	۴,۲۳۹,۸۹۸,۹۸۸		۶۸/۵۸

همانطور که در جدول ۲-۱۱ ملاحظه می شود به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال، در اسفند ماه سال جاری ۶۸/۵۸ عدد تراکنش پرداخت الکترونیکی صورت گرفته است و بیشترین سرانه تعداد تراکنش متعلق به کارتخوان فروشگاهی با ۶۳/۶۳ تراکنش برای هر فرد بالای ۱۸ سال بوده است.

۲-۲-۳- تعداد و تعداد سرانه کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در

هر استان

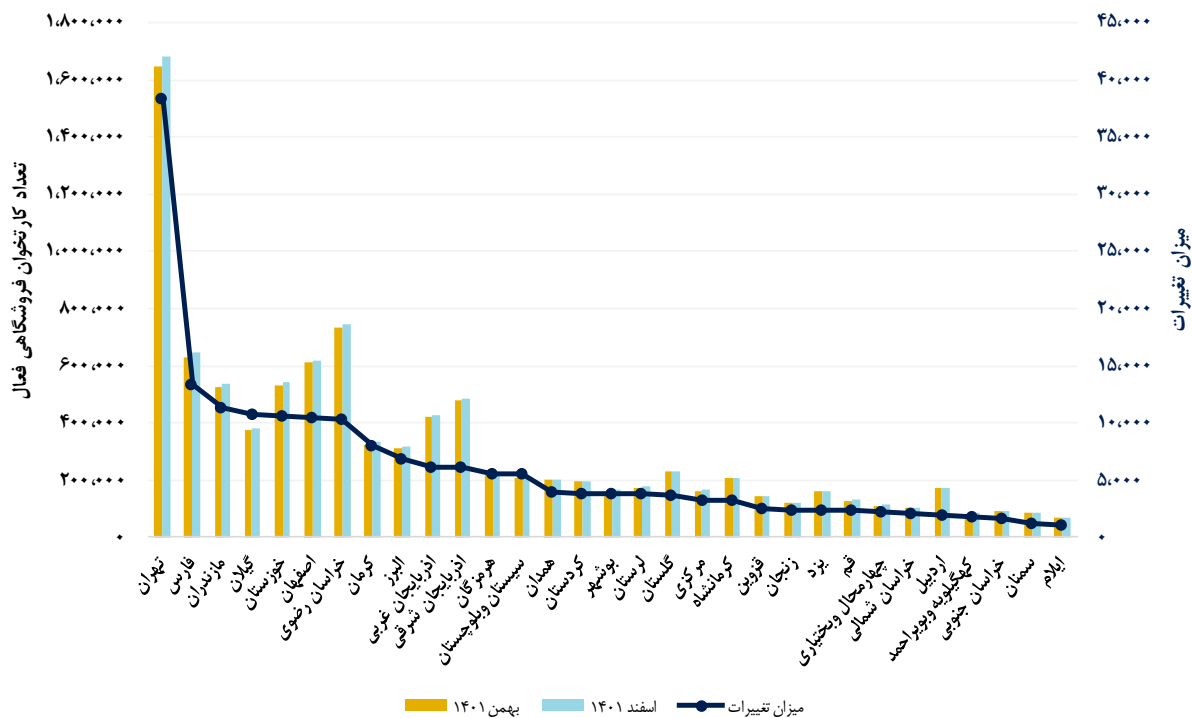
در این بخش به منظور بررسی نحوه توزیع و میزان نفوذ ابزارهای پذیرش، تعداد و سرانه هر یک از ابزارهای فعال سیستمی در استان‌های مختلف مورد بررسی قرار می‌گیرد. شایان توجه است که برخلاف کارتخوان فروشگاه‌ها، خدمات ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارها فراهم است. بنابراین سرانه ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای هر استان معنای دقیقی نداشته و صرفاً تعداد توزیع شده این دو ابزار پذیرش در بخش بعدی مورد توجه قرار می‌گیرد. اطلاعات مربوط به تعداد توزیع شده کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در ۵ استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال و تغییرات آن در اسفند ۱۴۰۱ نسبت به ماه گذشته در جدول ۲-۱۲ ارائه شده است.

جدول ۲-۱۲ پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی - بهمن و اسفند ۱۴۰۱

نام استان	بهمن ۱۴۰۱	اسفند ۱۴۰۱	میزان تغییرات	درصد تغییرات
تهران	۱,۶۴۵,۶۳۹	۱,۶۸۴,۰۴۶	۳۸,۴۰۷	۲/۳۳٪
خراسان رضوی	۷۳۲,۴۵۸	۷۴۲,۷۳۲	۱۰,۲۷۴	۱/۴۰٪
فارس	۶۳۱,۳۶۸	۶۴۴,۷۲۵	۱۳,۳۵۷	۲/۱۲٪
اصفهان	۶۱۰,۳۳۲	۶۲۰,۷۳۴	۱۰,۴۰۲	۱/۷۰٪
خوزستان	۵۳۳,۳۳۱	۵۴۳,۹۳۶	۱۰,۶۰۵	۱/۹۹٪

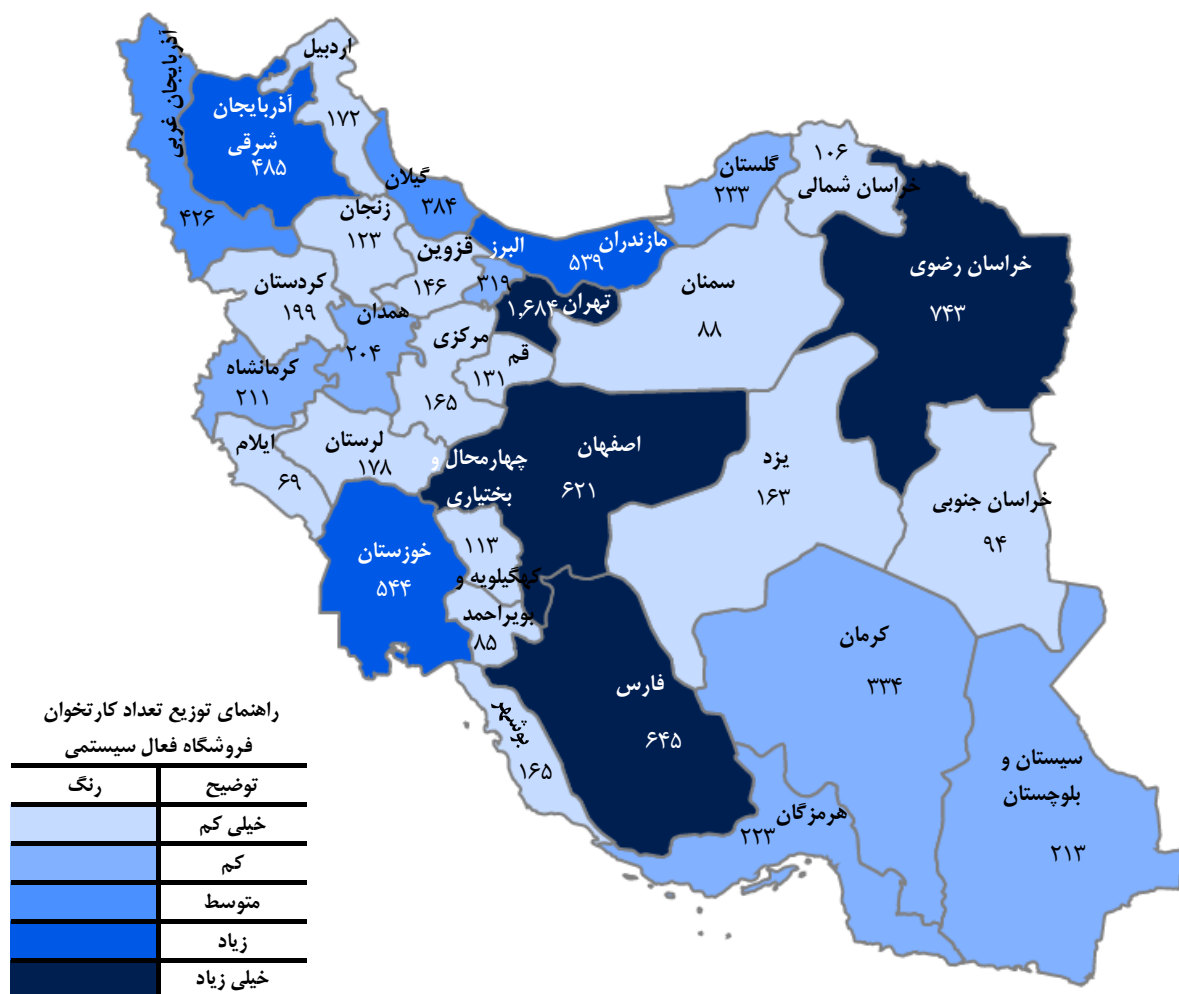
همانگونه که در جدول ۲-۱۲ مشاهده می‌گردد، استان‌های تهران، خراسان رضوی، فارس، اصفهان و خوزستان به ترتیب دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال در اسفند ۱۴۰۱ بوده‌اند.

بر اساس اطلاعات جدول ۲-۱۲، شکل ۲-۱۰ تغییرات تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر یک از استان‌ها را در اسفند ۱۴۰۱ نسبت به بهمن ماه نشان می‌دهد.

شکل ۱۰-۲ تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - اسفند نسبت به بهمن ۱۴۰۱

در اسفند ۱۴۰۱ بیشترین افزایش در تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال با ۳۸,۴۰۷ افزایش متعلق به استان تهران می‌باشد. شکل ۱۱-۲ تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در استان‌های کشور را نشان می‌دهد و مبین آن است که همچنان بیشترین تعداد این ابزار با اختلاف زیادی نسبت به سایر استان‌ها، در استان تهران توزیع شده است.

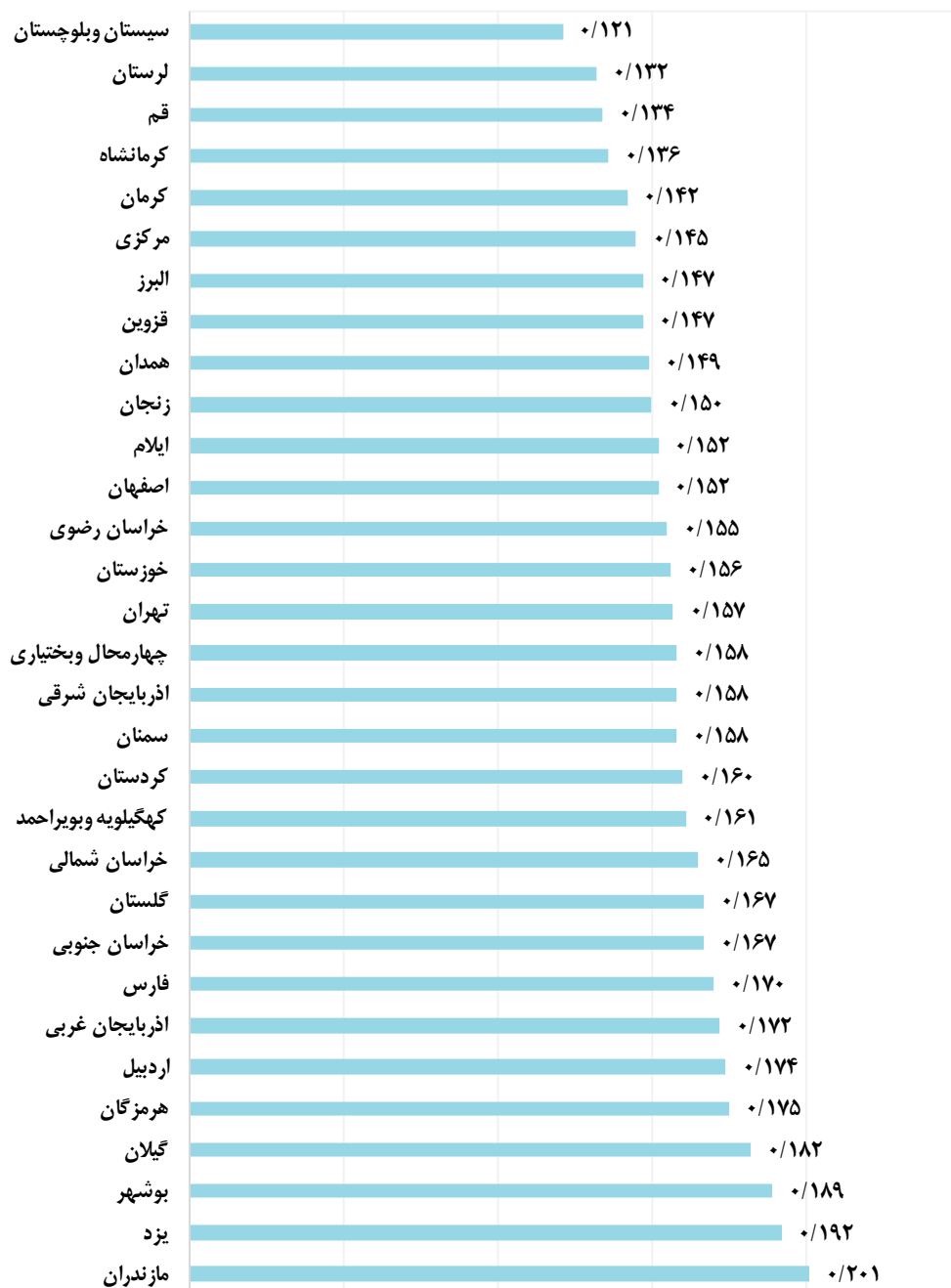
شکل ۲-۱۱ تعداد کارتهخوان فروشگاهی (هزار عدد) فعال سیستمی در هر استان - اسفند ۱۴۰۱

در ادامه توزیع کارتهخوان فروشگاهی به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال که متقاضی استفاده از خدمات پرداخت الکترونیک هستند، در هر استان مورد بررسی قرار گرفته است. اطلاعات مربوط به تعداد سرانه این ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر یک از استان‌های کشور، در جدول ۲-۱۳ ارائه شده است.

جدول ۲-۱۳ سرانه استانی کارتخوان های فروشگاه های فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال بهمن و اسفند ۱۴۰۱

تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاه های فعال سیستمی			
استان	بهمن ۱۴۰۱	اسفند ۱۴۰۱	درصد تغییرات
گیلان	۰/۱۷۷	۰/۱۸۲	۲/۸۹٪
سیستان و بلوچستان	۰/۱۱۸	۰/۱۲۱	۲/۶۶٪
هرمزگان	۰/۱۷۰	۰/۱۷۵	۲/۵۹٪
کرمان	۰/۱۳۹	۰/۱۴۲	۲/۴۴٪
بوشهر	۰/۱۸۴	۰/۱۸۹	۲/۳۸٪
تهران	۰/۱۵۳	۰/۱۵۷	۲/۳۳٪
کهگیلویه و بویراحمد	۰/۱۵۸	۰/۱۶۱	۲/۲۵٪
البرز	۰/۱۴۴	۰/۱۴۷	۲/۲۰٪
لرستان	۰/۱۲۹	۰/۱۳۲	۲/۱۶٪
مازندران	۰/۱۹۷	۰/۲۰۱	۲/۱۶٪
فارس	۰/۱۶۶	۰/۱۷۰	۲/۱۲٪
مرکزی	۰/۱۴۳	۰/۱۴۵	۲/۰۴٪
چهارمحال و بختیاری	۰/۱۵۴	۰/۱۵۸	۲/۰۳٪
همدان	۰/۱۴۶	۰/۱۴۹	۲/۰۲٪
کردستان	۰/۱۵۷	۰/۱۶۰	۱/۹۹٪
خوزستان	۰/۱۵۳	۰/۱۵۶	۱/۹۹٪
زنجان	۰/۱۴۷	۰/۱۵۰	۱/۹۹٪
خراسان شمالی	۰/۱۶۲	۰/۱۶۵	۱/۹۷٪
قم	۰/۱۳۲	۰/۱۳۴	۱/۸۱٪
خراسان جنوبی	۰/۱۶۴	۰/۱۶۷	۱/۷۸٪
قزوین	۰/۱۴۵	۰/۱۴۷	۱/۷۴٪
اصفهان	۰/۱۵۰	۰/۱۵۲	۱/۷۰٪
ایلام	۰/۱۴۹	۰/۱۵۲	۱/۶۵٪
گلستان	۰/۱۶۴	۰/۱۶۷	۱/۶۰٪
کرمانشاه	۰/۱۳۴	۰/۱۳۶	۱/۵۳٪
آذربایجان غربی	۰/۱۶۹	۰/۱۷۲	۱/۴۸٪
یزد	۰/۱۸۹	۰/۱۹۲	۱/۴۶٪
خراسان رضوی	۰/۱۵۳	۰/۱۵۵	۱/۴۰٪
سمنان	۰/۱۵۶	۰/۱۵۸	۱/۳۳٪
آذربایجان شرقی	۰/۱۵۶	۰/۱۵۸	۱/۲۹٪
اردبیل	۰/۱۷۳	۰/۱۷۴	۱/۱۰٪

در شکل ۲-۱۲ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاه های فعال سیستمی هر استان قابل ملاحظه می باشد.

شکل ۲-۱۲ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - اسفند ۱۴۰۱

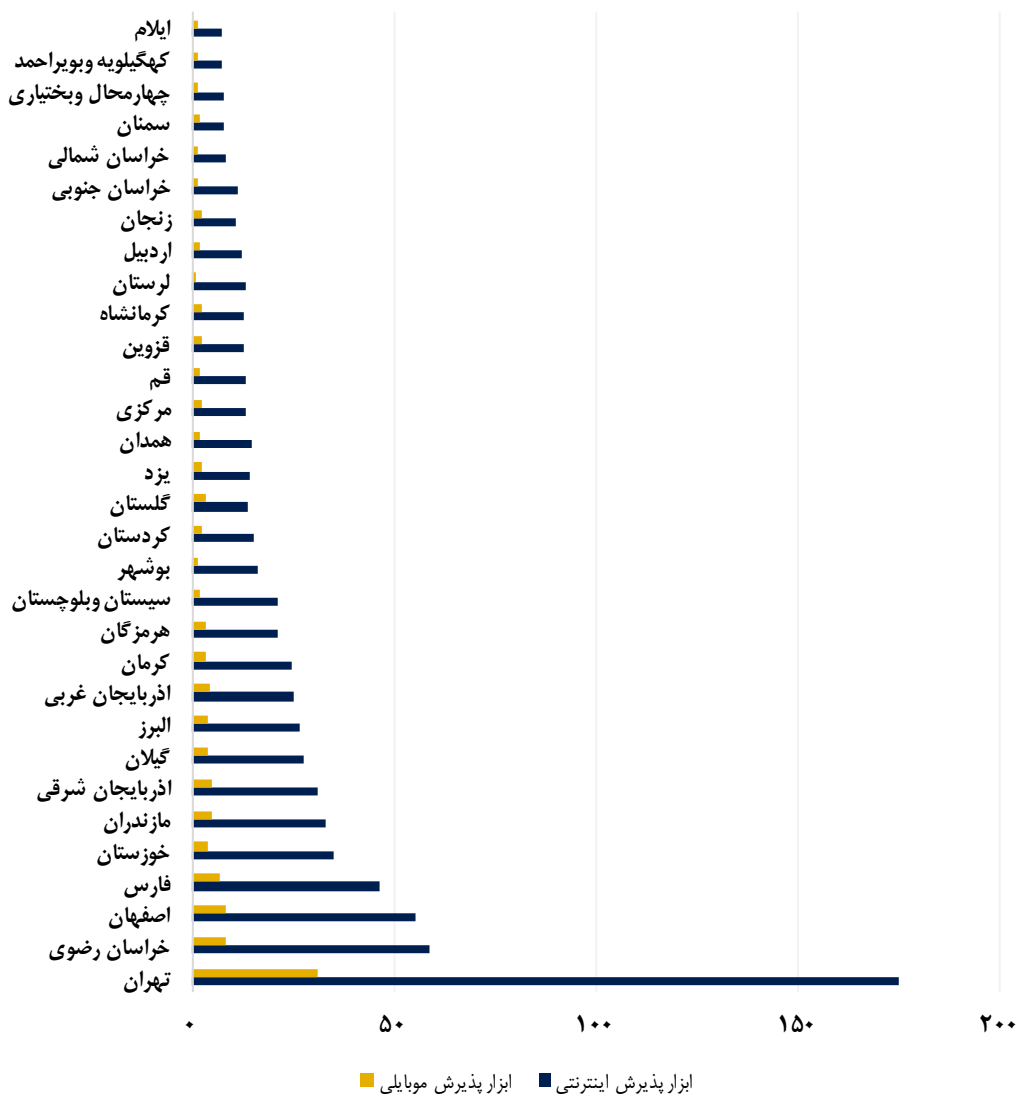
همانگونه که مشاهده می‌گردد، بیشترین تعداد سرانه کارتخوان فروشگاهی به ترتیب به استان‌های سیستان و بلوچستان، لرستان و قم تعلق گرفته است. لازم به ذکر است که به منظور انجام محاسبات سرانه ابزار کارتخوان فروشگاهی هر استان از جمعیت بالای ۱۸

سال کشور بر اساس سرشماری سال ۱۳۹۵ استفاده شده است. بر همین اساس در اسفند ۱۴۰۱، تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاهی در کل کشور ۰/۱۵۸۶ عدد به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال (۱,۵۸۶ ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال) بوده است.

۲-۲-۴- تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی

همانطور که قبلاً ذکر شد، امکان استفاده از ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام عملیات پرداخت الکترونیکی (بر خلاف کارتخوان فروشگاهی) به دلیل اینکه نیاز به حضور فیزیکی ابزار کارت ندارد، لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارهای پذیرش میسر می‌باشد. لذا محاسبه تعداد سرانه این ابزارها برای بررسی، معنای دقیقی نداشته و تنها تعداد این ابزارها در استان‌های کشور بررسی می‌شود. شایان ذکر است که این اطلاعات بر مبنای آدرس و استان ثبت شده در اطلاعات پذیرندگان ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی محاسبه شده است.

تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به تفکیک استان‌های محل استقرار پذیرندگان ثبت شده در سویچ شاپرک، در شکل ۲-۱۳ ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۳ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - اسفند ۱۴۰۱

شکل ۲-۱۳ مبین آن است بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به ترتیب در اختیار استان‌های تهران، خراسان رضوی و اصفهان می‌باشد.

۲-۲-۵- تعداد و مبلغ تراکنش‌ها به تفکیک استان‌های کشور

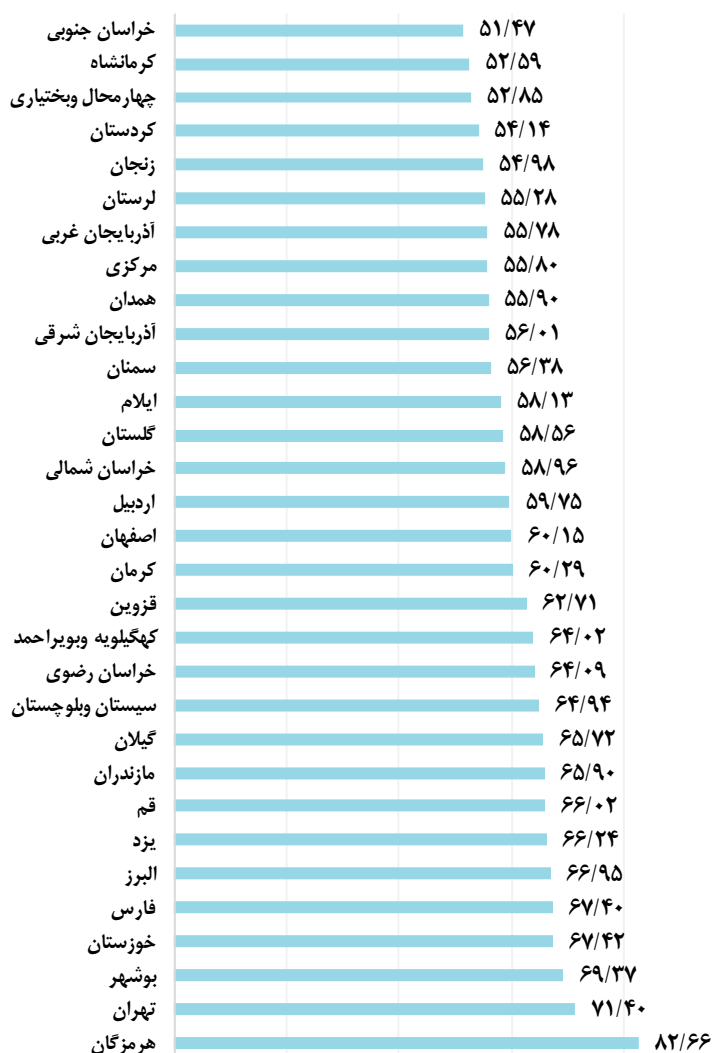
با توجه به جدول عملکرد تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به تفکیک هر استان در ماه بهمن و اسفند ۱۴۰۱ ذکر گردیده است. همچنین درصد تغییرات برای هر استان نسبت به ماه گذشته محاسبه و قابل مشاهده است.

جدول ۲-۱۴ تعداد و مبلغ تراکنش‌ها به تفکیک استان‌های کشور- اسفند ۱۴۰۱

استان	تعداد تراکنش		مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	
	بهمن ۱۴۰۱	اسفند ۱۴۰۱	درصد تغییرات	درصد تغییرات
اذربایجان شرقی	۱۴۷,۹۱۴,۷۰۷	۱۷۲,۸۵۱,۴۰۶	۱۶/۸۶٪	۲۸/۴۶٪
اذربایجان غربی	۱۲۳,۳۶۷,۹۴۶	۱۳۸,۳۹۱,۸۱۹	۱۲/۱۸٪	۲۰/۹۱٪
اردبیل	۵۱,۲۲۳,۲۶۳	۵۹,۶۰۳,۶۱۹	۱۶/۳۶٪	۲۶/۷۵٪
اصفهان	۲۱۰,۱۲۷,۶۷۴	۲۴۶,۷۸۳,۳۳۹	۱۷/۴۴٪	۳۲/۳۶٪
البرز	۱۲۵,۸۶۹,۷۱۳	۱۴۵,۹۲۱,۷۵۸	۱۵/۹۳٪	۳۵/۲۰٪
ایلام	۲۳,۰۱۳,۵۲۳	۲۶,۳۸۰,۶۸۴	۱۴/۶۳٪	۲۶/۸۱٪
بوشهر	۵۶,۹۴۳,۹۲۴	۶۰,۶۹۸,۰۸۰	۶/۵۹٪	۱۴/۶۰٪
تهران	۹۵۲,۴۳۸,۱۰۱	۱,۰۴۹,۰۴۹,۴۵۱	۱۰/۱۴٪	۲۶/۹۶٪
چهارمحال	۲۹,۱۷۸,۷۰۰	۳۷,۸۲۳,۳۸۲	۲۹/۶۳٪	۴۹/۸۳٪
خراسان جنوبی	۲۵,۱۷۱,۴۷۲	۲۹,۰۸۵,۲۷۹	۱۵/۵۵٪	۲۵/۲۷٪
خراسان رضوی	۲۷۱,۲۳۴,۳۴۷	۳۰۹,۰۵۰,۱۱۱	۱۳/۹۴٪	۲۲/۴۵٪
خراسان شمالی	۳۱,۳۲۱,۶۲۲	۳۷,۷۹۰,۹۴۹	۲۰/۶۵٪	۳۲/۵۲٪
خوزستان	۲۱۱,۰۴۱,۴۵۲	۲۳۵,۹۳۷,۴۲۶	۱۱/۸۰٪	۲۰/۷۷٪
زنجان	۳۷,۷۷۶,۲۹۳	۴۵,۶۴۳,۳۴۴	۲۰/۸۳٪	۳۵/۷۶٪
سمنان	۲۶,۷۱۳,۵۴۳	۳۱,۷۱۱,۶۲۴	۱۸/۷۱٪	۳۴/۸۸٪
سیستان	۱۰۷,۵۹۰,۱۸۳	۱۱۴,۶۵۴,۵۷۸	۶/۵۷٪	۱۴/۶۳٪
فارس	۲۲۹,۳۵۵,۷۷۵	۲۵۷,۲۰۵,۶۸۱	۱۲/۱۴٪	۲۱/۷۳٪
قزوین	۵۱,۶۸۸,۱۰۷	۶۲,۶۲۵,۶۴۹	۲۱/۱۶٪	۳۷/۳۷٪
قم	۵۷,۱۴۷,۶۶۸	۶۵,۲۰۵,۲۰۰	۱۴/۱۰٪	۲۵/۰۵٪
کردستان	۵۸,۷۲۲,۱۸۱	۶۷,۳۰۷,۴۲۹	۱۴/۶۲٪	۲۱/۱۲٪
کرمان	۱۲۴,۸۷۷,۱۷۲	۱۴۲,۱۷۶,۰۰۸	۱۳/۸۵٪	۲۶/۴۶٪
کرمانشاه	۶۹,۵۳۴,۵۰۱	۸۱,۶۹۶,۶۴۹	۱۷/۴۹٪	۲۵/۷۰٪
کهگیلویه	۲۹,۶۴۹,۰۵۶	۳۳,۸۹۵,۸۴۱	۱۴/۳۲٪	۲۸/۲۴٪
گلستان	۷۲,۷۷۰,۷۵۲	۸۱,۹۳۴,۷۷۴	۱۲/۵۹٪	۲۶/۴۳٪
گیلان	۱۲۳,۵۰۹,۱۹۵	۱۳۹,۴۸۰,۷۰۶	۱۲/۹۳٪	۲۷/۰۲٪
لرستان	۶۰,۱۳۱,۲۰۶	۷۴,۸۰۲,۶۳۷	۲۴/۴۰٪	۳۸/۵۹٪
مازندران	۱۵۴,۱۳۶,۵۵۹	۱۷۷,۵۵۰,۲۴۶	۱۵/۱۹٪	۳۲/۳۵٪
مرکزی	۵۲,۲۹۶,۲۰۷	۶۳,۵۴۱,۰۷۶	۲۱/۵۰٪	۳۹/۷۹٪
هرمزگان	۱۱۶,۲۹۸,۹۸۸	۱۱۸,۱۰۵,۳۵۶	۱/۵۵٪	۱۱/۹۷٪
همدان	۶۰,۸۵۱,۲۴۲	۷۶,۶۳۳,۴۹۴	۲۵/۹۴٪	۴۰/۹۸٪
یزد	۴۹,۶۸۶,۷۸۸	۵۶,۳۶۱,۳۹۳	۱۳/۴۳٪	۳۰/۴۱٪

۲-۲-۶- تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها در استان‌های کشور

استفاده از ابزارهای پذیرشی که در انجام عملیات پرداخت الکترونیکی نیازی به ارائه فیزیک کارت بانکی ندارد (یعنی ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی) بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌ها لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و انجام تراکنش به وسیله این ابزارها (که هر یک از پذیرندگان آن به یک استان خاص تعلق دارند) از نقاط مختلف کشور امکان‌پذیر است. به همین دلیل شکل زیر به منظور نمایش تعداد سرانه تراکنش‌ها صرفاً برای ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها (که موقعیت محلی برای آن معنی دار بوده) در استان‌های مختلف برای اسفند ۱۴۰۱ ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۴ تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - اسفند ۱۴۰۱

همانطور که در شکل ۲-۱۴ ملاحظه می‌شود استان‌های هرمزگان، تهران و بوشهر در سه جایگاه برتر تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، قرار گرفته‌اند و خراسان جنوبی، کرمانشاه و چهارمحال و بختیاری کمترین تعداد سرانه تراکنش‌های این ابزار را در اسفند ۱۴۰۱ داشته‌اند.

۳-۲- شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها

در این قسمت به بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها پرداخته می‌شود. بدین منظور ابتدا دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزار پذیرش به تفکیک ارائه شده و سپس نسبت دهکی برای کل ابزارهای پذیرش و نیز دهک‌های قیمتی به تفکیک هر خدمت و به طور هم‌زمان به تفکیک نوع ابزار ارائه می‌شود.

۲-۳-۱- دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه

در این بخش از گزارش شکل دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزارهای پذیرش یعنی "کارتخوان فروشگاه"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش اینترنتی" در اسفند ۱۴۰۱ ترسیم شده و مورد بررسی قرار می‌گیرد.

بر اساس شکل ۲-۱۵ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه ترسیم شده است. این بازه‌ها با توجه به نحوه محاسبه کارمزد بانک پذیرنده تقسیم‌بندی شده‌اند، چراکه سهم کارمزدی بانک پذیرنده به ازای تراکنش‌های با مبالغ:

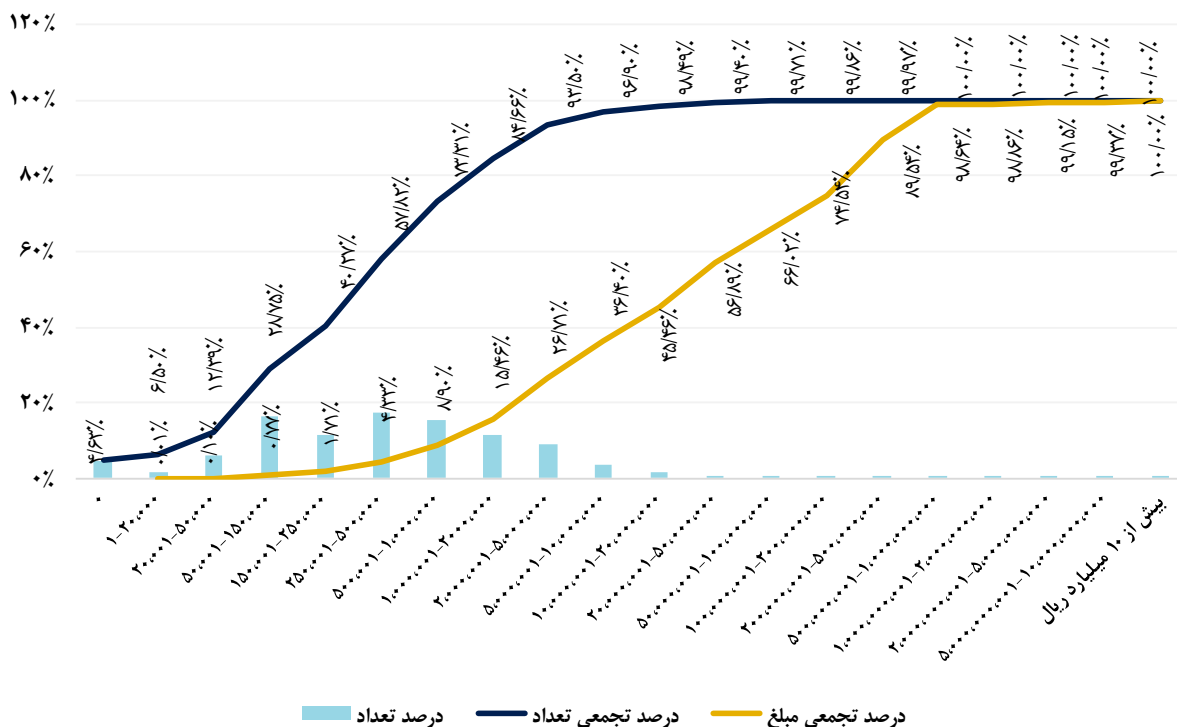
- زیر ۵۰,۰۰۰ ریال
- بین ۵۰,۰۰۱ ریال تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال
- بالای ۲۵۰,۰۰۰ ریال

محاسبه می‌گردد.

سهم تراکنش‌های مانده‌گیری از کل تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه ۴/۶۳ درصد می‌باشد. همانگونه که از اطلاعات موجود در شکل ۲-۱۵ مشخص است در اسفند ۱۴۰۱:

- بیشترین تعداد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه دارای مبلغی بین ۲۵۰,۰۰۱ تا ۵۰۰,۰۰۰ ریال بوده است.
- ۷/۷۶ درصد تعداد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه، مبلغ زیر ۵۰,۰۰۰ ریال را داشته‌اند.
- ۲۷/۸۷ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه، در بازه مبلغی ۵۰,۰۰۱ تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال بوده‌اند.

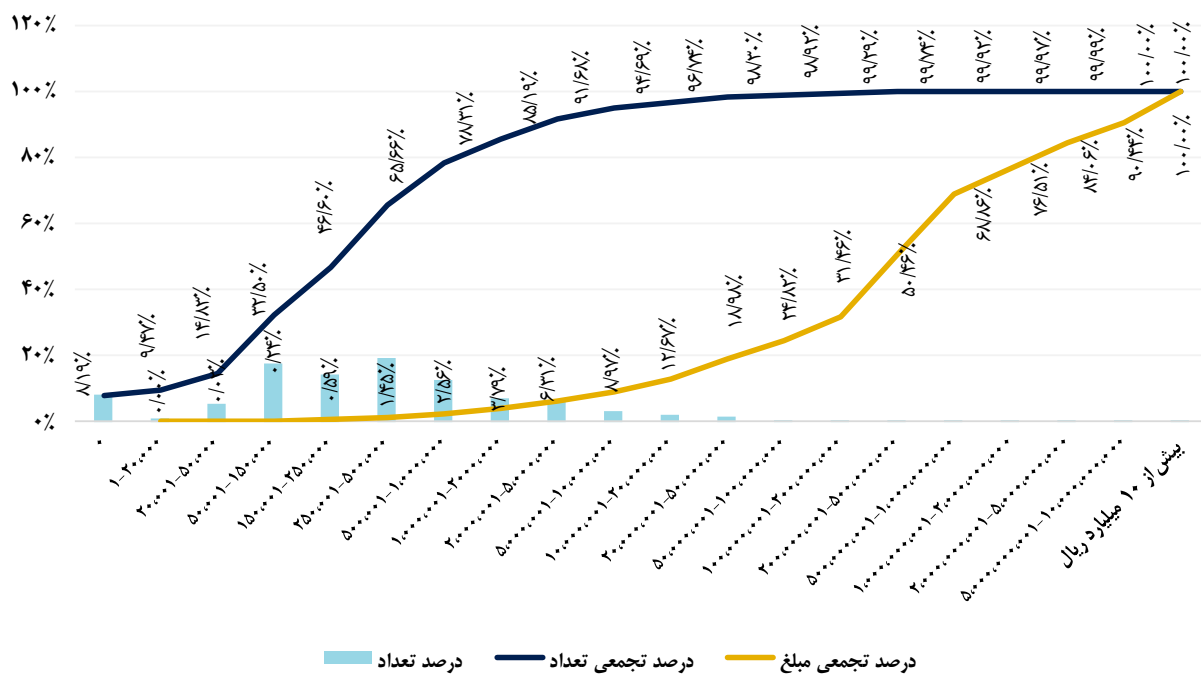
- ۵۹/۷۳ درصد تراکنش‌ها با مبلغ بالای ۲۵۰,۰۰۰ ریال انجام گرفته‌اند.

شکل ۲-۱۵ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های (بر حسب ریال) - اسفند ۱۴۰۱

در اسفند ماه ۱۴۰۱، تعداد تراکنش‌های با مبلغ زیر ۵۰,۰۰۰ ریال در ابزار کارتخوان فروشگاه‌های برابر با ۳۰۵,۴۲۱,۱۲۸ عدد تراکنش بوده است. همچنین تعداد تراکنش‌های با مبلغ بین ۵۰,۰۰۱ ریال و ۲۵۰,۰۰۰ ریال برابر با ۱,۰۹۶,۳۵۲,۳۳۲ عدد تراکنش بوده و کل تعداد تراکنش‌های با مبلغ بالای ۲۵۰,۰۰۱ ریال برابر با ۲,۳۴۹,۶۴۰,۲۲۸ عدد تراکنش می‌باشد. با توجه به نمودار دامنه مبلغی ابزار کارتخوان فروشگاه‌های می‌توان بیان نمود که نزدیک به ۸۸/۸۷ درصد تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های دارای مبلغ کمتر از ۵ میلیون ریال می‌باشد.

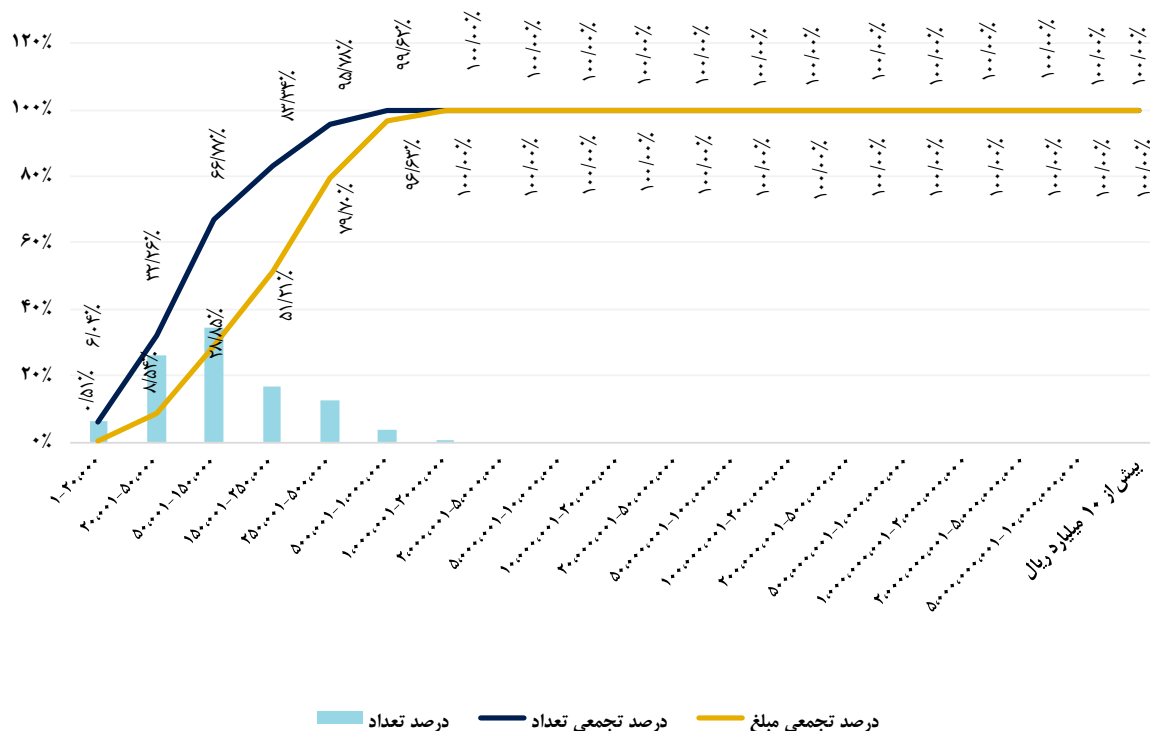
شکل ۲-۱۶ ترسیم کننده دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی است. سهم تراکنش‌های مانده‌گیری از کل تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی ۸/۱۹ درصد می‌باشد.

شکل ۲-۱۶ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) - اسفند ۱۴۰۱

دامنه مبلغی تراکنش‌های انجام شده توسط ابزار پذیرش اینترنتی، مبین آن است بیشترین تعداد تراکنش‌ها در بازه ۲۵۰,۰۰۱ تا ۵۰۰,۰۰۰ ریال قرار گرفته‌اند و این بازه ۱۹/۰۶ درصد از کل تراکنش‌ها را در بر می‌گیرد. در این ابزار پذیرش حدود ۳۸/۴۱ درصد کل تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۲۵۰,۰۰۰ هزار ریال هستند.

شکل ۲-۱۷ نیز دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی را نمایش می‌دهد.

شکل ۲-۱۷ دامنه مبلغ تراکنش‌های ان‌ا‌ر پذیرش موبایل (بر حسب ریال) - اسفند ۱۴۰۱

در بررسی شکل ۲-۱۷ که مربوط به دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد، شرایط کاملاً متفاوت با ابزار پذیرش اینترنتی و کارتخوان فروشگاهی بوده است، به نحوی که ۴/۶ درصد مجموع تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۲۰,۰۰۰ ریال و ۲۶/۳۲ درصد تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۵۰,۰۰۰ ریال بوده‌اند. با توجه به استفاده عموم جامعه از کارت‌های شارژ با مبلغ در حدود ۵۰,۰۰۰ ریالی و همچنین اقبال فراوان ابزار پذیرش موبایلی به منظور تهیه کارت‌های شارژ اپراتورهای مختلف، می‌توان حضور حداکثری تراکنش‌های موبایلی در دامنه مبلغی کمتر از ۵۰,۰۰۰ ریال را توجیه نمود. شایان ذکر است که با توجه به ممنوعیت ارائه خدمت خرید کالا و خدمات با استفاده از ابزار پذیرش موبایلی در دی ماه ۱۳۹۴ از سوی بانک مرکزی ج.ا.ا، شکل فوق صرفاً نمایشی از دامنه مبلغی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه توسط ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. نکته قابل توجه در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه توسط ابزار پذیرش موبایلی، اعمال محدودیت سقف مبلغی ۲ میلیون ریالی می‌باشد که شکل ۲-۱۷ به خوبی نمایانگر انجام تراکنش‌ها با مبلغ حداکثر تا این سقف می‌باشد.

نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها - ۲-۳-۲

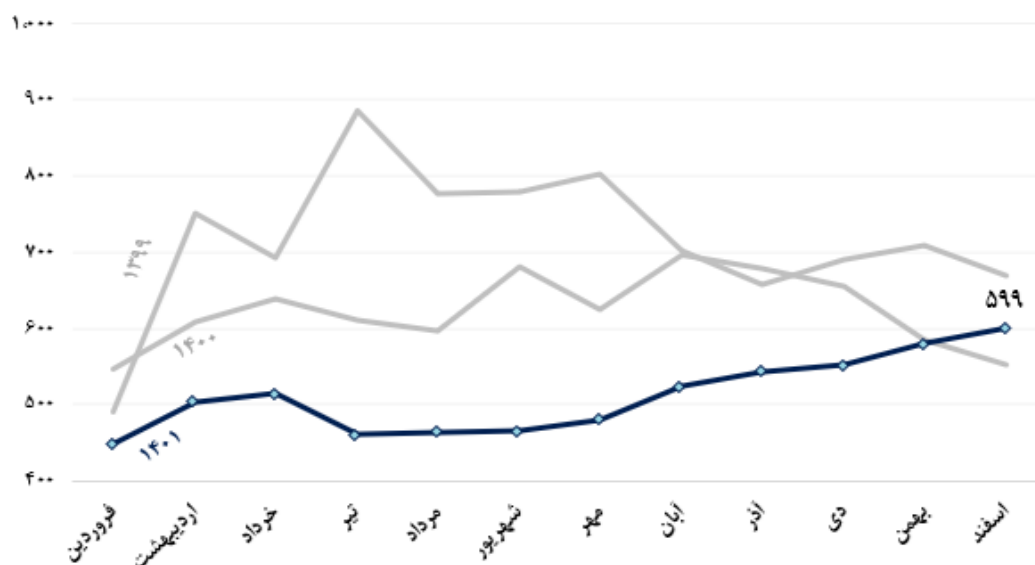
در این بخش شاخص نسبت دهکی ۱۲ به منظور اندازه‌گیری متوسط مبلغ تراکنش‌های دهک‌های تراکنشی شاپراک محاسبه می‌گردد. محاسبه این نسبت برای مبلغ تراکنش‌ها، بیانگر توزیع نابرابر مبلغی تراکنش‌های پرداخت الکترونیک کارتی می‌باشد که روند غیر متمرکز آن بیانگر تغییر ارزش تراکنش‌های این شبکه همراه با تغییرات اقتصادی جامعه می‌باشد. جدول ۲-۱۵ شاخص نسبت دهکی مبلغ تراکنش‌های شبکه شاپراک را در اسفند ماه ۱۴۰۱ در مقایسه با ماه گذشته و نیز ماه مشابه سال ۱۴۰۰ ارائه نموده است.

جدول ۲-۱۵ مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی

مقایسه نسبت دهکی	مقایسه ماهانه			مقایسه نقطه به نقطه		
	بهمن ۱۴۰۱	اسفند ۱۴۰۱	درصد تغییرات	اسفند ۱۴۰۰	اسفند ۱۴۰۱	درصد تغییرات
میانگین مبالغ تراکنش دهک دهم (ریال)	۲۱,۰۰۲,۶۴۵	۲۳,۲۴۷,۲۹۱	۱۰/۶۹٪	۱۷,۵۳۱,۵۳۷	۲۳,۲۴۷,۲۹۱	۳۲/۶۰٪
میانگین مبالغ تراکنش دهک اول (ریال)	۳۶,۲۴۰	۳۸,۷۹۴	۷/۰۵٪	۳۱,۷۵۹	۳۸,۷۹۴	۲۲/۱۵٪
نسبت دهکی	۵۷۹/۵۴	۵۹۹/۲۴	۳/۴۰٪	۵۵۲/۰۱	۵۹۹/۲۴	۸/۵۶٪

ملاحظه می‌شود که نسبت دهکی در مقایسه نقطه به نقطه رشد ۸/۵۶ درصدی و در قیاس ماهانه نیز رشد ۳/۴۰ درصدی داشته است. در قیاس ماهانه، متوسط مبلغی تراکنش‌های دهک دهم رشد ۱۰/۶۹ درصدی و متوسط مبلغی دهک اول نیز رشد ۷/۰۵ درصدی را تجربه نموده است که در نهایت منجر به رشد ۳/۴۰ درصدی نسبت متوسط قیمت دهک دهم به دهک اول در قیاس ماهانه شده است.

^{۱۲} تراکنش‌های دوره مورد بررسی بر اساس مبلغ مرتب شده، به ۱۰ دهک با تعداد تراکنش مساوی تقسیم و مورد بررسی قرار گرفته است.

شکل ۲-۱۸ روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی

با توجه به شکل ۲-۱۸، نسبت دهکی در اسفند ۱۴۰۱ نسبت به ماه گذشته روند افزایشی داشته است، به طوری که نسبت دهکی در اسفند ۱۴۰۱ نسبت به بهمن رشد ۱۹/۷۰ واحدی را تجربه نموده و برابر با ۵۹۹ است.

۲-۳-۳- بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش

در این بخش به منظور بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها، دهک‌های قیمتی هر دو خدمت "خرید کالا و خدمات" و "پرداخت قبض و خرید شارژ" به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش ارائه شده است.

جدول ۲-۱۶ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "خرید کالا و خدمات" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

جدول ۲-۱۶ متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت خرید کالا و خدمات به ازای هر ابزار پذیرش

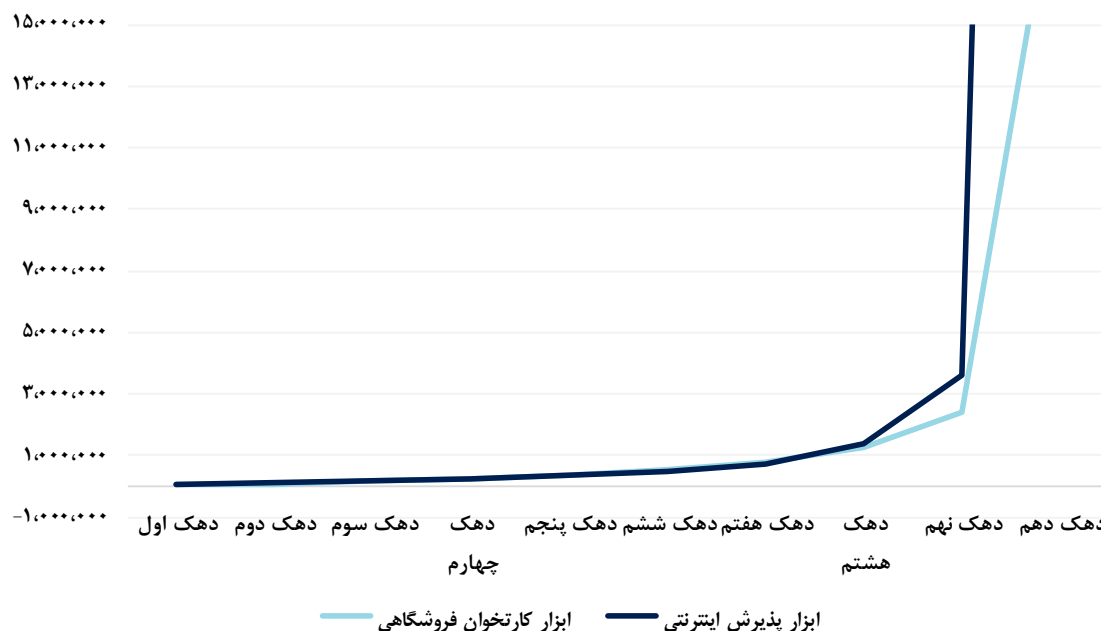
دهک قیمتی	متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)	
	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار کارتخوان فروشگاهی
دهک اول	۵۱,۴۴۴/۹۶	۳۸,۸۸۵/۶۰
دهک دوم	۱۱۷,۵۱۲/۷۰	۹۵,۷۸۸/۸۰

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)		دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار کارتخوان فروشگاهی	
۱۸۵,۰۱۰/۶۵	۱۶۴,۹۴۵/۶۹	دهک سوم
۲۵۴,۳۷۰/۱۶	۲۴۷,۴۷۶/۳۴	دهک چهارم
۳۴۴,۹۰۱/۸۲	۳۶۰,۲۱۷/۹۴	دهک پنجم
۴۸۷,۵۰۲/۱۹	۵۲۷,۰۶۱/۵۹	دهک ششم
۷۵۶,۳۳۹/۸۸	۷۹۷,۸۸۱/۲۲	دهک هفتم
۱,۴۱۳,۱۵۶/۲۷	۱,۲۵۷,۹۶۳/۵۷	دهک هشتم
۳,۶۳۹,۸۵۹/۲۱	۲,۴۰۲,۰۹۹/۵۵	دهک نهم
۱۱۰,۴۸۷,۲۶۷/۱۱	۲۰,۹۹۵,۱۴۵/۸۵	دهک دهم

* ارائه خدمت خرید کالا و خدمات از طریق ابزار پذیرش موبایلی ممنوع و متوقف شده است.

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می شود که متوسط مبلغ تراکنش های خرید کالا و خدمات در دهک آخر قیمتی در ابزار پذیرش اینترنتی بالاتر از ابزار کارتخوان فروشگاهی است، این امر مؤید این موضوع است که ابزار پذیرش اینترنتی ابزار مطلوب انجام تراکنش های خرید در دهک دهم می باشد. در خدمت خرید کالا و خدمات اعداد جدول مبین آن است که به طور متوسط ۷۰ درصد تراکنش ها (۷ دهک) در ابزارهای کارتخوان فروشگاهی و اینترنتی مربوط به خرید کالا و خدمات با مبلغ کمتر از ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریالی بوده است.

اطلاعات جدول ۱۶-۲ در شکل ۱۹-۲ برای مقایسه بهتر ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۹ متوسط دهک‌های قیمتی در خدمت خرید کالا و خدمات - اسفند ۱۴۰۱

در شکل ۲-۱۹ به علت نمایش بهتر، متوسط مبلغ دهک دهم به ۱۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. در این ماه متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های خرید کالا و خدمات توسط ابزار پذیرش اینترنتی ۱۱۰,۴۸۷,۲۶۷/۱۱ ریال بوده است.

جدول ۲-۱۷ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "پرداخت قبض و خرید شارژ" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

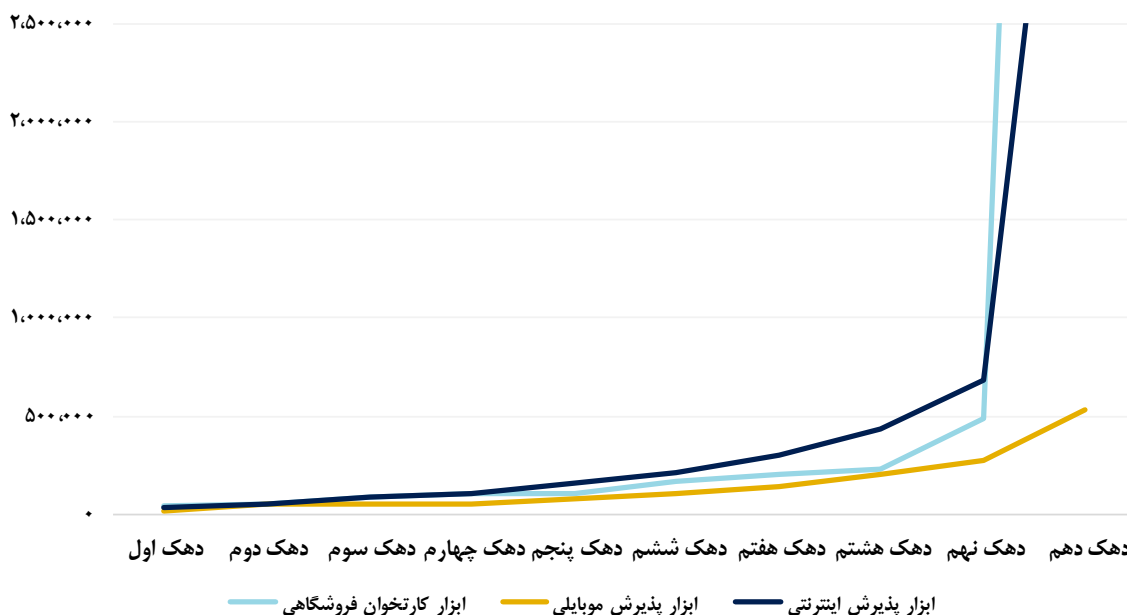
جدول ۲-۱۷ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه به ازای هر ابزار پذیرش

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش			دهک قیمتی
(مبالغ بر حسب ریال)			
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار کارتخوان فروشگاهی	
۳۶,۰۴۱/۰۱	۱۶,۹۲۳/۳۲	۴۰,۸۹۴/۶۱	دهک اول
۵۲,۷۸۹/۲۳	۴۹,۳۵۷/۸۸	۵۰,۰۰۰/۰۰	دهک دوم
۸۸,۳۴۰/۹۲	۵۰,۰۰۰/۰۰	۸۶,۱۶۲/۹۳	دهک سوم
۱۰۶,۳۱۷/۶۲	۵۳,۴۵۰/۴۱	۱۰۰,۰۰۰/۰۰	دهک چهارم
۱۶۱,۲۰۳/۹۸	۷۹,۵۴۵/۷۷	۱۰۰,۰۰۳/۴۴	دهک پنجم
۲۱۳,۴۸۷/۲۰	۱۰۲,۴۰۸/۷۸	۱۶۶,۹۱۱/۹۳	دهک ششم
۲۹۷,۷۷۶/۹۰	۱۳۶,۴۴۲/۶۶	۲۰۰,۰۰۰/۰۰	دهک هفتم

دهک قیمتی	متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش		
	(مبالغ بر حسب ریال)		
	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار کارتخوان فروشگاه
دهک هشتم	۴۳۶,۹۰۳/۱۷	۲۰۲,۸۲۵/۲۰	۲۲۹,۸۲۳/۵۵
دهک نهم	۶۷۸,۵۴۸/۳۳	۳۷۱,۹۹۷/۷۸	۴۸۹,۴۳۲/۰۸
دهک دهم	۵,۰۵۶,۰۶۹/۱۹	۵۳۱,۴۳۷/۸۰	۱۳,۵۵۳,۴۹۵/۷۵

با توجه به اطلاعات جدول ۲-۱۷ به نظر می‌رسد که از ابزار کارتخوان فروشگاه و نیز ابزار پذیرش موبایلی به طور عمده برای خرید کارت‌های شارژ تلفن همراه اعتباری نیز استفاده می‌شود. به طوری که بیشترین تعداد تراکنش از نوع خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه صورت گرفته توسط کارتخوان فروشگاه، خرید کارت شارژ ۵۰,۰۰۰ و ۱۰۰,۰۰۰ و ۲۰۰,۰۰۰ ریالی بوده است که به طور متوسط ۳۰ درصد تراکنش‌های این ابزار (سه دهک قیمتی) را در بر می‌گیرد. این در حالی است که به طور متوسط ۲۰ درصد تراکنش‌های این خدمت (دو دهک قیمتی) در ابزار پذیرش موبایلی با مبلغ ۲۰,۰۰۰ و ۵۰,۰۰۰ ریالی انجام شده است. به عبارتی این طور به نظر می‌رسد که به طور متوسط به ترتیب حداقل ۳۰ و ۲۰ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه و ابزار پذیرش موبایلی مربوط به خرید کارت شارژ تلفن همراه اعتباری بوده است. مقایسه متوسط مبالغ هر دهک مبین آن است که در دهک‌های پایانی اختلاف متوسط مبالغ ابزار پذیرش اینترنتی با دو ابزار دیگر در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه قابل ملاحظه است. از جمله علل بیشتر بودن متوسط مبلغ دهک‌های مختلف در ابزار پذیرش اینترنتی، استفاده اکثر نهادهای متولی دریافت مالیات و عوارض از درگاه‌های اینترنتی می‌باشد.

شکل ۲-۲۰ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه را به تفکیک ابزارهای پذیرش نشان می‌دهد.

شکل ۲-۲۰ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه - اسفند ۱۴۰۱

در شکل ۲-۲۰ به علت نمایش بهتر، دهک دهم به ۲,۵۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. متوسط مبلغ دهک دهم خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ در ابزار پذیرش اینترنتی حدود ۵,۰۵۶,۰۶۹/۱۹ ریال و متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های این خدمت در ابزار کارتخوان فروشگاهی در حدود ۱۳,۵۵۳,۴۹۵/۷۵ ریال بوده است. این در حالی است که در ابزار پذیرش موبایلی متوسط مبلغ دهک دهم حدود ۵۳۱,۴۲۷/۸۰ ریال بوده است که نسبت به دو ابزار پذیرش دیگر، به طور قابل ملاحظه‌ای کمتر است.

فصل ۳

کیفیت ارائه خدمات پرداخت الکترونیک کارتی

کیفیت ارائه خدمات توسط شبکه پرداخت الکترونیک کشور و شرکت شاپرک و همچنین بررسی تعداد خطاهای هر گروه خطایی از موارد تحت بررسی در این بخش از گزارش می باشد.

۳- کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی

ارتقای کیفیت خدمات ارائه شده اصلی‌ترین هدف شرکت‌های ارائه‌دهنده آن خدمات می‌باشد؛ چرا که ارتقای کیفیت خدمت ارائه شده افزایش مطلوبیت و رضایت‌مندی مصرف‌کننده را به دنبال خواهد داشت. شرکت شاپرک نیز در راستای وظایف نظارتی خود، به دنبال افزایش کیفیت انجام خدمات ارائه شده در شبکه و انجام صحیح پرداخت‌ها می‌باشد. کاهش خطاها و تراکنش‌های ناتمام از یک سو و افزایش دسترس‌پذیری حس شده خدمات و دسترس‌پذیری زمانی از سوی دیگر منجر به بهبود عملکرد شاپرک می‌گردد در ادامه شاخص‌هایی برای سنجش این هدف ارائه می‌گردد.

۱-۳ - سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها

یکی از اصلی‌ترین برنامه‌های شرکت شاپراک، تلاش برای کاهش وقوع خطاهای شبکه و افزایش نسبت تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها می‌باشد. در حال حاضر در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی، خطاها در پنج گروه "خطای صادرکنندگی"^{۱۳}، "خطای پذیرندگی"^{۱۴}، "خطای شاپرکی"^{۱۵}، "خطای کاربری"^{۱۶} و "خطای کسب و کار"^{۱۷} طبقه‌بندی می‌شوند. جدول ۳-۱ اطلاعات مربوط به تعداد تراکنش‌های موفق و ناموفق (خطا) کل شبکه شاپراک را نشان می‌دهد که این بررسی حکایت از سهم ۹۲/۱۷ درصدی تراکنش‌های موفق و ۷/۸۳ درصدی خطاهای رخ داده در اسفند ۱۴۰۱ دارد.

جدول ۳-۱ تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - اسفند ۱۴۰۱

نوع تراکنش	تعداد	سهم
تراکنش‌های موفق	۴,۲۳۹,۸۹۸,۹۸۸	۹۲/۱۷%
تراکنش‌های ناموفق و خطا	۳۶۰,۰۶۴,۳۶۵	۷/۸۳%
تعداد کل تراکنش‌ها	۴,۵۹۹,۹۶۳,۳۵۳	۱۰۰%

۲-۳ - آنالیز خطاهای تراکنش‌ها

همانطور که ذکر گردید، خطاهای تراکنش‌ها انواع مختلفی دارند که اطلاعات مربوط به آمار تعدادی هر یک از انواع خطا در اسفند ۱۴۰۱ و ماه گذشته در جدول ۳-۲ ارائه شده است. اطلاعات مندرج در این جدول تغییرات مربوط به هر یک از انواع تراکنش‌های موفق و ناموفق را نشان می‌دهد.

^{۱۳} علت خطا بانک صادر کننده یا شبکه شتاب می‌باشد.

^{۱۴} علت خطا سوئیچ شرکت ارائه کننده خدمات پرداخت می‌باشد.

^{۱۵} علت خطا سوئیچ شرکت شاپراک می‌باشد.

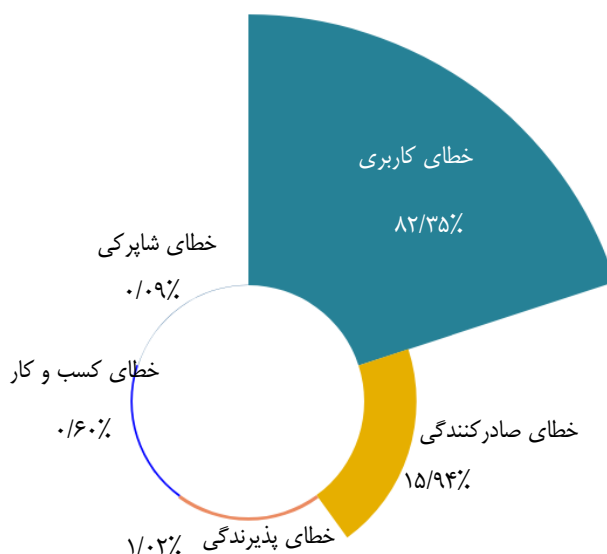
^{۱۶} علت خطا کاربران شبکه پرداخت الکترونیک (دارندگان کارت) می‌باشد.

^{۱۷} رخداد خطا بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان می‌باشد.

جدول ۳-۲ مقایسه تعداد انواع تراکنش‌ها و خطاها - اسفند ۱۴۰۱ نسبت به ماه گذشته

نوع تراکنش و انواع خطا	بهمن ۱۴۰۱	اسفند ۱۴۰۱	درصد تغییرات
خطای پذیرندگی	۳,۵۰۸,۸۳۷	۳,۶۶۸,۲۸۷	۴/۵۴%
خطای کاربری	۲۵۷,۷۶۱,۹۷۶	۲۹۶,۵۲۷,۶۸۰	۱۵/۰۴%
خطای صادرکنندگی	۲۷,۹۵۷,۶۳۰	۵۷,۳۸۳,۰۰۸	۱۰۵/۲۵%
خطای شاپرکی	۲۶۳,۵۵۶	۳۲۷,۲۶۰	۲۴/۱۷%
خطای کسب و کار	۲,۱۵۹,۹۹۲	۲,۱۵۸,۱۳۰	-۰/۰۹%
تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	۲۹۱,۶۵۱,۹۹۱	۳۶۰,۰۶۴,۳۶۵	۲۳/۴۶%
تعداد کل تراکنش‌های موفق	۳,۷۴۱,۵۸۱,۸۶۰	۴,۲۳۹,۸۹۸,۹۸۸	۱۳/۳۲%
تعداد کل تراکنش‌ها	۴,۰۳۳,۲۳۳,۸۵۱	۴,۵۹۹,۹۶۳,۳۵۳	۱۴/۰۵%

میزان تغییرات تعداد تراکنش‌های خطا در تمام گروه‌های خطایی در اسفند ۱۴۰۱ نسبت به ماه گذشته در جدول ۳-۲ قابل ملاحظه می‌باشد.

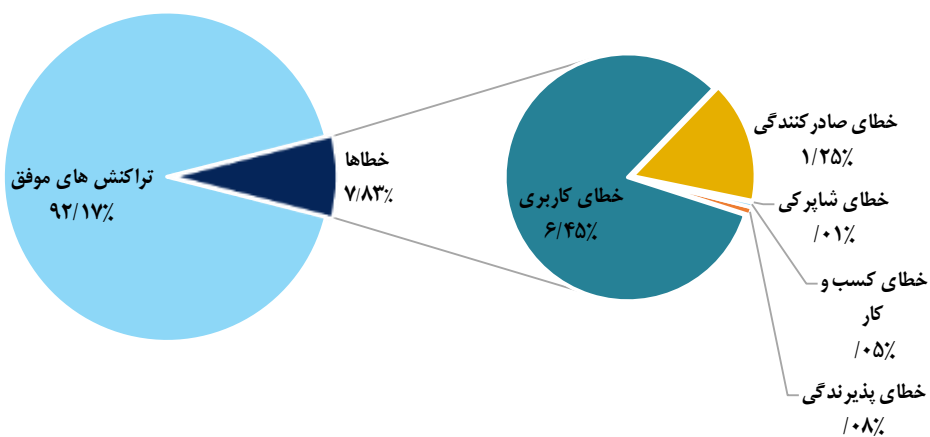
شکل ۳-۱ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق - اسفند ۱۴۰۱

همچنین در راستای بررسی‌های انجام گرفته، اطلاعات جدول ۳-۳ حاکی از آن است که بروز خطای کاربری عمده‌ترین دلیل بروز خطاها بوده و ۸۲/۳۵ درصد از کل تراکنش‌های خطا را شامل می‌شود. این نوع خطا به عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت (نظیر کمبود موجودی یا فراموشی رمز) می‌باشد.

جدول ۳-۳ آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی - اسفند ۱۴۰۱

نوع تراکنش و انواع خطا	تعداد	سهم
موفق	۴,۲۳۹,۸۹۸,۹۸۸	۹۲/۱۷%
تراکنش های موفق		
خطای پذیرندگی	۳,۶۶۸,۲۸۷	۰/۰۸%
خطای کاربری	۲۹۶,۵۲۷,۶۸۰	۶/۴۵%
خطای صادرکنندگی	۵۷,۳۸۳,۰۰۸	۱/۲۵%
خطای شاپرکی	۳۲۷,۲۶۰	۰/۰۱%
خطای کسب و کار	۲,۱۵۸,۱۳۰	۰/۰۵%
ناموفق		
تعداد کل تراکنش ها	۴,۵۹۹,۹۶۳,۳۵۳	۱۰۰/۰۰%

در ادامه اطلاعات جدول ۳-۳ در شکل ۳-۲ به تصویر کشیده شده و سهم هر یک از انواع تراکنش های موفق و ناموفق از کل تراکنش ها در شکل آمده است.

شکل ۳-۲ سهم هر یک از انواع تراکنش های ناموفق و تراکنش های موفق از کل تراکنش ها - اسفند ۱۴۰۱

همانگونه که در شکل ۳-۲ ملاحظه می‌شود، کمترین سهم در تراکنش‌های خطادار مربوط به خطای شاپرکی با سهم ۰/۰۱ درصدی از کل تراکنش‌ها بوده است. این نوع خطا سهم ۰/۰۹ درصدی را در بین تراکنش‌های خطادار داشته که در جدول ۳-۴ نشان داده شده است.

جهت بررسی تغییرات تراکنش‌های خطا در دو ماه متوالی بهتر است سهم انواع خطا نسبت به کل تراکنش‌های صورت گرفته در ماه مورد نظر، مورد قیاس قرار گیرد. لذا تغییر سهم تراکنش‌های خطا در اسفند ۱۴۰۱ نسبت به ماه گذشته در جدول ۳-۴ ارائه شده است.

جدول ۳-۴ قیاس سهم هر یک از انواع خطا - اسفند ۱۴۰۱ و ماه گذشته

تغییر سهم	سهم از کل تراکنش‌ها اسفند ۱۴۰۱	سهم از کل تراکنش‌ها بهمن ۱۴۰۱	نوع تراکنش و انواع خطا	
-۰/۰۱٪	۰/۰۸٪	۰/۰۹٪	خطای پذیرندگی	ناموفق
-۰/۰۶٪	۶/۴۵٪	۶/۳۹٪	خطای کاربری	
-۰/۵۵٪	۱/۲۵٪	۰/۶۹٪	خطای صادرکنندگی	
-۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	خطای شاپرکی	
-۰/۰۱٪	۰/۰۵٪	۰/۰۵٪	کسب و کار	
-۰/۶۰٪	۷/۸۳٪	۷/۲۳٪	تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	موفق
-۰/۶۰٪	۹۲/۱۷٪	۹۲/۷۷٪	تعداد کل تراکنش‌های موفق	
-	۱۰۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	تعداد کل تراکنش‌ها	

اطلاعات جدول ۳-۴ مبین کاهش سهم گروه‌های خطایی پذیرندگی، کاربری و کسب و کار در مقابل افزایش سهم تراکنش‌های گروه خطایی پذیرندگی از کل تراکنش‌های اسفند ۱۴۰۱ نسبت به بهمن ماه می‌باشد.

۳-۳- دسترسی پذیری حس شده خدمات

یکی از دلایل وجودی شرکت شاپرک و از مهم‌ترین اهداف آن، بهبود امکان دسترسی به خدمات و انجام تراکنش موفق در هر زمانی می‌باشد. برای سنجش میزان تحقق این هدف، شاخص دسترسی پذیری حس شده خدمات تعریف شده که سهم تراکنش‌های موفق سیستمی کل شبکه یا تراکنش‌های موفق سیستمی سوئیچ شاپرک را از کل تراکنش‌ها محاسبه می‌کند. در ادامه اطلاعات مربوط به شاخص دسترسی پذیری حس شده خدمات در جدول ۳-۵ ارائه شده است.

جدول ۳-۵ دسترسی پذیری حس شده خدمات شاپراک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی

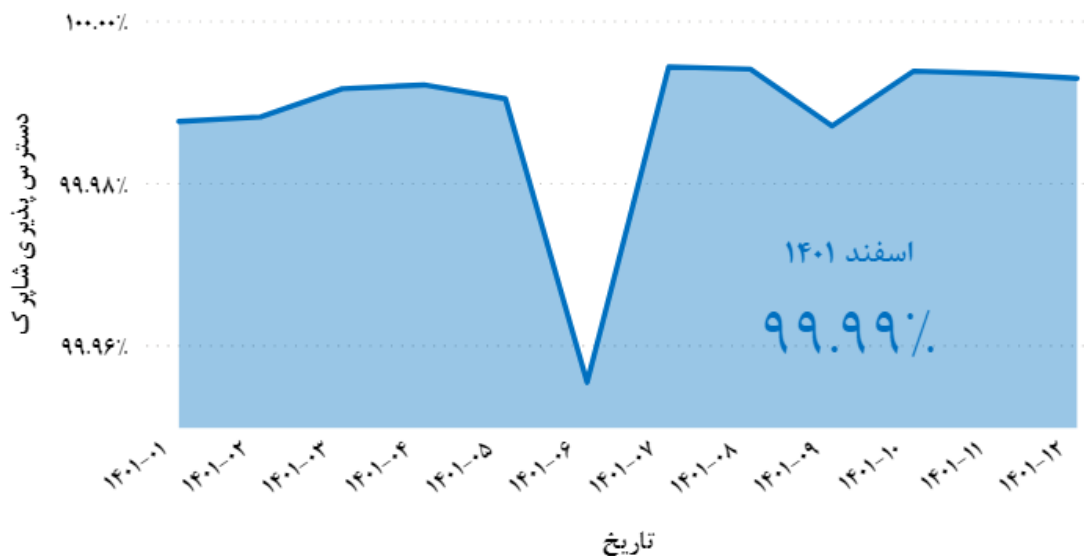
اسفند ۱۴۰۱		بهمن ۱۴۰۱		اسفند ۱۴۰۰		تراکنش‌های موفق
دسترسی پذیری حس شده	تعداد تراکنش	دسترسی پذیری حس شده	تعداد تراکنش	دسترسی پذیری حس شده	تعداد تراکنش‌ها	
۹۸/۶۲٪	۴,۵۳۶,۴۲۶,۶۶۸	۹۹/۱۶٪	۳,۹۹۹,۳۴۳,۸۳۶	۹۸/۱۹٪	۳,۸۷۱,۲۲۳,۷۵۷	تراکنش‌های موفق سیستمی کل شبکه پرداخت ^{۱۸}
۹۹/۹۹٪	۴,۵۹۹,۶۳۶,۰۹۳	۹۹/۹۹٪	۴,۰۳۲,۹۷۰,۲۹۵	۹۹/۹۹٪	۳,۹۴۲,۱۳۵,۲۱۸	تراکنش‌های موفق سیستمی شاپراکی ^{۱۹}
-	۴,۵۹۹,۹۶۳,۳۵۳	-	۴,۰۳۳,۲۳۳,۸۵۱	-	۳,۹۴۲,۶۵۷,۴۳۱	تعداد کل تراکنش

جدول ۳-۵ مبین در دسترس بودن ۹۹/۹۹ درصدی خدمات شرکت شاپراک در اسفند ۱۴۰۱ می‌باشد که نسبت به اسفند ۱۴۰۰ تغییر ۰/۰۰۶ درصدی و نسبت به بهمن ۱۴۰۱ رشد ۰/۰۰۱ درصدی داشته است.

در نمودارهای شکل ۳-۳ و شکل ۳-۴ به ترتیب روند دسترسی پذیری تراکنش‌های موفق سیستمی شاپراک و کل شبکه پرداخت در دوازده ماه منتهی به اسفند ماه ۱۴۰۱ قابل مشاهده است.

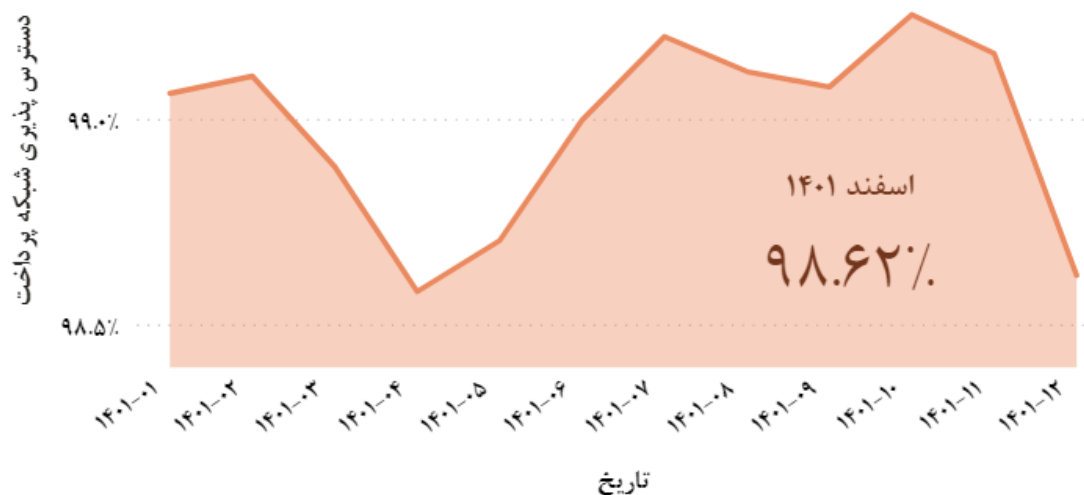
^{۱۸} تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپراک) موفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش‌های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می‌شوند؛ چرا که نمایش دهنده‌ی نقصی در شبکه نیستند و به علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه‌ی سیستم رخ داده‌اند.

^{۱۹} تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپراک موفق است و کل تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش‌های خطای شاپراکی را شامل می‌شود.

شکل ۳-۳ روند دسترس پذیری شاپرک در ۱۲ منتهی به اسفند ۱۴۰۱

با توجه به شکل ۳-۳ کمترین و بیشترین درصد دسترس پذیری شاپرک به ترتیب در ماه‌های شهریور ۱۴۰۱ و مهر ۱۴۰۱ رخ داده است.

شکل ۴-۳ روند دسترس پذیری شبکه پرداخت در ۱۲ منتهی به اسفند ۱۴۰۱

همچنین با توجه به شکل ۴-۳ کمترین و بیشترین درصد دسترس پذیری شبکه پرداخت به ترتیب در ماه‌های تیر ۱۴۰۱ و دی ۱۴۰۱ مشاهده می‌شود.

۳-۴ - آنالیز تراکنش‌ها ناتمام رخ داده در شبکه

شاخص میزان تراکنش‌های ناتمام^{۲۰} رخ داده در شبکه الکترونیک پرداخت کارتی و روند آن در طول زمان، یکی از شاخص‌هایی است که بر کیفیت انجام عملیات و رضایت از شبکه پرداخت اثرگذار است. لذا می‌بایست نسبت تعداد تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌ها روندی کاهشی داشته باشد. جدول ۳-۶ مقادیر این شاخص را ارائه نموده است.

جدول ۳-۶ درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک - بهمن و اسفند ۱۴۰۱

تراکنش‌های مغایرتی	بهمن ۱۴۰۱	اسفند ۱۴۰۱	تغییرات
تعداد تراکنش‌های مغایرتی	۴۳۳,۳۹۰	۴۱۸,۰۱۷	-۳/۵۵%
تعداد کل تراکنش‌ها	۳,۷۴۱,۵۸۱,۸۶۰	۴,۲۳۹,۸۹۸,۹۸۸	۱۳/۳۲%
نسبت تعداد تراکنش‌های مغایرتی به کل تراکنش‌ها	۰/۰۱۲%	۰/۰۱۰%	-۰/۰۰۲%

*در گزارش‌های پیشین، از عنوان "تراکنش معوق" به جای "تراکنش ناتمام" استفاده شده بود

همانطور که در جدول ۳-۶ ملاحظه می‌شود تعداد تراکنش‌های ناتمام اسفند ماه نسبت به بهمن ماه با رشد ۳/۵۵- درصدی همراه بوده است. همزمان با رشد ۱۳/۳۲ درصدی تعداد تراکنش‌های موفق در اسفند ۱۴۰۱ نسبت به بهمن ماه، تعداد تراکنش‌های ناتمام نیز در این دوره با کاهش همراه بوده است. نسبت تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌های موفق در این ماه نسبت به ماه گذشته کاهش ۰/۰۰۱۷- درصدی را تجربه نموده است.

^{۲۰} تراکنش دارنده‌ی کارت که موفق کاربری بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سویچ شاپرک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می‌گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است).

فصل ۴

بررسی عملکرد کلی شرکت های ارائه دهنده خدمات پرداخت

در این بخش به بررسی عملکرد شرکت های ارائه کننده خدمات پرداخت در شبکه پرداخت کشور و بررسی شاخص های تدوین شده به ازای هر شرکت در سطح کلی پرداخته خواهد شد.

۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت

شاخص‌های معرفی شده در این بخش، گستره فعالیت هر یک از شرکت‌های PSP را در صنعت پرداخت الکترونیکی نشان می‌دهند که آگاهی از آن برای نهاد نظارتی شاپرک جزو ملزومات به‌شمار می‌رود؛ چرا که این نهاد سیاستگذار و ناظر می‌بایست به خوبی از نقش و سطح فعالیت هر یک از شرکت‌های مزبور اطلاع داشته باشد تا با نظارت بر عملکرد آن‌ها بتواند در هدایت صنعت پرداخت الکترونیک ایفای نقش نماید. همچنین این شاخص‌ها کمک شایان توجهی به مطالعه‌ی بازار هریک از شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت خواهد نمود.

در این بخش عملکرد شرکت‌های PSP در دو حوزه اصلی مورد بررسی قرار می‌گیرد که اولین حوزه عملکرد کلی شرکت‌ها در شبکه پرداخت را مورد بررسی قرار داده و در بخش دوم به‌طور ویژه عملکرد این شرکت‌ها در بازار کارخوان فروشگاهی تحلیل می‌شود.

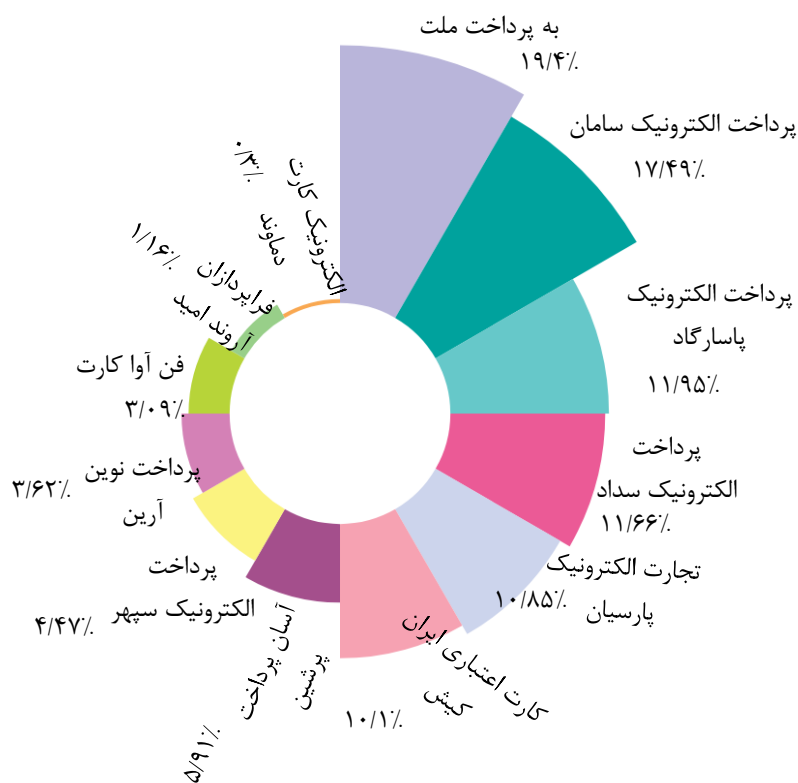
۱-۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP

به منظور رصد وضعیت کنونی صنعت پرداخت الکترونیکی کارت کشور و ترسیم مسیر حرکت آتی بازار آن و همچنین کمک به تعیین سیاست‌های توسعه‌ی بازار و نظارت بر آن، می‌بایست شاخص‌هایی تعریف و روند تغییرات آن بررسی گردد. در این بخش از گزارش سعی گردیده است تا با مطالعه‌ی شاخص‌های عملکرد تعدادی و مبلغی شرکت‌ها در کل و همچنین به تفکیک هریک از ابزار پذیرش و نوع سرویس، تصویری کلی از وضعیت آن‌ها در صنعت پرداخت الکترونیکی کارت ترسیم شود. در پایان نیز عملکرد هریک از شرکت‌های PSP در رخداد تراکنش‌های خطا مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۱-۱-۴- سهم مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های

حوزه پرداخت الکترونیک کارت

سهم مبلغی هر یک از شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تراکنش‌های بازار خدمات پرداخت الکترونیک کارت، در شکل ۱-۴ ترسیم شده است.

شکل ۱-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها - اسفند ۱۴۰۱

در شاخص سهم مبلغی شرکت "به پرداخت ملت" با اختصاص سهم ۱۹/۴۰ درصدی از مبلغ تراکنش‌ها، بیشترین سهم را به خود اختصاص داده است. در این ماه اختلاف سهم مبلغی شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" - دومین شرکت بازار - با این شرکت حدود ۱ درصد است.

مقایسه دو شکل بالا با شکل‌های مشابه در گزارش بهمن ماه سال ۱۴۰۱ حکایت از آن دارد که در این مولفه جایجایی بین شرکت‌ها رخ نداده است.

۴-۱-۲- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از

ابزارهای پذیرش

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی سرمایه‌گذاری هر یک از شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش می‌شود. در این بخش مبلغ تراکنش‌های هر شرکت به تفکیک ابزار پذیرش مورد بررسی قرار می‌گیرد.

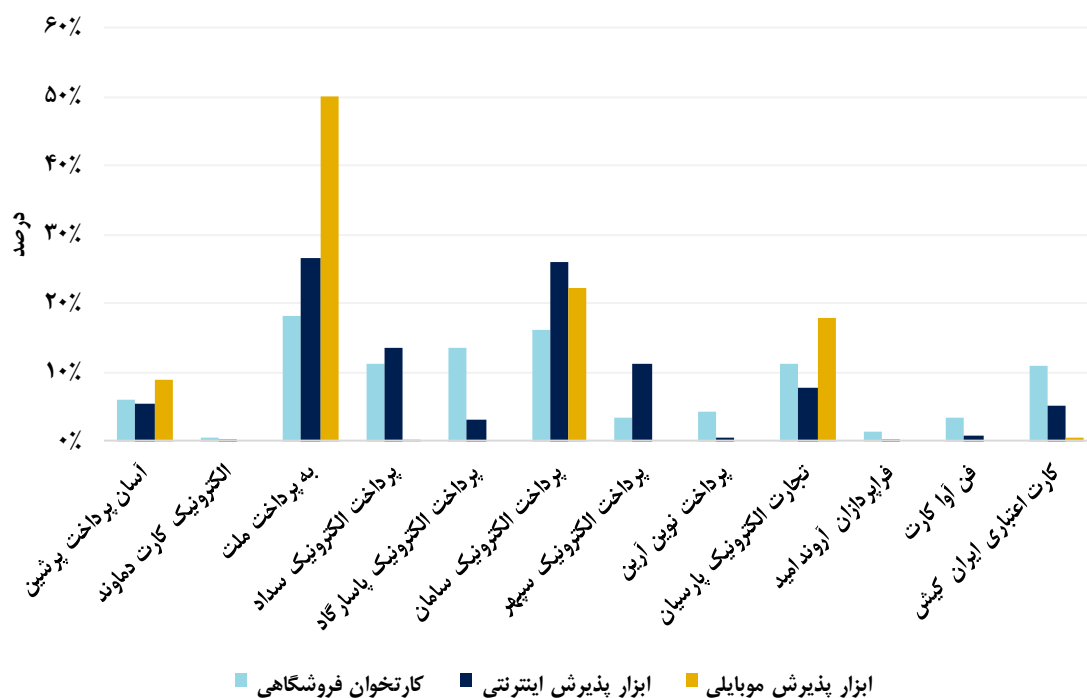
سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار ابزارهای پذیرش برای دو ماه متوالی بهمن و اسفند ۱۴۰۱ در جدول ۴-۱ ارائه شده است. در این ماه همچنان شرکت "به پرداخت ملت" با پوشش ۱۸/۱۴ درصدی از مبالغ بازار کارتهای فروشگاهی، بالاترین سهم را در اختیار خود دارد. همچنین این شرکت در اسفند ماه از مبالغ ابزار پذیرش موبایلی و اینترنتی نیز به ترتیب با پوشش ۵۰/۱۷ و ۲۶/۵۴ درصدی دارای بالاترین سهم می‌باشد.

جدول ۱-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - بهمن و اسفند ۱۴۰۱

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی		
	بهمن	اسفند	اختلاف	بهمن	اسفند	اختلاف	بهمن	اسفند	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۵/۸۸٪	۵/۹۶٪	۰/۰۹٪	۶/۵۳٪	۵/۵۵٪	-۰/۹۹٪	۸/۷۶٪	۸/۸۷٪	۰/۱۱٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۳۵٪	۰/۳۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۸/۲۹٪	۱۸/۱۴٪	-۰/۱۴٪	۲۵/۱۱٪	۲۶/۵۴٪	۱/۴۳٪	۵۰/۵۷٪	۵۰/۱۷٪	-۰/۴۰٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۱/۶۰٪	۱۱/۳۶٪	-۰/۲۵٪	۱۳/۰۰٪	۱۳/۵۷٪	۰/۵۸٪	۰/۱۸٪	۰/۱۷٪	-۰/۰۱٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۳/۴۱٪	۱۳/۴۷٪	۰/۰۵٪	۳/۲۶٪	۳/۰۶٪	-۰/۲۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۵/۷۸٪	۱۶/۰۵٪	۰/۲۸٪	۲۵/۷۵٪	۲۵/۹۳٪	۰/۱۸٪	۲۳/۱۳٪	۲۲/۳۲٪	-۰/۸۱٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۳/۴۳٪	۳/۳۲٪	-۰/۱۱٪	۱۴/۵۱٪	۱۱/۳۳٪	-۳/۱۹٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آریا	۳/۸۹٪	۴/۱۶٪	۰/۲۷٪	۰/۴۳٪	۰/۴۹٪	۰/۰۷٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
تجارت الکترونیک پارس‌پول	۱۱/۳۵٪	۱۱/۳۶٪	۰/۰۱٪	۷/۹۸٪	۷/۷۳٪	-۰/۲۵٪	۱۶/۶۴٪	۱۸/۰۱٪	۱/۳۸٪
فرایردازان آروند امید	۱/۴۳٪	۱/۳۶٪	-۰/۰۷٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۳/۲۴٪	۳/۵۱٪	۰/۲۷٪	۰/۶۶٪	۰/۶۵٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۱/۳۶٪	۱۰/۹۶٪	-۰/۴۰٪	۲/۷۷٪	۵/۱۴٪	۲/۳۷٪	۰/۷۲٪	۰/۴۵٪	-۰/۲۶٪

بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های نسبت به ماه گذشته با کاهش ۰/۴۰ درصدی به شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" تعلق دارد. شرکت "پرداخت الکترونیک سپهر" در ابزار پذیرش اینترنتی نیز با کاهش ۳/۱۹ درصدی، بالاترین تفاضل را نشان می‌دهد. همچنین شرکت "تجارت الکترونیک پارس‌پول" با ۱/۳۸ درصد افزایش دارای بیشترین اختلاف سهم در مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد.

شکل ۲-۴ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های ابزارهای پذیرش مختلف را در اسفند ۱۴۰۱ نمایش می‌دهد.

شکل ۲-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - اسفند ۱۴۰۱

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که در ماه جاری عملکرد شرکت‌های "الکترونیک کارت دماوند" و "فراپردازان آروند امید" به گونه‌ای بوده که کمترین مبلغ و تعداد تراکنش‌های ابزارهای پذیرش مختلف را به خود اختصاص داده‌اند.

۴-۱-۳ سهم مبلغ شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی سرمایه‌گذاری هر شرکت PSP در سرویس‌های خدمات پرداخت می‌شود. در این بخش مبلغ تراکنش‌های هر یک از شرکت‌ها به تفکیک نوع سرویس مورد بررسی قرار می‌گیرد.

سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار سرویس‌های شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت برای دو ماه متوالی بهمن و اسفند ۱۴۰۱ در جدول ۲-۴ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در اسفند ماه شرکت "به پرداخت ملت" با پوشش ۱۹/۵۶ درصد از بازار تراکنش‌های خرید، بالاترین

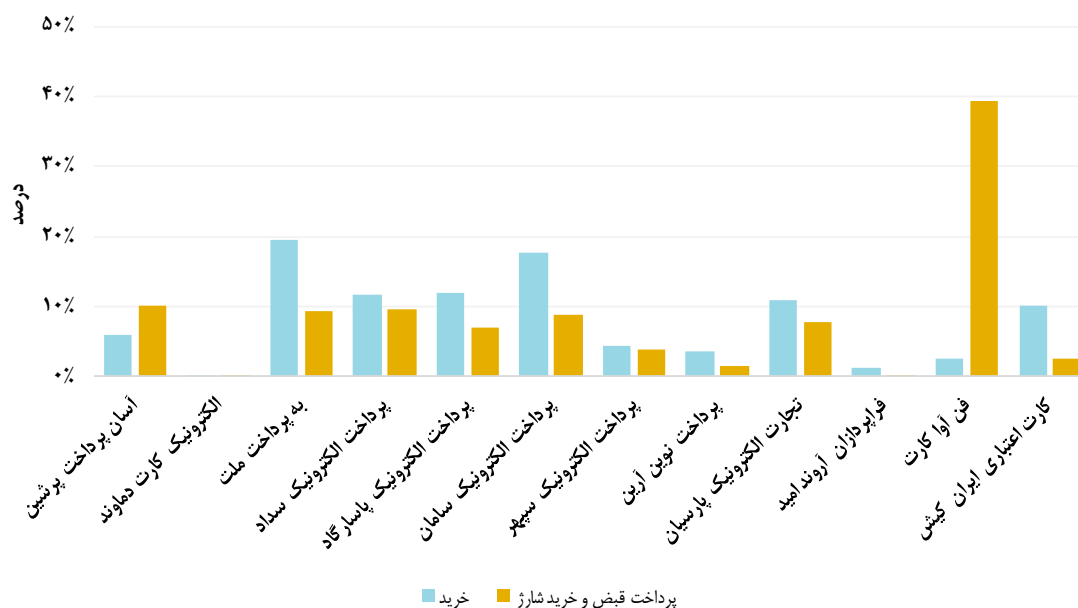
دارنده‌ی سهم مبلغی تراکنش‌های مذکور محسوب می‌گردد. همچنین شرکت "فن آوا کارت" در تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ اسفند ماه با سهم مبلغی ۳۹/۲۷ درصدی بیشترین سهم مبلغی این نوع از تراکنش‌ها را به خود اختصاص داده است.

جدول ۲-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - بهمن و اسفند ۱۴۰۱

نام شرکت ارائه‌کننده خدمات پرداخت			سهم از مبلغ تراکنش‌های خرید			سهم از مبلغ تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ		
			بهمن	اسفند	اختلاف	بهمن	اسفند	اختلاف
آسان پرداخت پرشین			۵/۸۹٪	۵/۸۴٪	-۰/۰۶٪	۱۲/۰۳٪	۱۰/۱۹٪	-۱/۸۴٪
الکترونیک کارت دماوند			۰/۳۰٪	۰/۳۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۴٪	۰/۰۴٪	-۰/۰۱٪
به پرداخت ملت			۱۹/۴۵٪	۱۹/۵۶٪	۰/۱۱٪	۱۲/۲۷٪	۹/۴۱٪	-۲/۸۶٪
پرداخت الکترونیک سداد			۱۱/۸۱٪	۱۱/۷۰٪	-۰/۱۲٪	۱۰/۱۹٪	۹/۵۸٪	-۰/۶۱٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد			۱۱/۹۳٪	۱۲/۰۳٪	۰/۰۹٪	۸/۳۷٪	۶/۹۶٪	-۱/۴۲٪
پرداخت الکترونیک سامان			۱۷/۳۶٪	۱۷/۶۳٪	۰/۲۷٪	۱۰/۶۹٪	۸/۸۵٪	-۱/۸۴٪
پرداخت الکترونیک سپهر			۵/۰۴٪	۴/۴۸٪	-۰/۵۵٪	۷/۲۴٪	۳/۹۱٪	-۳/۳۳٪
پرداخت نوین آراین			۳/۴۰٪	۳/۶۶٪	۰/۲۷٪	۱/۲۳٪	۱/۴۱٪	۰/۱۹٪
تجارت الکترونیک پارسیان			۱۰/۸۸٪	۱۰/۸۹٪	۰/۰۱٪	۹/۴۱٪	۷/۸۳٪	-۱/۵۸٪
فراپردازان آروند امید			۱/۲۳٪	۱/۱۷٪	-۰/۰۵٪	۰/۱۷٪	۰/۱۵٪	-۰/۰۳٪
فن آوا کارت			۲/۵۴٪	۲/۵۱٪	-۰/۰۳٪	۲۵/۴۹٪	۳۹/۲۷٪	۱۳/۷۸٪
کارت اعتباری ایران کیش			۱۰/۱۷٪	۱۰/۲۳٪	۰/۰۶٪	۲/۸۸٪	۲/۴۱٪	-۰/۴۷٪

بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های خرید در بهمن ماه و ماه جاری با رقمی برابر با ۰/۵۵ درصد کاهش در شرکت "پرداخت الکترونیک سپهر" گزارش شده است. این شاخص در تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ با افزایش قابل توجه ۱۳/۷۸ درصدی، در شرکت "فن آوا کارت" مشاهده می‌شود.

شکل ۳-۴ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های سرویس‌های مختلف را در اسفند ماه نمایش می‌دهد.

شکل ۳-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - اسفند ۱۴۰۱

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که دو شرکت "الکترونیک کارت دماوند" و "فرابردازان آروند امید" کمترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها را در بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت داشته و سهم آن‌ها از بازار کلیه سرویس‌های خدمات پرداخت کارت ناچیز است.

۴-۱-۴ - بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها

در این بخش عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از منظر تراکنش‌های ناموفق حوزه پذیرندگی مورد بررسی قرار می‌گیرد. هدف آن، انجام مقایسه‌ای بین شرکت‌ها در پشتیبانی از تراکنش‌های صحیح و دقت در عملکرد می‌باشد. بدین منظور سهم خطای پذیرندگی از تعداد کل تراکنش‌های هر شرکت PSP محاسبه گردیده تا بررسی شود که کدام شرکت عملکرد بهتری از این منظر داشته است. جدول ۳-۴ نتایج این بررسی در دو ماه متوالی بهمن و اسفند ۱۴۰۱ را منعکس نموده است.

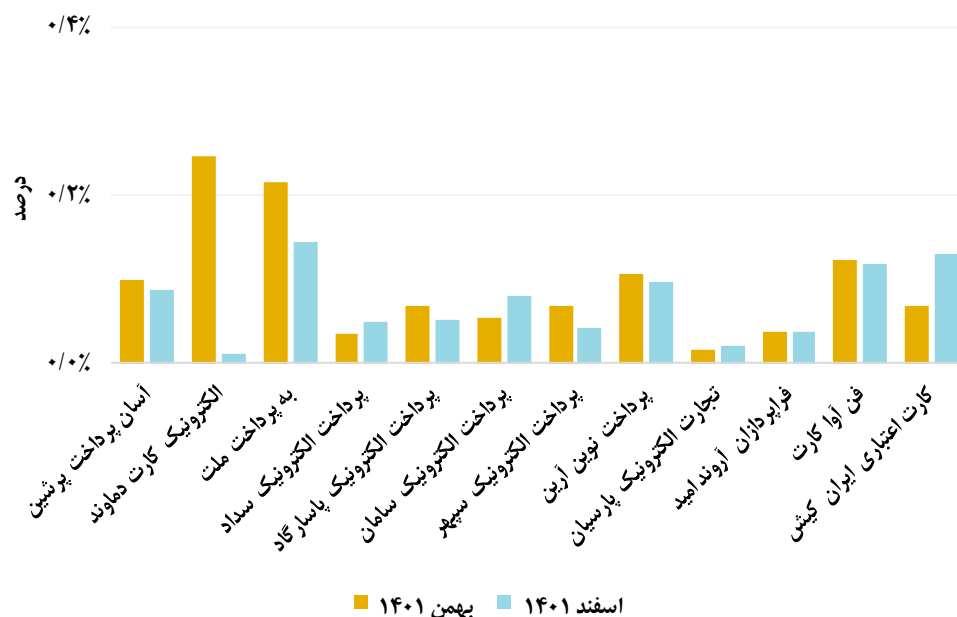
جدول ۳-۴ مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP - بهمن و اسفند ۱۴۰۱

درصد تغییرات	نسبت تعداد خطای پذیرندگی به تعداد کل تراکنش‌ها		نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت
	اسفند	بهمن	
-۰/۰۱۲٪	۰/۰۸۶٪	۰/۰۹۸٪	آسان پرداخت پرشین
-۰/۲۳۶٪	۰/۰۱۰٪	۰/۲۴۷٪	الکترونیک کارت دماوند
-۰/۰۷۲٪	۰/۱۴۴٪	۰/۲۱۶٪	به پرداخت ملت
۰/۰۱۳٪	۰/۰۴۹٪	۰/۰۳۶٪	پرداخت الکترونیک سداد
-۰/۰۱۸٪	۰/۰۵۰٪	۰/۰۶۸٪	پرداخت الکترونیک پاسارگاد
۰/۰۲۶٪	۰/۰۸۱٪	۰/۰۵۵٪	پرداخت الکترونیک سامان
-۰/۰۲۴٪	۰/۰۴۳٪	۰/۰۶۷٪	پرداخت الکترونیک سپهر
-۰/۰۰۸٪	۰/۰۹۷٪	۰/۱۰۵٪	پرداخت نوین آراین
۰/۰۰۴٪	۰/۰۲۰٪	۰/۰۱۵٪	تجارت الکترونیک پارسپان
-۰/۰۰۲٪	۰/۰۳۷٪	۰/۰۳۸٪	فراپردازان آروند امید
-۰/۰۰۴٪	۰/۱۱۹٪	۰/۱۲۳٪	فن آوا کارت
۰/۰۶۳٪	۰/۱۳۰٪	۰/۰۶۷٪	کارت اعتباری ایران کیش

* هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت‌ها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف سایر جدول‌ها، کمترین میزان شاخص به صورت **Bold** نمایش داده شده است.

در ماه اسفند شرکت "الکترونیک کارت دماوند"، با رقمی برابر با ۰/۰۱۰ درصد، بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را در میان سایر شرکت‌ها داشته است. در مقابل شرکت "به پرداخت ملت" با کسب رقم ۰/۱۴۴ درصد بالاترین عدد شاخص مذکور را به خود اختصاص داده است.

در ماه جاری عملکرد بیشتر شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت به‌ویژه شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" به گونه‌ای بوده که سبب افزایش ۴/۰۹ درصدی در خطای پذیرندگی شبکه شده است. اطلاعات این جدول در شکل ۴-۴ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۴-۴ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها - بهمن و اسفند ۱۴۰۱

در مقایسه ماهانه عملکرد این شرکت‌ها ملاحظه می‌شود که بیشترین کاهش در نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها (عملکرد مثبت)، با رقمی برابر با ۰/۲۳۶ درصد در شرکت "الکترونیک کارت دماوند" رخ داده است. همچنین شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" با رقم ۰/۰۶۳ درصد افزایش، بیشترین رشد را نسبت به سایر شرکت‌ها در این شاخص تجربه کرده است.

۴-۲- بررسی عملکرد شرکت های PSP در ابزارهای پذیرش

یکی از مهمترین شاخص های حوزه ی پرداخت الکترونیک کارت، بررسی عملکرد شرکت های PSP در مدیریت، پشتیبانی و توسعه ابزارهای پذیرش می باشد. با توجه به آینده ی صنعت پرداخت در حوزه ی پرداخت های موبایلی و اینترنتی، در گزارش اقتصادی شاپرک سعی شده است که علاوه بر ارائه ی اطلاعات در خصوص کارتخوان های فروشگاهی، به ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز پرداخته شود. از این رو در این بخش ابتدا عملکرد شرکت ها در هریک از ابزارهای پذیرش به تفکیک ابزارهای فعال سیستمی و تراکنش دار مورد بررسی قرار گرفته و پس از آن به طور ویژه به عملکرد آن ها در کارتخوان فروشگاهی توجه می شود.

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه ی سرمایه گذاری هر یک از شرکت های PSP در ابزارهای پذیرش می شود. در این بخش تعداد هر یک از انواع ابزار پذیرش فعال سیستمی و تراکنش دار به ازای هر شرکت مورد بررسی قرار می گیرد. سهم هر یک از شرکت های PSP از تعداد کارتخوان های فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در دو ماه بهمن و اسفند ۱۴۰۱ در جدول ۴-۴ ارائه شده است.

در اسفند ماه از تعداد کارتخوان های فروشگاهی فعال سیستمی شبکه ی پرداخت کارت کشور نسبت به ماه گذشته کاسته شده است. در این ماه شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" با کسب سهم بازار ۱۹/۸۴ درصدی به عنوان دارنده ی بالاترین تعداد کارتخوان های فروشگاهی فعال سیستمی محسوب می گردد. شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" نیز با سهم بازار ۵۶/۶۲ درصد همچنان از بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی فعال پشتیبانی می کند. لازم به توضیح است که برخی شرکت ها با بازتعریف بعضی از کارتخوان های فروشگاهی خود به عنوان ابزار پذیرش اینترنتی، سعی در تسهیل انجام خدمات پرداخت کارت از طریق نرم افزار موبایلی خود و بر بستر اینترنت می نمایند. ابزارهای پذیرش فوق این امکان را برای مشتریان فراهم می کند تا با استفاده از نرم افزار این شرکت ها بر روی موبایل، اقدام به دریافت QRCode پذیرنده نموده و به آسانی پرداخت بدون کارت خود را با وارد کردن اطلاعات رمز دوم و CVV۲ انجام دهند. در بازار ابزار پذیرش موبایلی شرکت "به پرداخت ملت" همچنان بخش عظیمی از سهم بازار ابزارهای موبایلی فعال سیستمی را با رقمی معادل با ۹۴/۸۳ درصد در اختیار دارد.

جدول ۴-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - بهمن و اسفند ۱۴۰۱

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارتخوان فروشگاهی			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	بهمن	اسفند	اختلاف	بهمن	اسفند	اختلاف	بهمن	اسفند	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۵/۰۸٪	۵/۰۵٪	-۰/۰۳٪	۲۳/۰۶٪	۲۳/۷۳٪	+۰/۶۷٪	۳/۱۴٪	۳/۱۵٪	+۰/۰۱٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۷۳٪	۰/۷۴٪	+۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۰/۶۶٪	۱۰/۶۱٪	-۰/۰۶٪	۲/۶۱٪	۲/۶۰٪	-۰/۰۱٪	۹۴/۸۵٪	۹۴/۸۳٪	-۰/۰۱٪
پرداخت الکترونیک سداد	۸/۴۱٪	۸/۴۷٪	+۰/۰۵٪	۲/۴۰٪	۲/۳۴٪	-۰/۰۶٪	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۹/۶۱٪	۱۹/۸۴٪	+۰/۲۳٪	۳/۴۵٪	۳/۴۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۳/۶۸٪	۱۳/۶۸٪	۰/۰۰٪	۳/۶۵٪	۳/۶۸٪	+۰/۰۳٪	۰/۹۴٪	۰/۹۴٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۳/۰۵٪	۳/۱۶٪	+۰/۱۱٪	۳/۲۸٪	۳/۲۹٪	+۰/۰۱٪	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آراین	۶/۴۵٪	۶/۸۲٪	+۰/۳۷٪	۱/۶۸٪	۱/۶۵٪	-۰/۰۳٪	۰/۰۴٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪
تجارت الکترونیک پارسین	۱۱/۴۰٪	۱۱/۲۴٪	-۰/۱۶٪	۵۷/۲۲٪	۵۶/۶۲٪	-۰/۶۰٪	۰/۸۲٪	۰/۸۲٪	۰/۰۰٪
فراپردازان آروند امید	۴/۸۲٪	۴/۶۳٪	-۰/۱۹٪	۰/۰۸٪	۰/۰۹٪	+۰/۰۱٪	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۴/۹۹٪	۴/۸۸٪	-۰/۱۱٪	۰/۲۵٪	۰/۲۴٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۱/۱۲٪	۱۰/۸۹٪	-۰/۲۳٪	۲/۳۱٪	۲/۳۰٪	-۰/۰۱٪	۰/۱۲٪	۰/۱۲٪	۰/۰۰٪

در سهم تعدادی کارتخوان‌های فروشگاهی، شرکت "پرداخت نوین آراین" با ۰/۳۷ درصد افزایش نسبت به ماه پیشین، بیشترین اختلاف را در این مولفه رقم زده است. در ابزار پذیرش اینترنتی بالاترین تغییر سهم در شرکت "آسان پرداخت پرشین" با افزایش ۰/۶۷ درصدی مشاهده می‌شود. سهم ابزار پذیرش موبایلی طور همزمان به ترتیب با کاهش و افزایش ۰/۰۱ درصدی در شرکت‌های "به پرداخت ملت" و "آسان پرداخت پرشین" دارای بیشترین اختلاف نسبت به ماه گذشته هستند.

سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی تراکنش‌دار در دو ماه متوالی بهمن و اسفند در

جدول ۴-۵ ارائه شده است. همانگونه که ملاحظه می‌گردد، شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" در ابزار کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار با کسب ۲۰/۶۹ درصد بالاترین سهم را در اختیار دارد. در این ماه شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با کسب سهم ۲۲/۷۱ درصدی بیشترین سهم در ابزارهای تراکنش‌دار اینترنتی

را به خود اختصاص داده است. شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" نیز با ۴۴/۸۷ درصد بیشترین سهم بازار ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار موبایلی را در دست دارد.

جدول ۴-۵ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار بهمن و اسفند ۱۴۰۱

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارتخوان فروشگاهی			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	بهمن	اسفند	اختلاف	بهمن	اسفند	اختلاف	بهمن	اسفند	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۵/۴۲٪	۵/۳۲٪	-۰/۱۰٪	۸/۵۰٪	۱۱/۰۱٪	۲/۵۱٪	۹/۲۰٪	۱۷/۹۵٪	۸/۷۵٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۵۹٪	۰/۵۹٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۲٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۰/۹۵٪	۱۰/۸۶٪	-۰/۰۹٪	۱۸/۴۳٪	۱۷/۵۶٪	-۰/۸۷٪	۵۶/۶۱٪	۶/۴۱٪	-۵۰/۲۰٪
پرداخت الکترونیک سداد	۹/۵۱٪	۹/۵۳٪	۰/۰۲٪	۶/۶۳٪	۶/۶۳٪	۰/۰۰٪	۴/۰۲٪	۸/۹۷٪	۴/۹۵٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۲۰/۵۵٪	۲۰/۶۹٪	۰/۱۴٪	۱۰/۶۶٪	۱۱/۸۰٪	۱/۱۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۴/۸۴٪	۱۴/۸۵٪	۰/۰۰٪	۲۲/۹۱٪	۲۲/۷۱٪	-۰/۲۰٪	۲۰/۴۰٪	۴۴/۸۷٪	۲۴/۴۷٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۳/۱۴٪	۳/۳۴٪	۰/۱۰٪	۲۰/۵۱٪	۱۸/۹۰٪	-۱/۶۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آراین	۵/۸۷٪	۶/۲۷٪	+۰/۴۰٪	۱/۰۸٪	۱/۱۱٪	۰/۰۳٪	۰/۲۹٪	۰/۶۴٪	۰/۳۵٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۱/۰۹٪	۱۱/۰۰٪	-۰/۱۰٪	۵/۹۵٪	۵/۸۱٪	-۰/۱۴٪	۱/۴۴٪	۳/۲۱٪	۱/۷۷٪
فرایردازان آروند امید	۲/۸۴٪	۲/۸۲٪	-۰/۰۲٪	۰/۰۹٪	۰/۱۳٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۳/۹۱٪	۳/۸۵٪	-۰/۰۵٪	۰/۲۱٪	۰/۱۹٪	-۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۱/۲۸٪	۱۰/۹۹٪	-۰/۳۰٪	۵/۰۱٪	۴/۱۳٪	-۰/۸۸٪	۸/۰۵٪	۱۷/۹۵٪	۹/۹۰٪

سهم بازار کارتخوان فروشگاهی در شرکت "پرداخت نوین آراین" با افزایش ۰/۴۰ درصدی، بیشترین اختلاف را داشته است. شرکت "آسان پرداخت پرشین" در سهم بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی تراکنش‌دار با افزایش ۲/۵۱ درصدی بالاترین تفاضل را نشان می‌دهد. شرکت "به پرداخت ملت" با کاهش قابل توجه ۵۰/۲۰ درصدی، بیشترین اختلاف سهم را در ابزارهای پذیرش موبایلی تراکنش‌دار نسبت به ماه گذشته داشته است.

۴-۳- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌های

کارتخوان فروشگاه‌های به سبب تعدد ابزار و نیز تعداد و مبلغ تراکنش‌ها اهمیت ویژه‌ای نسبت به سایر ابزارهای پذیرش در شبکه پرداخت الکترونیک کارت‌های دارد. به همین علت به طور ویژه عملکرد کارتخوان فروشگاه‌های شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت بررسی می‌شود.

با توجه به اهمیت کارتخوان‌های فروشگاه‌های در صنعت پرداخت کشور به دلیل سهم بالای تعدادی و مبلغی آن‌ها در تراکنش‌ها، مطالعه‌ای در عملکرد شرکت‌ها در این ابزار انجام شده و با محاسبه شاخص اثربخشی آن‌ها، نحوه‌ی توزیع این ابزارها توسط شرکت‌ها مورد بررسی قرار می‌گیرد. برای این منظور ابتدا سهم هر شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تعداد ابزار فعال کارتخوان فروشگاه‌های در هر استان محاسبه می‌گردد و سپس مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های و سهم هر شرکت PSP از کل تعداد ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌های در هر استان مورد بررسی و محاسبه قرار گرفته و اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی و کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار برای هر یک از آن‌ها در بعد کشوری و نیز در بعد استانی اندازه‌گیری و تحلیل شده است. در پایان با بهره‌جویی از آمار کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی شرکت‌های PSP، عملکرد هر شرکت در خصوص این نوع کارتخوان‌ها بررسی خواهد شد.

۴-۳-۱- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان

فروشگاهی فعال سیستمی در استان‌های کشور

در این بخش به بررسی اطلاعات سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور پرداخته می‌شود. جدول ۴-۶ اطلاعات سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر استان را برای اسفند ماه نشان می‌دهد. شرکت‌های "پرداخت

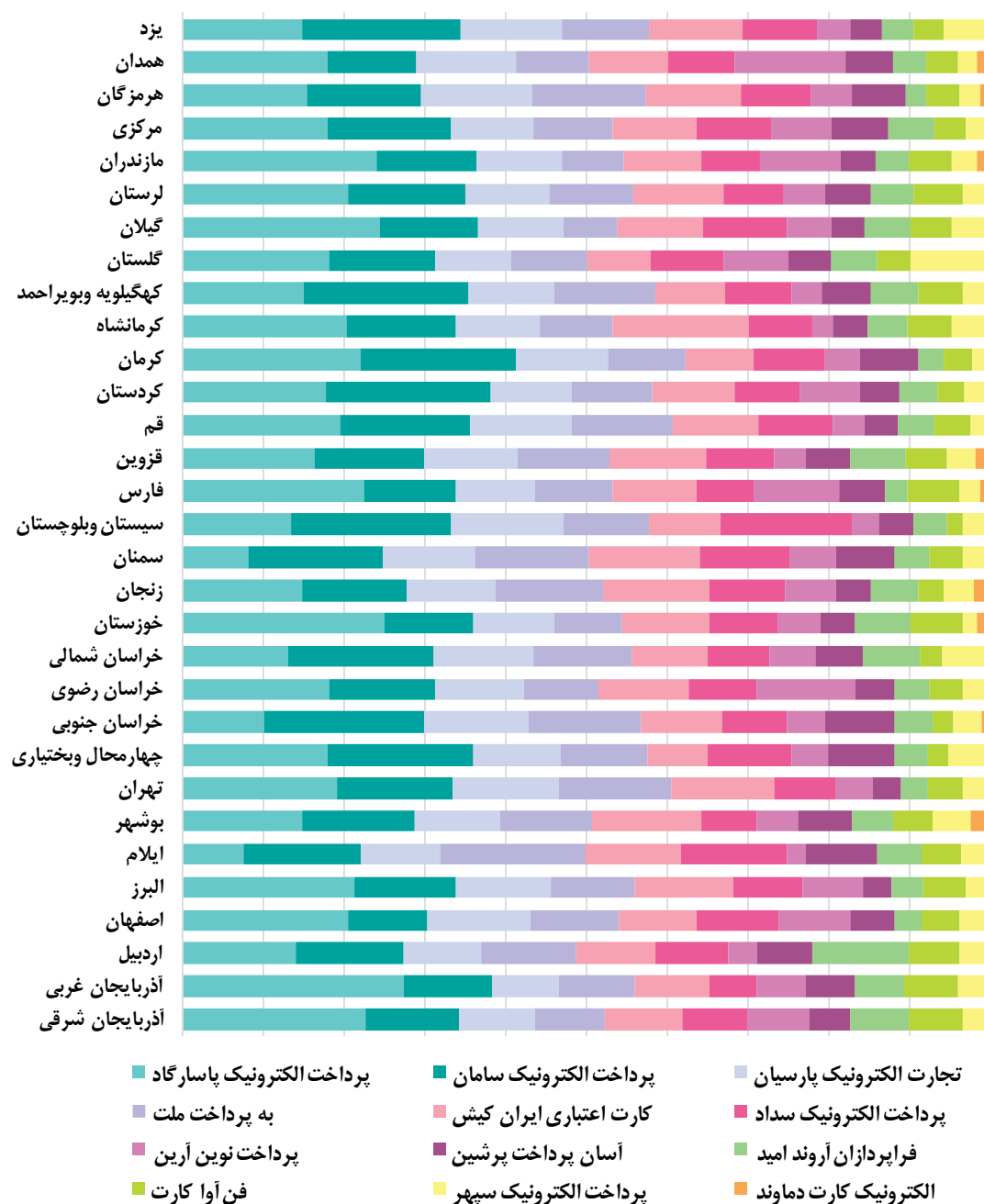
^{۲۱} سهم تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های از کل تراکنش‌های شبکه پرداخت در اسفند ماه نزدیک به ۹۳ درصد بوده که حدود ۸۵ درصد مبالغ تراکنش‌های این شبکه را جابجا می‌نماید.

الکترونیک پاسارگاد"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "تجارت الکترونیک پارسین" بیشترین سهم از بازار را از این منظر در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند.

جدول ۴-۶ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی به تفکیک استان - اسفند ۱۴۰۱

استان	آسان پرداخت پارسین	الکترونیک کارت دماوند	بد پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آریا	تجارت الکترونیک پارسین	فرایزدان آروند امید	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
آذربایجان شرقی	۵/۲۳٪	۰/۴۶٪	۸/۵۳٪	۸/۰۴٪	۲۲/۶۶٪	۱۱/۵۹٪	۲/۹۵٪	۷/۵۷٪	۹/۴۲٪	۷/۱۵٪	۶/۷۲٪	۹/۶۸٪
آذربایجان غربی	۶/۰۳٪	۰/۳۲٪	۹/۴۷٪	۵/۹۱٪	۲۷/۳۸٪	۱۱/۰۳٪	۳/۶۴٪	۶/۰۴٪	۸/۱۳٪	۶/۱۶٪	۶/۶۱٪	۹/۲۷٪
اردبیل	۶/۸۰٪	۰/۵۱٪	۱۱/۶۶٪	۸/۹۴٪	۱۴/۰۲٪	۱۳/۳۵٪	۳/۲۸٪	۳/۶۱٪	۹/۶۱٪	۱۲/۱۳٪	۶/۱۹٪	۹/۹۱٪
اصفهان	۵/۵۸٪	۰/۴۴٪	۱۱/۱۶٪	۱۰/۰۸٪	۲۰/۳۸٪	۹/۹۳٪	۳/۲۶٪	۸/۷۹٪	۱۲/۶۴٪	۳/۳۷٪	۴/۷۵٪	۹/۶۳٪
البرز	۳/۵۴٪	۰/۶۱٪	۱۰/۴۲٪	۸/۷۲٪	۲۱/۲۶٪	۱۲/۵۹٪	۲/۳۱٪	۷/۴۱٪	۱۱/۸۰٪	۳/۸۳٪	۵/۴۱٪	۱۲/۱۰٪
ایلام	۸/۷۴٪	۰/۳۶٪	۱۸/۱۰٪	۱۳/۱۰٪	۷/۴۷٪	۱۴/۵۶٪	۳/۲۴٪	۲/۴۱٪	۹/۷۶٪	۵/۴۴٪	۴/۹۷٪	۱۱/۸۶٪
بوشهر	۶/۷۳٪	۲/۳۲٪	۱۱/۴۵٪	۶/۷۳٪	۱۴/۷۶٪	۱۳/۸۶٪	۴/۸۰٪	۵/۲۲٪	۱۰/۶۴٪	۵/۰۹٪	۴/۸۳٪	۱۳/۵۶٪
تهران	۳/۵۲٪	۰/۴۰٪	۱۳/۸۰٪	۷/۵۸٪	۱۹/۰۱٪	۱۴/۵۰٪	۲/۸۹٪	۴/۶۴٪	۱۳/۱۱٪	۳/۳۲٪	۴/۳۸٪	۱۲/۸۴٪
چهارمحال و بختیاری	۸/۳۷٪	۰/۶۰٪	۱۰/۹۹٪	۱۰/۳۴٪	۱۷/۹۷٪	۱۸/۰۱٪	۴/۵۰٪	۴/۵۲٪	۱۰/۶۸٪	۴/۰۷٪	۲/۶۲٪	۷/۳۳٪
خراسان جنوبی	۸/۶۰٪	۱/۰۲٪	۱۳/۹۶٪	۸/۰۴٪	۱۰/۱۴٪	۱۹/۶۵٪	۳/۴۷٪	۴/۶۹٪	۱۳/۰۰٪	۴/۷۷٪	۲/۵۹٪	۱۰/۰۶٪
خراسان رضوی	۴/۸۷٪	۰/۵۹٪	۹/۱۳٪	۸/۴۶٪	۱۸/۰۱٪	۱۳/۱۶٪	۲/۷۵٪	۱۲/۲۴٪	۱۱/۰۹٪	۴/۲۲٪	۴/۲۳٪	۱۱/۲۵٪
خراسان شمالی	۵/۸۸٪	۰/۵۴٪	۱۲/۱۴٪	۷/۶۷٪	۱۲/۹۷٪	۱۸/۱۶٪	۵/۴۳٪	۵/۶۳٪	۱۲/۳۰٪	۷/۰۵٪	۲/۷۵٪	۹/۴۷٪
خوزستان	۴/۴۳٪	۱/۶۰٪	۸/۴۲٪	۸/۵۳٪	۲۴/۹۶٪	۱۱/۰۶٪	۱/۸۶٪	۵/۱۶٪	۹/۹۷٪	۶/۸۸٪	۶/۳۳٪	۱۰/۸۲٪
زنجان	۴/۲۹٪	۲/۰۲٪	۱۳/۳۹٪	۹/۴۴٪	۱۴/۷۵٪	۱۲/۹۰٪	۳/۷۸٪	۶/۲۰٪	۱۱/۰۰٪	۵/۸۹٪	۳/۰۹٪	۱۳/۲۵٪
سمنان	۷/۲۳٪	۰/۵۱٪	۱۴/۱۰٪	۱۱/۰۲٪	۸/۰۷٪	۱۶/۶۷٪	۲/۸۳٪	۵/۸۸٪	۱۱/۴۵٪	۴/۲۶٪	۴/۱۵٪	۱۳/۸۴٪
سیستان و بلوچستان	۴/۳۳٪	۰/۲۳٪	۱۰/۷۱٪	۱۶/۲۵٪	۱۳/۳۹٪	۱۹/۷۴٪	۳/۱۴٪	۳/۴۵٪	۱۳/۹۷٪	۴/۰۷٪	۱/۹۴٪	۸/۷۹٪
فارس	۵/۶۴٪	۱/۱۵٪	۹/۵۰٪	۷/۰۹٪	۲۲/۳۷٪	۱۱/۴۴٪	۲/۵۳٪	۱۰/۶۰٪	۹/۸۹٪	۲/۸۰٪	۶/۵۱٪	۱۰/۴۸٪
قزوین	۵/۴۸٪	۱/۸۷٪	۱۱/۳۰٪	۸/۵۳٪	۱۶/۲۴٪	۱۳/۵۷٪	۳/۳۸٪	۳/۷۹٪	۱۱/۶۴٪	۶/۹۵٪	۵/۱۹٪	۱۲/۰۶٪
قم	۴/۱۵٪	۰/۰۸٪	۱۲/۵۹٪	۹/۲۵٪	۱۹/۴۵٪	۱۶/۱۵٪	۲/۲۷٪	۳/۹۳٪	۱۲/۶۰٪	۴/۵۲٪	۴/۵۲٪	۱۰/۴۷٪
کردستان	۴/۷۷٪	۰/۶۶٪	۱۰/۰۸٪	۸/۱۱٪	۱۷/۸۰٪	۲۰/۲۵٪	۲/۴۳٪	۷/۵۱٪	۱۰/۱۰٪	۴/۸۱٪	۳/۴۲٪	۱۰/۰۵٪
کرمان	۷/۳۴٪	۰/۲۵٪	۹/۷۴٪	۸/۹۱٪	۲۱/۹۸٪	۱۹/۲۰٪	۱/۹۹٪	۴/۲۶٪	۱۱/۳۸٪	۳/۱۷٪	۳/۴۳٪	۸/۳۷٪
کرمانشاه	۴/۲۴٪	۰/۲۶٪	۸/۹۵٪	۷/۸۳٪	۲۰/۱۶٪	۱۳/۷۴٪	۴/۴۸٪	۲/۵۶٪	۱۰/۳۹٪	۵/۰۳٪	۵/۴۴٪	۱۶/۹۱٪
کهگیلویه و بویراحمد	۶/۰۶٪	۰/۶۱٪	۱۲/۵۹٪	۸/۲۰٪	۱۵/۰۱٪	۲۰/۴۰٪	۲/۷۱٪	۳/۷۹٪	۱۰/۵۶٪	۵/۹۶٪	۵/۴۶٪	۸/۶۴٪
گلستان	۵/۲۸٪	۰/۷۰٪	۹/۵۳٪	۸/۹۹٪	۱۸/۰۷٪	۱۳/۱۹٪	۹/۱۳٪	۸/۱۰٪	۹/۳۳٪	۵/۶۸٪	۴/۱۸٪	۷/۸۲٪
گیلان	۴/۱۵٪	۰/۷۰٪	۶/۷۶٪	۱۰/۴۶٪	۲۴/۴۶٪	۱۲/۱۹٪	۳/۹۶٪	۵/۵۸٪	۱۰/۴۸٪	۵/۶۳٪	۵/۱۹٪	۱۰/۴۵٪
لرستان	۵/۷۰٪	۰/۱۸٪	۱۰/۴۶٪	۷/۴۶٪	۲۰/۴۹٪	۱۴/۴۵٪	۳/۲۱٪	۵/۱۱٪	۱۰/۴۰٪	۵/۳۲٪	۵/۹۸٪	۱۱/۲۴٪
مازندران	۴/۳۸٪	۱/۶۶٪	۷/۶۹٪	۷/۳۹٪	۲۳/۹۲٪	۱۲/۴۷٪	۳/۰۲٪	۹/۹۵٪	۱۰/۵۶٪	۴/۱۱٪	۵/۳۰٪	۹/۵۶٪
مرکزی	۷/۰۳٪	۰/۳۳٪	۹/۹۲٪	۹/۲۳٪	۱۷/۸۹٪	۱۵/۳۹٪	۲/۵۹٪	۷/۴۰٪	۱۰/۱۲٪	۵/۶۷٪	۴/۰۹٪	۱۰/۳۵٪
هرمزگان	۶/۶۸٪	۱/۱۲٪	۱۴/۱۴٪	۸/۶۲٪	۱۵/۳۳٪	۱۴/۱۵٪	۲/۶۱٪	۵/۱۴٪	۱۳/۸۲٪	۲/۵۲٪	۴/۲۰٪	۱۱/۶۷٪
همدان	۵/۸۱٪	۱/۵۷٪	۸/۸۷٪	۸/۱۵٪	۱۷/۹۹٪	۱۰/۹۴٪	۲/۳۲٪	۱۳/۸۸٪	۱۲/۴۰٪	۴/۲۲٪	۳/۹۲٪	۹/۹۱٪
یزد	۴/۰۱٪	۰/۵۹٪	۱۰/۷۷٪	۹/۲۰٪	۱۴/۷۸٪	۱۹/۶۵٪	۵/۱۴٪	۴/۰۸٪	۱۲/۴۹٪	۳/۸۳٪	۳/۸۱٪	۱۱/۶۵٪

شکل ۴-۵ سهم بازار هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور را برای دوره اسفند ۱۴۰۱ به تصویر می‌کشد.

شکل ۴-۵ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان - اسفند ۱۴۰۱

۴-۳-۲- شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی

در بعد کشوری

دو شاخص تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های و مبلغ تراکنش‌های آن در کنار یکدیگر می‌توانند تعیین‌کننده عملکرد شرکت و توزیع مناسب این ابزارها توسط شرکت‌ها باشند که برای این منظور می‌توان شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی را تعریف نمود.

این شاخص بیانگر نسبت سهم هر شرکت از مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به سهم آن شرکت از ابزار کارتخوان فروشگاه‌های است.^{۲۲} عدد حاصل میزان اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیک را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها است. در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارها دارد، از بازار تراکنش‌ها به دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارها دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. بنابراین می‌توان چنین گفت که شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه‌های، کارایی توزیع کارتخوان‌های شرکت‌های PSP از نظر مبلغی و تعداد کارتخوان بررسی نموده و از این رو شرکت‌ها به سبب کارا تر بودن توزیع، می‌بایست با جایی مناسب کارتخوان‌ها برای جذب تراکنش‌های بیشتر، شاخص اثربخشی این ابزار پذیرش را بهبود بخشند.

در جدول ۴-۷ شاخص اثربخشی مبلغی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی برای هر یک از شرکت‌های PSP در اسفند ماه محاسبه شده است.

^{۲۲} این شاخص به عبارتی همان متوسط مبلغ تراکنش کارتخوان فروشگاه‌های هر شرکت است که نسبت به کل نرمالایز شده است.

جدول ۴-۷ شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان های فروشگاه های فعال سیستمی هر شرکت- بهمن و اسفند ۱۴۰۱

شرکت	کارتخوان فروشگاه های فعال سیستمی		اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه های فعال سیستمی		
	سهم از کل مبلغ تراکنش های کارتخوان فروشگاه های	سهم از کل تعداد ابزار	بهمن	اسفند	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۵/۹۶٪	۵/۰۵٪	۱/۱۵۷	۱/۱۸۱	۰/۰۲۴
الکترونیک کارت دماوند	۰/۳۵٪	۰/۷۴٪	۰/۴۸۱	۰/۴۷۴	-۰/۰۰۷
به پرداخت ملت	۱۸/۱۴٪	۱۰/۶۱٪	۱/۷۱۵	۱/۷۱۰	-۰/۰۰۵
پرداخت الکترونیک سداد	۱۱/۳۶٪	۸/۴۷٪	۱/۳۷۹	۱/۳۴۱	-۰/۰۳۸
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۳/۴۷٪	۱۹/۸۴٪	۰/۶۸۴	۰/۶۷۹	-۰/۰۰۵
پرداخت الکترونیک سامان	۱۶/۰۵٪	۱۳/۶۸٪	۱/۱۵۳	۱/۱۷۴	۰/۰۲۱
پرداخت الکترونیک سپهر	۳/۳۲٪	۳/۱۶٪	۱/۱۲۳	۱/۰۵۲	-۰/۰۷۲
پرداخت نوین آریا	۴/۱۶٪	۶/۸۲٪	۰/۶۰۳	۰/۶۱۰	۰/۰۰۸
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۱/۳۶٪	۱۱/۲۴٪	۰/۹۹۶	۱/۰۱۱	۰/۰۱۵
فراپردازان آروند امید	۱/۳۶٪	۴/۶۳٪	۰/۲۹۶	۰/۲۹۲	-۰/۰۰۴
فن آوا کارت	۳/۵۱٪	۴/۸۸٪	۰/۶۴۹	۰/۷۲۰	۰/۰۷۱
کارت اعتباری ایران کیش	۱۰/۹۶٪	۱۰/۸۹٪	۱/۰۲۲	۱/۰۰۶	-۰/۰۱۶

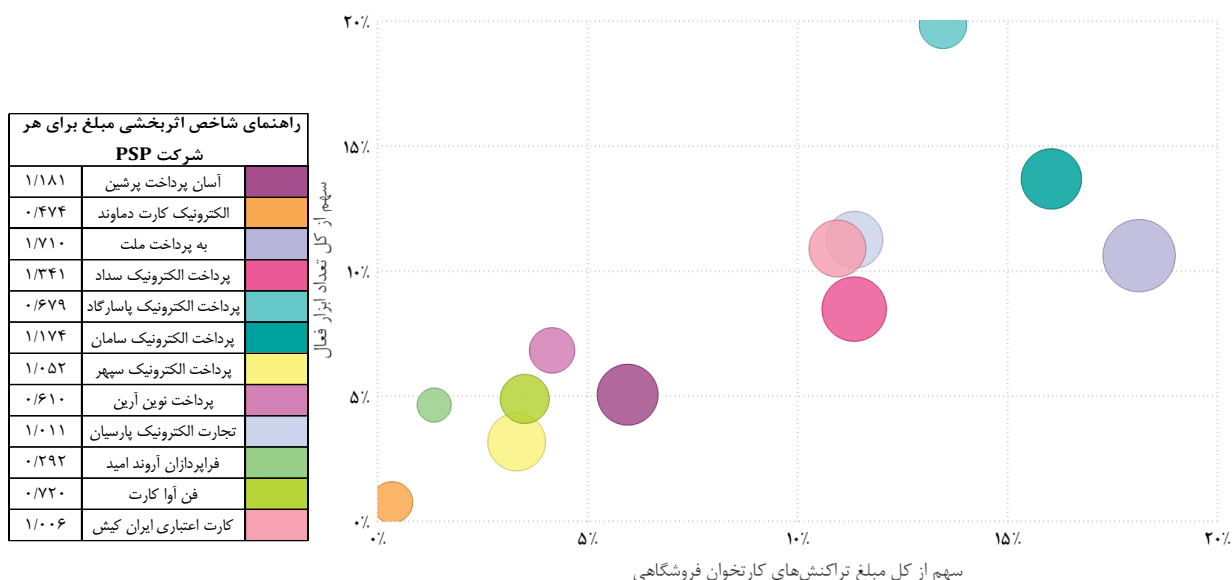
در اسفند ماه شرکت های "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سداد"، "آسان پرداخت پرشین"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "پرداخت الکترونیک سپهر" و "تجارت الکترونیک پارسیان" به رقمی بالاتر از یک در شاخص اثربخشی دست یافته اند. دارا بودن عدد بالاتر از یک در شاخص اثربخشی مبلغ به این معناست که جذب مجموع مبلغ تراکنش های این شرکت ها بر روی کارتخوان ها بیشتر از سهم تعداد کارتخوان هایشان از کل کارتخوان های کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان های فروشگاه های این شرکت ها به گونه ای بوده که در جذب بیشتر مبلغ تراکنش ها به نسبت سایر شرکت ها موفق تر عمل نموده اند.

بیشترین تغییر در میزان شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان های فروشگاه های فعال سیستمی در اسفند ماه ۱۴۰۱ نسبت به ماه گذشته در شرکت "پرداخت الکترونیک سپهر" با ۰/۰۷۲ واحد کاهش گزارش می شود. این امر به دلیل افزایش سهم تعداد پایانه های کارتخوان فروشگاه های فعال سیستمی و کاهش سهم مبلغ تراکنش های کارتخوان فروشگاه های آن ارزیابی می شود. با توجه به متغیر بودن روند و مقدار رشد سهم مبلغی تراکنش های

کارتخوان‌های فروشگاه‌های شرکت‌ها نسبت به سهم ابزار کارتخوان فروشگاه‌های آن‌ها، شاخص مذکور در هریک از شرکت‌های PSP ممکن است دچار کاهش و یا افزایش شده باشد.

شکل ۴-۶، نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP را برای دوره اسفند ۱۴۰۱ به تصویر می‌کشد. با توجه به این نمودار قطر هر دایره میزان شاخص اثربخشی هر شرکت را نشان می‌دهد.

همانگونه که ذکر شد دو شاخص تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های و مبلغ تراکنش‌های آن در کنار یکدیگر می‌توانند تصویر خوبی از توزیع مناسب این ابزارها توسط هر یک از شرکت‌های PSP را ارائه دهند. نکته حائز اهمیت این است که در شبکه‌ی شاپرک کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعالی وجود دارند که فاقد تراکنش هستند. به این معنا که وضعیت آن‌ها در شبکه فعال است ولیکن تراکنشی از سوی آن‌ها وارد شبکه‌ی پرداخت نشده‌است.

شکل ۴-۶ نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP - اسفند ۱۴۰۱

اثربخشی مبلغ هریک از شرکت‌ها در کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های در بالا به تفصیل بررسی گردید. در این بخش به منظور مشاهده‌ی نحوه‌ی جایابی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار^{۳۳} در کشور و همچنین بررسی میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها، شاخص اثربخشی مبلغ به ازای سهم مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های هر شرکت به سهم آن‌ها از تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار بازتعریف شده و به‌عنوان شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار ارائه می‌گردد.

در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارهای تراکنش‌دار دارد، از بازار تراکنش‌ها به‌دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارهای مزبور دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. جدول زیر همچنین، شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های را بر حسب ابزارهای کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار در اسفند ماه محاسبه و ارائه می‌نماید.

^{۳۳} با حداقل یک تراکنش در ماه.

جدول ۴-۸ شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار هر شرکت - بهمن و اسفند ۱۴۰۱

شرکت	کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار		اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار		
	سهم از کل مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار	سهم از کل تعداد ابزار	بهمن	اسفند	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۵/۹۶٪	۵/۳۲٪	۱/۰۸۴	۱/۱۲۱	۰/۰۳۷
الکترونیک کارت دماوند	۰/۳۵٪	۰/۵۹٪	۰/۵۹۸	۰/۵۹۸	۰/۰۰۰
به پرداخت ملت	۱۸/۱۴٪	۱۰/۸۶٪	۱/۶۷۰	۱/۶۷۰	۰/۰۰۰
پرداخت الکترونیک سداد	۱۱/۳۶٪	۹/۵۳٪	۱/۲۲۰	۱/۱۹۲	-۰/۰۲۸
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۳/۴۷٪	۲۰/۶۹٪	-۰/۶۵۳	-۰/۶۵۱	-۰/۰۰۲
پرداخت الکترونیک سامان	۱۶/۰۵٪	۱۴/۸۵٪	۱/۰۶۳	۱/۰۸۱	۰/۰۱۸
پرداخت الکترونیک سپهر	۳/۳۲٪	۳/۲۴٪	۱/۰۹۱	۱/۰۲۵	-۰/۰۶۶
پرداخت نوین آراین	۴/۱۶٪	۶/۲۷٪	-۰/۶۶۲	-۰/۶۶۳	۰/۰۰۲
تجارت الکترونیک پارس‌بان	۱۱/۳۶٪	۱۱/۰۰٪	۱/۰۲۴	۱/۰۳۳	۰/۰۱۰
فراپردازان آروند امید	۱/۳۶٪	۲/۸۲٪	-۰/۵۰۲	-۰/۴۸۱	-۰/۰۲۱
فن آوا کارت	۳/۵۱٪	۳/۸۵٪	-۰/۸۲۹	-۰/۹۱۱	۰/۰۸۲
کارت اعتباری ایران کیش	۱۰/۹۶٪	۱۰/۹۹٪	۱/۰۰۷	-۰/۹۹۷	-۰/۰۰۹

در شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار شرکت‌های "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سداد"، "آسان پرداخت پرشین"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "تجارت الکترونیک پارس‌بان"، "پرداخت الکترونیک سپهر" و "فن آوا" به عددی بالاتر از یک دست یافته‌اند. بالاترین تغییر در شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار نیز در شرکت "فن آوا کارت" با افزایش ۰/۰۸۲ واحدی مشاهده می‌شود. چرا که سهم تعداد پایانه‌های کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار کاهش و در مقابل سهم مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار با افزایش همراه بوده است.

دستیابی به عدد بالاتر از یک در شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار، بدین معناست که جذب تراکنش‌های این شرکت‌ها بر روی کارتخوان‌های تراکنش‌دار بیشتر از سهم تعداد کارتخوان‌هایشان از کل کارتخوان‌های تراکنش‌دار کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان‌های فروشگاه‌های این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند. عملکرد مختلف هر یک از شرکت‌های PSP در کسب سهم بازار تراکنش‌ها و کارتخوان‌های تراکنش‌دار سبب گردیده تا میزان شاخص مذکور بعضاً با افزایش و یا کاهش مواجه شود.

راهنمای شاخص اثربخشی مبلغ برای هر شرکت PSP	
۱/۱۲۱	آسان پرداخت پرشین
۰/۵۹۸	الکترونیک کارت دماوند
۱/۶۷۰	به پرداخت ملت
۱/۱۹۲	پرداخت الکترونیک سداد
۰/۶۵۱	پرداخت الکترونیک پاسارگاد
۱/۰۸۱	پرداخت الکترونیک سامان
۱/۰۲۵	پرداخت الکترونیک سپهر
۰/۶۶۳	پرداخت نوین آریا
۱/۰۲۳	تجارت الکترونیک پارسین
۰/۴۸۱	فرایرداران آروند امید
۰/۹۱۱	فن آوا کارت
۰/۹۹۷	کارت اعتباری ایران کیش

شکل ۴-۷ نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش‌دار هر شرکت PSP - اسفند ۱۴۰۱

شکل ۴-۷، نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش‌دار هر شرکت PSP را بر اساس نام اختصاری برای دوره اسفند ۱۴۰۱ به تصویر می‌کشد. با توجه به این نمودار قطر هر دایره میزان شاخص اثربخشی هر شرکت را نشان می‌دهد.

۴-۳-۳- شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاهی فعال

سیستمی در هر یک از استان‌های کشور

در این قسمت شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی برای هر شرکت در هر یک از ۳۱ استان کشور مورد بررسی قرار می‌گیرد. شرکت "به پرداخت ملت" و "پرداخت الکترونیک سداد" در تمام استان‌ها و شرکت‌های "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت الکترونیک سامان" در غالب استان‌ها، دارای شاخص اثربخشی مبلغی کارتخوان فروشگاهی بالاتر از یک هستند. در جدول ۴-۹ این شاخص در اسفند ماه برای هر یک از شرکت‌های PSP به ازای استان‌های کشور مورد محاسبه قرار گرفته است.

گزارش اقتصادی شاپرک

جدول ۴-۹ شاخص اثربخشی مبلغ کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - اسفند ۱۴۰۱

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آریا	تجارت الکترونیک پارسین	فراپازان آروند امید	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
آذربایجان شرقی	۱/۲۳۰	-/۴۵۲	۱/۹۳۸	۱/۱۵۵	-/۷۲۶	۱/۲۶۳	۱/۲۴۹	-/۶۸۴	-/۹۹۶	-/۳۳۳	-/۷۳۰	۱/۱۲۹
آذربایجان غربی	۱/۰۶۶	-/۷۴۷	۱/۸۵۴	۱/۶۶۹	-/۷۳۹	۱/۱۷۷	۱/۰۸۱	-/۷۲۱	-/۹۶۱	-/۳۰۲	-/۶۸۴	۱/۰۹۹
اردبیل	۱/۰۱۰	-/۶۵۰	۱/۵۳۶	۱/۲۸۰	-/۷۷۵	۱/۲۴۸	-/۹۲۹	-/۸۱۶	-/۹۳۷	-/۴۲۵	-/۷۱۴	۱/۱۴۸
اصفهان	۱/۱۴۵	-/۵۰۵	۱/۸۷۸	۱/۲۹۵	-/۶۰۵	۱/۱۷۵	۱/۴۰۲	-/۵۲۱	-/۹۸۵	-/۲۵۳	-/۴۸۰	۱/۱۰۶
البرز	۱/۴۵۶	-/۴۴۷	۱/۶۴۰	۱/۲۷۴	-/۶۲۹	۱/۱۷۳	-/۹۸۶	-/۵۰۱	-/۱۲۹	-/۴۴۷	۱/۲۰۶	-/۸۸۳
ایلام	۱/۱۵۳	-/۲۸۷	۱/۴۴۳	۱/۰۷۴	-/۶۶۰	-/۹۴۰	-/۸۳۸	-/۷۳۹	-/۹۴۴	-/۳۸۸	-/۷۴۲	-/۹۷۱
بوشهر	۱/۱۳۷	-/۵۳۱	۱/۷۴۵	۱/۱۳۹	-/۶۳۸	۱/۰۹۴	۱/۰۲۸	-/۶۷۳	۱/۳۲۰	-/۳۰۴	-/۵۲۲	-/۹۰۸
تهران	۱/۴۴۸	-/۴۴۳	۱/۳۳۴	۱/۴۷۱	-/۷۳۱	۱/۱۶۰	۱/۱۱۷	-/۶۹۰	-/۹۱۹	-/۳۷۲	-/۸۹۷	-/۸۶۸
چهارمحال و بختیاری	۱/۰۴۷	-/۵۵۰	۱/۶۱۹	۱/۴۴۰	-/۶۸۱	۱/۱۵۶	-/۷۱۵	-/۴۴۴	-/۹۲۴	-/۳۰۸	-/۴۳۴	۱/۰۰۷
خراسان جنوبی	۱/۱۲۴	-/۳۴۴	۱/۶۰۳	۱/۱۶۰	-/۷۲۲	۱/۰۳۶	-/۸۰۰	-/۵۶۸	-/۸۶۰	-/۲۸۵	-/۶۸۳	۱/۰۷۸
خراسان رضوی	۱/۰۴۴	-/۳۸۳	۲/۰۱۰	۱/۴۴۳	-/۶۱۵	۱/۱۷۰	۱/۱۷۹	-/۶۳۶	-/۹۶۶	-/۲۵۵	-/۷۶۲	۱/۰۳۳
خراسان شمالی	۱/۱۷۵	-/۵۰۲	۱/۶۶۹	۱/۴۶۵	-/۵۹۵	۱/۱۳۴	-/۸۳۴	-/۵۳۴	-/۸۸۸	-/۳۰۵	-/۵۴۸	۱/۱۵۱
خوزستان	۱/۳۱۷	-/۴۶۰	۱/۹۹۵	۱/۲۸۴	-/۷۲۶	۱/۰۰۶	-/۹۴۵	-/۶۷۷	۱/۱۴۵	-/۴۰۴	-/۵۸۴	۱/۱۲۹
زنجان	۱/۴۲۴	-/۵۷۲	۱/۶۸۸	۱/۳۸۳	-/۶۴۹	۱/۰۷۹	۱/۱۵۷	-/۶۳۱	-/۹۰۷	-/۱۹۹	-/۴۴۵	-/۹۶۴
سمنان	۱/۲۱۲	-/۴۹۷	۱/۴۵۵	۱/۴۸۳	-/۵۷۱	۱/۰۲۳	-/۸۳۰	-/۵۶۳	-/۸۵۹	-/۳۲۴	-/۸۰۸	-/۸۸۵
سیستان و بلوچستان	۱/۰۱۲	-/۳۶۸	۱/۴۶۹	۱/۱۲۷	-/۶۵۴	۱/۱۲۴	۱/۱۱۰	-/۶۴۹	-/۹۸۲	-/۱۸۹	-/۵۷۴	۱/۰۵۲
فارس	۱/۲۳۹	-/۴۳۴	۲/۱۲۰	۱/۲۲۲	-/۶۴۴	۱/۲۹۷	۱/۰۳۸	-/۶۰۹	-/۹۳۹	-/۲۸۲	-/۸۰۵	-/۹۶۰
قزوین	۱/۱۸۴	-/۳۷۲	۱/۸۳۸	۱/۳۳۹	-/۶۰۱	۱/۰۷۳	-/۸۸۵	-/۷۰۸	۱/۰۷۳	-/۳۰۰	-/۶۰۹	۱/۰۶۹
قم	۱/۴۴۸	-/۳۳۴	۱/۵۸۱	۱/۵۲۶	-/۵۵۸	۱/۱۵۴	۱/۱۷۷	-/۵۵۷	-/۸۶۱	-/۲۹۰	-/۷۹۴	-/۹۴۱
کردستان	۱/۲۴۸	-/۳۴۶	۱/۵۶۰	۱/۶۱۶	-/۶۳۵	۱/۱۲۲	-/۹۹۰	-/۶۶۵	۱/۰۰۳	-/۱۶۲	-/۶۳۷	۱/۰۴۲
کرمان	۱/۱۱۴	-/۳۶۱	۲/۰۱۵	۱/۲۲۶	-/۵۸۸	۱/۱۲۵	۱/۰۸۲	-/۶۲۳	۱/۰۹۰	-/۲۳۵	-/۵۱۷	-/۸۳۰
کرمانشاه	۱/۱۳۶	-/۵۸۵	۱/۹۳۳	۱/۲۵۳	-/۶۷۸	-/۹۷۲	-/۹۵۲	-/۶۵۶	-/۹۷۹	-/۲۸۷	-/۶۶۱	۱/۱۶۷
کهگیلویه و بویراحمد	۱/۴۰۹	-/۲۵۹	۱/۴۸۳	۱/۱۵۶	-/۷۱۵	۱/۱۲۸	-/۹۹۷	-/۵۹۹	-/۹۶۷	-/۳۷۱	-/۵۴۱	۱/۰۴۹
گلستان	۱/۰۱۸	-/۴۳۹	۱/۷۲۰	۱/۴۲۸	-/۶۶۵	۱/۲۳۴	-/۸۰۱	-/۶۷۷	۱/۱۱۳	-/۴۰۸	-/۶۶۵	۱/۰۸۷
گیلان	۱/۲۷۵	-/۵۳۲	۱/۸۱۶	۱/۳۹۳	-/۶۹۶	۱/۳۲۰	-/۹۸۴	-/۶۰۹	-/۹۹۷	-/۳۸۴	-/۶۴۲	۱/۰۶۷
لرستان	۱/۳۲۶	-/۱۰۹	۱/۶۸۰	۱/۳۶۹	-/۶۷۱	۱/۲۰۲	-/۹۵۵	-/۵۸۲	-/۹۷۱	-/۲۹۰	-/۷۱۷	۱/۰۲۶
مازندران	۱/۲۱۸	-/۷۳۳	۱/۸۹۴	۱/۴۳۷	-/۷۱۷	۱/۲۰۱	۱/۱۸۹	-/۶۵۲	۱/۰۳۹	-/۳۰۸	-/۵۸۸	۱/۱۲۱
مرکزی	۱/۲۴۷	-/۳۰۲	۱/۷۲۸	۱/۱۵۰	-/۶۳۳	۱/۴۸۳	۱/۰۶۴	-/۵۰۷	-/۹۶۶	-/۳۶۴	-/۵۶۲	-/۹۷۹
هرمزگان	۱/۱۰۲	-/۴۲۲	۱/۴۷۵	۱/۰۲۵	-/۶۷۰	۱/۲۰۶	-/۹۷۶	-/۶۳۹	۱/۱۲۷	-/۲۲۰	-/۵۳۴	-/۹۳۶
همدان	۱/۲۶۴	-/۶۹۹	۲/۰۲۵	۱/۳۵۷	-/۶۶۷	۱/۳۷۸	-/۹۹۸	-/۵۵۸	۱/۰۲۳	-/۳۳۹	-/۶۳۷	۱/۰۲۸
یزد	-/۹۷۴	-/۳۴۸	۱/۸۱۳	۱/۳۳۳	-/۵۰۷	۱/۰۸۶	۱/۱۳۰	-/۴۶۴	۱/۰۱۸	-/۲۶۰	-/۴۷۷	۱/۰۳۳

همچنین شکل شاخص اثربخشی مبلغ کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت PSP برای هر یک از

استانهای کشور در شکل ۴-۸ آمده است.

شکل ۴-۸ شاخص اثربخشی مبلغ کارتهای فروشگاهی شرکت های PSP به تفکیک هر استان - اسفند ۱۴۰۱

۴-۳-۴ عملکرد شرکت های PSP در ابزار کارتخوان های فروشگاهی

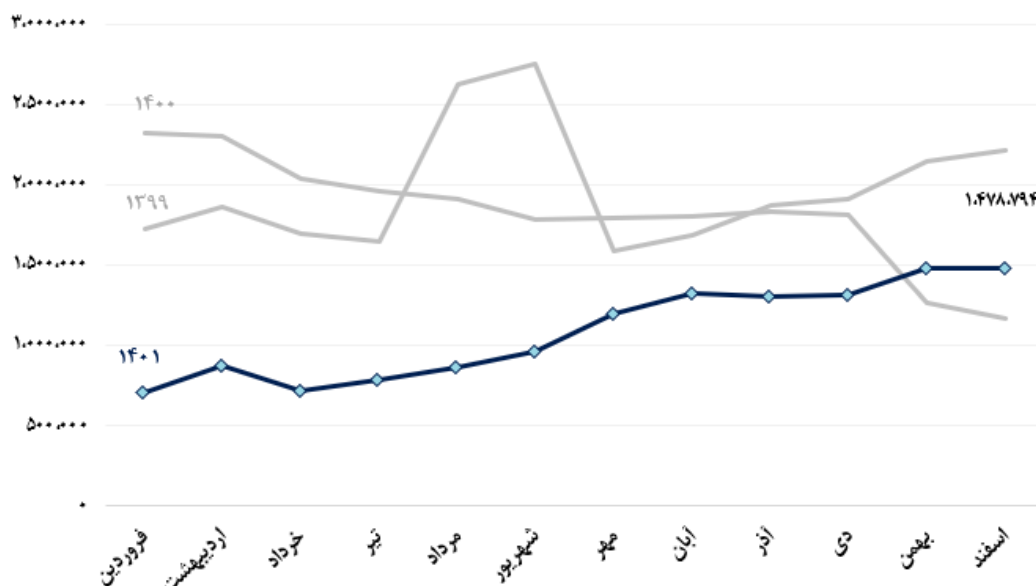
کم تراکنش و فاقد تراکنش

بر اساس روش معمول در سایر کشورها، پذیرندگان برای استفاده از ابزار کارتخوان فروشگاهی، ناچار به خرید یا اجاره دستگاه کارتخوان بوده و به علاوه موظف به پرداخت هزینه های نصب، نگهداری و نیز پرداخت بهای کاغذ رول مورد استفاده در آن هستند. در نتیجه در این کشورها، توجه به بهره‌وری در به کارگیری این ابزار بسیار بیشتر است. اما در ایران به واسطه مداخله بانک‌ها در این امر، نه تنها کارتخوان به صورت رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می‌گیرد، بلکه همه هزینه‌های مربوطه حتی رول کاغذ رسید نیز به رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می‌گیرد. به تبع این رویکرد، تعدد دستگاه‌های کارتخوان در فروشگاه‌ها و در نتیجه فراوانی کارتخوان‌های فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش مشاهده می‌شود. متأسفانه بی تفاوتی فروشندگان و یا حتی استقبال از افزایش کارتخوان‌های فروشگاهی به دلیل ارزش نمایشی آن از یک سو و الزام شرکت PSP به نصب کارتخوان بدون توجه به کارایی آن که از قراردادهای این شرکت‌ها با بانک‌ها ناشی می‌شود از سوی دیگر، موجب تشدید پدیده‌هایی نظیر تعدد کارتخوان نصب شده در هر فروشگاه‌ها و وجود کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش شده است.

در این قسمت به منظور بررسی نمایش میزان کارایی و بهره‌وری کارتخوان‌های فروشگاهی، آمار کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی هر شرکت PSP بررسی خواهد شد. از اردیبهشت ماه ۹۷ مفهوم این نوع کارتخوان‌ها بازتعریف گردیده و بر این اساس به کارتخوانی کم تراکنش گفته می‌شود که در یک بازه زمانی دو ماهه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در دو ماه متوالی، کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد^{۳۴}. علت ملاک قرار گرفتن بازه زمانی دو ماهه در تعریف ابزار کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، کنترل شرکت‌ها در نصب جدید کارتخوان‌ها و نیز در بر گرفتن فعالیت فصلی برخی پذیرندگان بنابر ماهیت فعالیت آن‌ها است.

^{۳۴} در تعریف گذشته به کارتخوانی کم تراکنش گفته می‌شد که در یک بازه زمانی سه ماهه متوالی کمتر از ۶۰ تراکنش در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد.

برای بررسی روند تغییر تعداد کارتهای فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، شکل ۴-۹ از ابتدای سال ۱۳۹۹ تا اسفند ۱۴۰۱ رسم شده است.

شکل ۴-۹ روند تغییر تعداد کارتهای فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از ابتدای سال ۱۳۹۸ تاکنون

تعداد کارتهای فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش در اسفند ماه با تعداد ۱,۴۷۸,۷۹۴ عدد با افزایش ۰/۱۲ درصدی روبهرو بوده است. در این ماه سهم کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، ۱۵/۰۹ درصد از کل کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است. عدد فوق نسبت به رقم مشابه در بهمن ماه تنها ۰/۳۲ درصد کاهش یافته است. جدول زیر سهم تعداد کارتهای فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کارتهای فعال سیستمی هر شرکت را ارائه می دهد.

جدول ۴-۱۰ سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش هر شرکت از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی آن - اسفند ۱۴۰۱

نام شرکت	سهم مجموع تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت		اختلاف
	بهمن	اسفند	
آسان پرداخت پرشین	۱۰/۴۲٪	۱۰/۵۳٪	۰/۱۱٪
الکترونیک کارت دماوند	۱۸/۸۰٪	۲۴/۵۸٪	۵/۷۹٪
به پرداخت ملت	۱۳/۳۰٪	۱۳/۹۵٪	۰/۶۶٪
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۷۲٪	۷/۰۹٪	-۰/۶۲٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۱/۷۳٪	۱۱/۸۲٪	۰/۰۹٪
پرداخت الکترونیک سامان	۸/۳۵٪	۸/۳۰٪	-۰/۰۴٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۱۳/۰۷٪	۱۲/۴۴٪	-۰/۶۳٪
پرداخت نوین آراین	۲۰/۷۷٪	۱۸/۷۱٪	-۲/۰۶٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۶/۴۷٪	۱۵/۷۷٪	-۰/۷۰٪
فراپردازان آروند امید	۴۹/۱۹٪	۴۸/۴۹٪	-۰/۷۰٪
فن آوا کارت	۳۲/۵۱٪	۳۲/۰۰٪	-۰/۵۱٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۴/۵۹٪	۱۴/۳۴٪	-۰/۲۵٪
مجموع	۱۵/۴۱٪	۱۵/۰۹٪	-۰/۳۲٪

* هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان‌دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت‌ها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف غالب جدول‌ها، کمترین میزان شاخص به صورت **Bold** نمایش داده شده است.

بسته به جهت و میزان سرعت تغییرات هر یک از دو مولفه‌ی تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش و تعداد کارتخوان‌های فعال سیستمی در هر شرکت PSP، عدد شاخص مذکور تحت تاثیر قرار گرفته است. بیشترین تغییر مربوط به سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش از کارتخوان‌های فعال سیستمی با افزایش ۵/۷۹ درصد، در شرکت "الکترونیک کارت دماوند" رخ داده است. شرکت "فراپردازان آروند امید" با عددی برابر با ۴۸/۴۹ درصد بالاترین رقم شاخص را نشان می‌دهد. در مقابل آن، تنها ۷/۰۹ درصد از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" را کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی آن شامل می‌شوند.

۴-۴ - نسبت ترمینال‌های تراکنش‌دار به فعال سیستمی شرکت های PSP

در این بخش از گزارش نسبت تعداد ترمینال‌های تراکنش‌دار هر یک از شرکت‌های PSP از ترمینال‌های فعال آن شرکت محاسبه شده و قابل مشاهده می‌باشد.

جدول ۱۱-۴ سهم ترمینال‌های تراکنش‌دار از ترمینال‌های فعال در اسفند ماه ۱۴۰۱

نام شرکت	کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	مجموع
پرداخت الکترونیک سداد	۹۲/۴٪	۱۷/۳٪	۴۱/۳٪	۹۰/۸٪
پرداخت الکترونیک سامان	۸۹/۲٪	۳۷/۴٪	۶/۰٪	۸۸/۰٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۸۵/۷٪	۲۰/۷٪	۰/۰٪	۸۴/۸٪
کارت اعتباری ایران کیش	۸۲/۹٪	۱۰/۹٪	۱۹/۰٪	۸۱/۶٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۸۴/۳٪	۳۴/۸٪	۰/۰٪	۸۰/۴٪
به پرداخت ملت	۸۴/۱٪	۴۰/۹٪	۰/۰٪	۷۵/۰٪
پرداخت نوین آراین	۷۵/۶٪	۴/۱٪	۲/۰٪	۷۴/۳٪
الکترونیک کارت دماوند	۶۵/۰٪	۱۵/۳٪	۰/۰٪	۶۵/۰٪
فن آوا کارت	۶۴/۹٪	۴/۸٪	۰/۰٪	۶۴/۷٪
آسان پرداخت پرشین	۸۶/۶٪	۲/۸٪	۰/۷٪	۶۳/۳٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۸۰/۳٪	۰/۶٪	۰/۵٪	۵۷/۳٪
فراپردازان آروند امید	۴۹/۹٪	۸/۹٪	۰/۰٪	۴۹/۹٪
شبکه پرداخت	۸۲/۲٪	۶/۱٪	۰/۱٪	۷۵/۶٪

شرکت پرداخت الکترونیک سداد دارای بیشترین نسبت تعداد ترمینال تراکنش‌دار به ترمینال فعال در اسفند ماه ۱۴۰۱ بوده است و در بررسی نسبت کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار نیز شرکت پرداخت الکترونیک سداد در صدر جدول قرار گرفته است. در این بین کمترین نسبت تعداد ترمینال تراکنش‌دار به ترمینال‌های فعال سیستمی متعلق به شرکت فراپردازان آروند امید بوده است.

فصل ۵

بررسی عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده

در این بخش به بررسی عملکرد بانک‌ها در شبکه پرداخت کشور در دو حوزه صادرکنندگی و پذیرندگی پرداخت خواهد شد.

۵- بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده

در این بخش از گزارش برای داشتن درک بهتری از روند کاری بانک‌های کشور، به بررسی سهم بازار پذیرندگی و صادرکنندگی در بانک‌های^{۲۵} پذیرنده^{۲۶} و صادرکننده^{۲۷} در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی پرداخته می‌شود.

۲۸

۵-۱- سهم بازار پذیرندگی

در این بخش، سهم بازار هریک از بانک‌های پذیرنده از لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌های کارتی شبکه‌ی شاپرک مورد بررسی قرار گرفته و همچنین سهم هر یک از آن‌ها نیز به تفکیک ابزارهای پذیرش محاسبه شده است.

^{۲۵} در کل گزارش منظور از بانک‌ها، بانک‌ها و موسسات مالی و اعتباری مجاز می‌باشد.

^{۲۶} بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است.

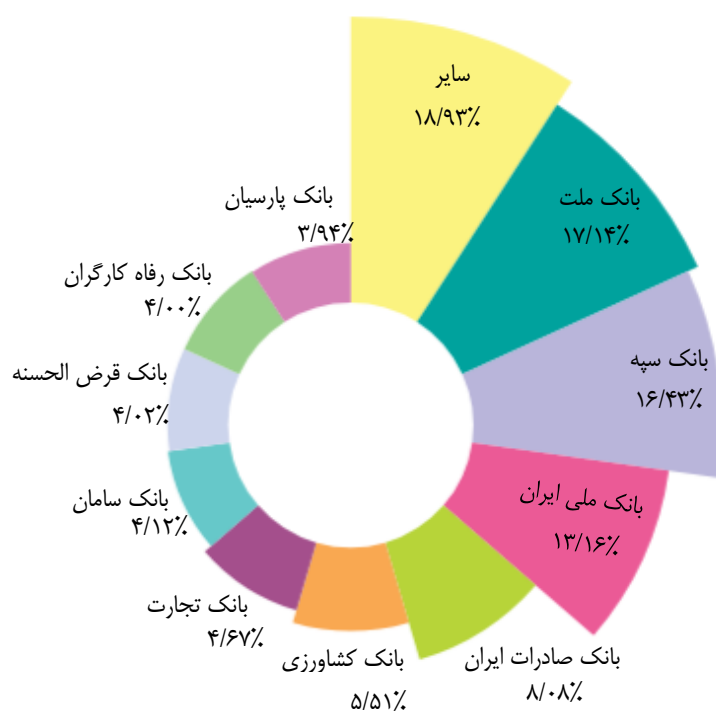
^{۲۷} بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید.

^{۲۸} پیرو نامه‌های ابلاغی بانک مرکزی طی ماه‌های گذشته مبنی بر ادغام ۵ بانک (حکمت، قوامین، مهراقتصاد، کوثر و انصار) با بانک سپه، از بهمن ماه ۹۹ این ۶ بانک با یکدیگر ادغام گردیده و در جداول و شکل‌های فصل پنجم در قالب بانک "سپه" آورده شده است.

۱-۱-۵ سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ

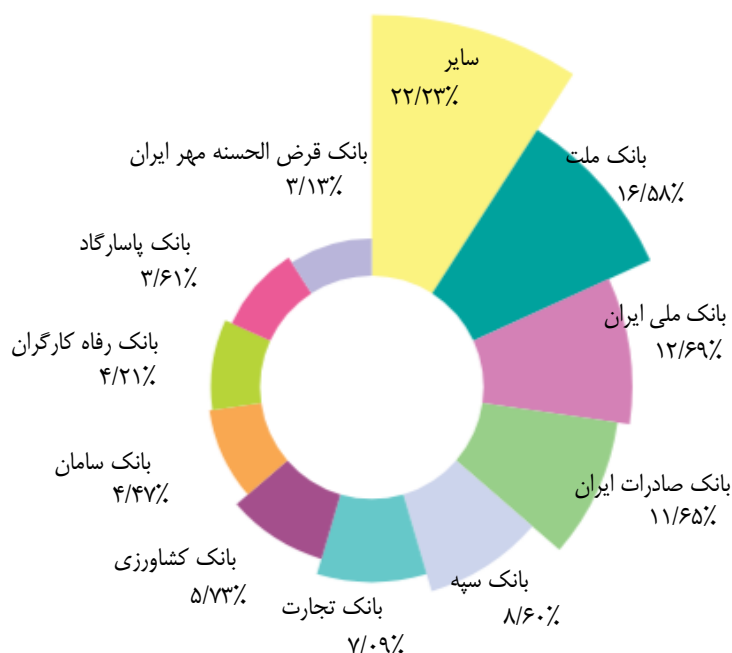
تراکنش‌های شبکه پرداخت

این شاخص گستره فعالیت هر یک از بانک‌ها در پذیرش تعداد و مبلغ تراکنش‌های پشتیبانی شده در شبکه شاپرک را نشان می‌دهد. در نمودارهای مربوطه ده بانک نخست با بالاترین سهم تعدادی و مبلغی در شبکه پرداخت آورده شده و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

شکل ۱-۵ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت - اسفند ماه ۱۴۰۱

همچنین شکل ۱-۵ سهم مبلغی هر یک از بانک‌های پذیرنده از کل جمع مبلغ تراکنش‌های صنعت پرداخت در اسفند ماه ۱۴۰۱ را نشان می‌دهد.

شکل ۵-۲ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - اسفند ماه ۱۴۰۱

از دو شکل بالا ملاحظه می‌شود که "بانک ملت" با سهم ۱۷/۱۴ درصدی از تعداد تراکنش‌ها و سهم ۱۶/۵۸ درصدی از مبلغ تراکنش‌ها، همچنان با اختلاف، بالاترین سهم از پذیرش تراکنش‌های بازار را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفته است.

۵-۱-۲ سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

این شاخص، منجر به شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی بازاریابی هر یک از بانک‌ها به منظور پذیرش وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی در هر یک از ابزارهای پذیرش می‌شود. ذکر این نکته ضروری است که در محاسبه شاخص فوق، آمار تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای تمامی بانک‌های پذیرنده در کارت‌خوان‌های چندشبای^{۲۹} نیز در نظر گرفته می‌شود.

^{۲۹} منظور از لفظ چندشبایی، تعریف و اتصال بیش از یک شماره شبا به ابزار پذیرش است.

سهام تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر یک از بانک‌های پذیرنده از بازار ابزارهای پذیرش برای اسفند ماه ۱۴۰۱ در

جدول ۵-۱ ارائه شده است.

جدول ۵-۱ سهام هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - اسفند ماه ۱۴۰۱

ردیف	بانک پذیرنده	سهام هر بانک پذیرنده از کل تعداد			سهام هر بانک پذیرنده از کل مبلغ		
		کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۲۱٪	۳/۲۸٪	۰/۱۹٪	۱/۳۵٪	۰/۸۳٪	۰/۳۹٪
۲	بانک ایران زمین	۰/۵۰٪	۰/۶۸٪	۰/۰۰٪	۰/۵۶٪	۰/۵۰٪	۰/۰۰٪
۳	بانک آینده	۱/۵۹٪	۶/۸۳٪	۱۵/۴۹٪	۱/۴۵٪	۹/۷۶٪	۱۴/۸۷٪
۴	بانک پارسیان	۳/۹۵٪	۵/۰۶٪	۱/۱۸٪	۲/۸۰٪	۳/۴۷٪	۳/۷۷٪
۵	بانک پاسارگاد	۳/۳۸٪	۲/۱۵٪	۰/۰۰٪	۳/۳۲٪	۵/۳۶٪	۰/۰۰٪
۶	بانک تجارت	۴/۹۶٪	۱/۲۹٪	۰/۱۴٪	۶/۶۰٪	۱۰/۰۵٪	۰/۴۱٪
۷	بانک توسعه تعاون	۰/۸۱٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۹۴٪	۰/۱۴٪	۰/۰۰٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۱۱٪	۵/۷۹٪	۰/۰۰٪	۰/۱۸٪	۸/۶۸٪	۰/۰۰٪
۱۰	بانک دی	۰/۲۷٪	۱/۷۶٪	۰/۲۰٪	۰/۳۶٪	۰/۵۰٪	۰/۵۴٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۴/۱۰٪	۱/۵۳٪	۵/۰۵٪	۴/۵۰٪	۲/۴۶٪	۴/۴۸٪
۱۲	بانک سامان	۴/۰۸٪	۶/۵۶٪	۰/۷۵٪	۳/۶۵٪	۹/۳۳٪	۲/۰۰٪
۱۳	بانک سپه	۱۷/۵۲٪	۲/۹۸٪	۱/۳۰٪	۹/۹۴٪	۰/۷۵٪	۰/۸۵٪
۱۴	بانک سرمایه	۰/۱۹٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۲۸٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
۱۵	بانک سینا	۰/۶۴٪	۰/۲۸٪	۰/۰۰٪	۰/۸۷٪	۲/۷۱٪	۰/۰۰٪
۱۶	بانک شهر	۱/۱۴٪	۱/۰۲٪	۰/۰۰٪	۱/۸۶٪	۰/۶۵٪	۰/۰۰٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۸/۶۳٪	۱/۶۲٪	۰/۰۰٪	۱۱/۵۹٪	۱۲/۱۳٪	۰/۰۰٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۹٪	۰/۲۶٪	۰/۰۰٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۲/۶۳٪	۰/۸۹٪	۱۲/۹۳٪	۲/۲۲٪	۰/۱۷٪	۱۱/۱۵٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۴/۲۹٪	۰/۴۰٪	۰/۶۱٪	۳/۶۶٪	۰/۰۸٪	۰/۹۷٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۱۱٪	۰/۳۷٪	۰/۰۰٪	۰/۲۴٪	۰/۳۵٪	۰/۰۰٪
۲۲	بانک کشاورزی	۵/۴۱٪	۱۰/۲۲٪	۰/۰۲٪	۶/۴۶٪	۱/۴۸٪	۰/۰۵٪
۲۳	بانک گردشگری	۰/۶۴٪	۰/۱۴٪	۰/۰۱٪	۰/۶۴٪	۰/۵۰٪	۰/۰۱٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۷۹٪	۲/۱۸٪	۰/۰۰٪	۱/۴۷٪	۸/۷۳٪	۰/۰۰٪
۲۵	بانک مسکن	۱/۱۳٪	۰/۱۲٪	۰/۰۲٪	۱/۲۰٪	۰/۲۷٪	۰/۰۱٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۲۷	بانک ملت	۱۶/۰۰٪	۱۹/۵۹٪	۵۷/۱۳٪	۱۷/۱۲٪	۱۳/۰۶٪	۵۷/۰۷٪
۲۸	بانک ملی ایران	۱۲/۷۳٪	۲۵/۰۹٪	۴/۹۸٪	۱۳/۵۶٪	۷/۶۶٪	۳/۴۱٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۲/۳۶٪	۰/۰۶٪	۰/۰۰٪	۲/۳۲٪	۰/۰۵٪	۰/۰۰٪
۳۰	مؤسسه اعتباری توسعه	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۱	مؤسسه اعتباری ملل	۰/۵۱٪	۰/۰۷٪	۰/۰۰٪	۰/۴۹٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪
۳۲	مؤسسه اعتباری نور	۰/۳۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۲۷٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

همانگونه که در جدول ۵-۱ مشاهده می‌گردد در بررسی این شاخص به ترتیب:

- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی به بانک‌های "سپه"، "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران"
- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به بانک‌های "ملی ایران"، "ملت"، "کشاورزی" و "آینده"
- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به بانک‌های "ملت"، "آینده"، "قرض الحسنه رسالت" و "رفاه کارگران"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی به بانک‌های "ملت"، "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "سپه"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به بانک‌های "ملت"، "صادرات ایران"، "تجارت" و "آینده"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به بانک‌های "ملت"، "آینده"، "قرض الحسنه رسالت" و "رفاه کارگران"

تعلق گرفته و این بانک‌ها به ترتیب در مکان‌های اول تا چهارم جای گرفته‌اند.

۵-۱-۳- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده

در این بخش از گزارش، طی شاخصی سهم تعدادی و مبلغی هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های همان بانک برای هر یک از ابزارهای پذیرش مورد بررسی و محاسبه قرار گرفته است. این شاخص می‌تواند دید وسیعی از سهم و کارایی هر ابزار از تعداد کل تراکنش‌های صورت گرفته برای هر بانک پذیرنده را فراهم و زمینه تحلیل و برنامه‌ریزی را برای آن بانک ایجاد نماید.

جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده را به تفکیک بانک‌ها در شبکه پرداخت کشور نشان می‌دهد.

گزارش اقتصادی شاپرک

جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده - اسفند ماه ۱۴۰۱

ردیف	بانک پذیرنده	سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده			سهم مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده		
		کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱	بانک اقتصاد نوین	۸۷/۱۶٪	۱۲/۵۰٪	۰/۳۴٪	۹۰/۵۶٪	۹/۴۰٪	۰/۰۴٪
۲	بانک ایران زمین	۹۳/۳۸٪	۶/۶۲٪	۰/۰۰٪	۸۶/۷۷٪	۱۳/۲۳٪	۰/۰۰٪
۳	بانک آینده	۶۷/۸۷٪	۱۵/۴۰٪	۱۶/۷۲٪	۴۶/۳۱٪	۵۲/۹۸٪	۰/۷۱٪
۴	بانک پارسیان	۹۳/۰۳٪	۶/۲۷٪	۰/۷۰٪	۸۲/۴۸٪	۱۷/۳۵٪	۰/۱۷٪
۵	بانک پاسارگاد	۹۶/۷۷٪	۳/۲۳٪	۰/۰۰٪	۷۸/۴۷٪	۲۱/۵۳٪	۰/۰۰٪
۶	بانک تجارت	۹۸/۵۸٪	۱/۳۵٪	۰/۰۷٪	۷۹/۴۸٪	۲۰/۵۲٪	۰/۰۱٪
۷	بانک توسعه تعاون	۹۹/۸۵٪	۰/۱۵٪	۰/۰۰٪	۹۷/۵۵٪	۲/۴۵٪	۰/۰۰٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۹۹/۴۳٪	۰/۵۷٪	۰/۰۰٪	۹۹/۳۳٪	۰/۶۷٪	۰/۰۰٪
۹	بانک خاورمیانه	۲۶/۹۸٪	۷۳/۰۱٪	۰/۰۰٪	۱۱/۱۲٪	۸۸/۸۸٪	۰/۰۰٪
۱۰	بانک دی	۷۳/۰۹٪	۲۵/۵۱٪	۱/۳۹٪	۸۰/۶۰٪	۱۹/۲۳٪	۰/۱۸٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۹۵/۱۷٪	۱/۸۸٪	۲/۹۶٪	۹۱/۴۰٪	۸/۴۶٪	۰/۱۴٪
۱۲	بانک سامان	۹۱/۸۰٪	۷/۷۸٪	۰/۴۲٪	۶۹/۶۸٪	۳۰/۲۶٪	۰/۰۶٪
۱۳	بانک سپه	۹۸/۹۳٪	۰/۸۹٪	۰/۱۸٪	۹۸/۷۲٪	۱/۲۶٪	۰/۰۱٪
۱۴	بانک سرمایه	۹۹/۹۵٪	۰/۰۵٪	۰/۰۰٪	۹۹/۴۳٪	۰/۵۸٪	۰/۰۰٪
۱۵	بانک سینا	۹۷/۷۳٪	۲/۲۷٪	۰/۰۰٪	۶۵/۴۷٪	۳۴/۵۳٪	۰/۰۰٪
۱۶	بانک شهر	۹۵/۴۹٪	۴/۵۱٪	۰/۰۰٪	۹۴/۴۳٪	۵/۵۷٪	۰/۰۰٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۹۹/۰۳٪	۰/۹۸٪	۰/۰۰٪	۸۴/۹۲٪	۱۵/۰۸٪	۰/۰۰٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۹۹/۵۹٪	۰/۴۱٪	۰/۰۰٪	۶۸/۳۳٪	۳۱/۶۷٪	۰/۰۰٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۸۷/۵۹٪	۱/۵۵٪	۱۰/۸۵٪	۹۸/۰۲٪	۱/۲۵٪	۰/۷۳٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۹۹/۱۶٪	۰/۴۹٪	۰/۳۶٪	۹۹/۵۷٪	۰/۳۹٪	۰/۰۴٪
۲۱	بانک کارآفرین	۸۴/۴۱٪	۱۵/۵۹٪	۰/۰۰٪	۸۰/۲۶٪	۱۹/۷۴٪	۰/۰۰٪
۲۲	بانک کشاورزی	۹۰/۹۴٪	۹/۰۶٪	۰/۰۱٪	۹۶/۲۶٪	۳/۷۴٪	۰/۰۰٪
۲۳	بانک گردشگری	۹۸/۸۰٪	۱/۱۶٪	۰/۰۴٪	۸۸/۲۷٪	۱۱/۷۳٪	۰/۰۰٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۸۷/۲۲٪	۱۲/۷۷٪	۰/۰۱٪	۴۹/۷۵٪	۵۰/۲۵٪	۰/۰۰٪
۲۵	بانک مسکن	۹۹/۳۷٪	۰/۵۸٪	۰/۰۶٪	۹۶/۲۹٪	۳/۷۱٪	۰/۰۰٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۸۵/۷۱٪	۱۴/۲۹٪	۰/۰۰٪	۹۷/۹۸٪	۲/۰۲٪	۰/۰۰٪
۲۷	بانک ملت	۸۶/۶۲٪	۵/۵۹٪	۷/۸۰٪	۸۸/۱۶٪	۱۱/۴۱٪	۰/۴۴٪
۲۸	بانک ملی ایران	۸۹/۷۹٪	۹/۳۲٪	۰/۸۹٪	۹۱/۲۳٪	۸/۷۴٪	۰/۰۳٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۹۹/۸۸٪	۰/۱۲٪	۰/۰۰٪	۹۹/۶۴٪	۰/۳۶٪	۰/۰۰٪
۳۰	مؤسسه اعتباری توسعه	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۱	مؤسسه اعتباری ملل	۹۹/۲۴٪	۰/۷۶٪	۰/۰۰٪	۹۸/۵۴٪	۱/۴۶٪	۰/۰۰٪
۳۲	مؤسسه اعتباری نور	۹۹/۹۹٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۹۹/۹۸٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪

همانگونه که مشاهده می‌گردد:

- بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش‌های هر بانک پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش موبایلی در اسفند ماه ۱۴۰۱ در تراکنش‌های بانک‌های کشور به "بانک آینده" تعلق گرفته است. پس از آن "بانک قرض الحسنه رسالت"، "بانک ملت" و "بانک رفاه کارگران" در مکان‌های دوم تا چهارم قرار گرفته‌اند.

- بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش‌های بانک‌های پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش اینترنتی در اسفند ماه ۱۴۰۱ در تراکنش‌های بانک‌ها، به بانک "بانک خاورمیانه" تعلق گرفته است. بعد از آن، بانک‌های "بانک دی"، "بانک کارآفرین" و "بانک آینده" به ترتیب در مکان‌های بعدی قرار گرفته‌اند.

این درحالیست که طی بررسی‌های انجام شده مشخص می‌گردد که در بهمن ماه بانک‌های "بانک آینده" و "بانک خاورمیانه" در کل به ترتیب ۲/۱۷ و ۰/۳۹ درصد تعداد تراکنش‌های karti شبکه پرداخت کشور را در دست داشته‌اند که همانگونه که مشاهده می‌گردد، ارقام متعلق به این بانک‌ها در مقابل کل تعداد تراکنش‌های karti در شبکه پرداخت سهم بسیار ناچیزی بوده است.

کلیه این موارد در حالی است که در سایر بانک‌های کشور بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاه‌های بوده و نیز بیشترین سهم از مبالغ تراکنش‌ها توسط ابزارهای کارتخوان فروشگاه‌های جذب هر بانک شده است.

۵-۱-۴ - اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها

همانند آنچه در بخش ۴-۱-۴ معرفی شد، با اندازه‌گیری میزان تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها، می‌توان میزان رقابت و انحصار در آن بازار را بررسی نمود. هرچه میزان شاخص تمرکز، عدد کمتری باشد، بازار رقابتی‌تر و هر چه شاخص تمرکز عدد بیشتری باشد، بازار به انحصار نزدیک‌تر خواهد بود. در این قسمت نیز وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی بانک‌ها در نقش پذیرندگی تراکنش‌ها با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن سنجیده و بررسی می‌شود.

در جدول ۳-۵ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک، به ازای هر سه ابزار پذیرش محاسبه شده است.

جدول ۳-۵ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - اسفند ماه ۱۴۰۱

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارتخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i
۱	بانک اقتصاد نوین	۱	۱	۳	۱۱	۰	۰
۲	بانک ایران زمین	۱	۰	۱	۰	۰	۰
۳	بانک آینده	۲	۳	۷	۴۷	۱۵	۲۴۰
۴	بانک پارسیان	۴	۱۶	۵	۲۶	۱	۱
۵	بانک پاسارگاد	۳	۱۱	۲	۵	۰	۰
۶	بانک تجارت	۵	۲۵	۱	۲	۰	۰
۷	بانک توسعه تعاون	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۹	بانک خاورمیانه	۰	۰	۶	۳۴	۰	۰
۱۰	بانک دی	۰	۰	۲	۳	۰	۰
۱۱	بانک رفاه کارگران	۴	۱۷	۲	۲	۵	۲۶
۱۲	بانک سامان	۴	۱۷	۷	۴۳	۱	۱
۱۳	بانک سپه	۱۸	۳۰۷	۳	۹	۱	۲
۱۴	بانک سرمایه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۵	بانک سینا	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۱۶	بانک شهر	۱	۱	۱	۱	۰	۰
۱۷	بانک صادرات ایران	۹	۷۴	۲	۳	۰	۰
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۳	۷	۱	۱	۱۳	۱۶۷
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۴	۱۸	۰	۰	۱	۰
۲۱	بانک کارآفرین	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۲	بانک کشاورزی	۵	۲۹	۱۰	۱۰۴	۰	۰
۲۳	بانک گردشگری	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۱	۱	۲	۵	۰	۰
۲۵	بانک مسکن	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۷	بانک ملت	۱۶	۲۵۶	۲۰	۳۸۴	۵۷	۳۲۶۴
۲۸	بانک ملی ایران	۱۳	۱۶۲	۲۵	۶۲۹	۵	۲۵
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۲	۶	۰	۰	۰	۰
۳۰	مؤسسه اعتباری توسعه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۱	مؤسسه اعتباری ملل	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۳۲	مؤسسه اعتباری نور	۰	۰	۰	۰	۰	۰
	شاخص هرفیندال - هیرشمن	-	۹۵۴	-	۱۰۳۰۸	-	۳۰۷۲۵

ملاحظه می‌شود که در اسفند ماه ۱۴۰۱، شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها برای ابزار پذیرش موبایلی عدد ۳،۷۲۵ به دست آمده است (بالاتر از ۱۸۰۰) که با توجه به جدول ۴-۴ همچنان نشان‌دهنده تمرکز بالا در بازار ابزار پذیرش موبایلی است؛ به این معنا که در بازار ابزار پذیرش موبایلی تعداد بسیار کمی از بانک‌ها سهم قابل توجهی از پذیرش تراکنش‌های بازار را در اختیار گرفته‌اند. برای این شاخص در بازار ابزار پذیرش اینترنتی ۱،۳۰۸ حاصل شده است (بین ۱۰۰۰ تا ۱۸۰۰) که با توجه به اطلاعات جدول ۴-۴، این رقم مبین وجود تمرکز ملایم در بازار این ابزار بین بانک‌های پذیرنده می‌باشد. لذا سایر بانک‌های پذیرنده در بازار این ابزار نسبت به بازار ابزار پذیرش موبایلی سهم بالاتر و قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. مقدار این شاخص در بازار ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های ۹۵۴ حاصل شده است (کمتر از ۱۰۰۰) که با توجه به اطلاعات جدول ۴-۴، این رقم مبین وجود تمرکز رقابتی در بازار این ابزار بین بانک‌های پذیرنده شده است.

میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال-هیرشمن برای بازار بانک‌های پذیرنده در اسفند ماه ۱۴۰۱ نسبت به بهمن ماه ۱۴۰۱ در جدول زیر محاسبه و ارائه گردیده است.

جدول ۴-۵ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده-بهمن و اسفند ماه ۱۴۰۱

ابزار پذیرش موبایلی			ابزار پذیرش اینترنتی			کارتخوان فروشگاه‌های			HHI
اختلاف	اسفند ۱۴۰۱	بهمن ۱۴۰۱	اختلاف	اسفند ۱۴۰۱	بهمن ۱۴۰۱	اختلاف	اسفند ۱۴۰۱	بهمن ۱۴۰۱	
۱۹۴	۳،۷۲۵	۳،۵۳۱	-۷۷	۱،۳۰۸	۱،۳۸۵	-۲۴	۹۵۴	۹۷۸	شاخص H-H

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می‌شود که میزان شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارت‌ای، در کارتخوان فروشگاه‌های و ابزار پذیرش اینترنتی کاهشی بوده است.

۲-۵- سهم بازار صادرکنندگی

در این قسمت به بررسی سهم بازار صادرکنندگی بانک‌ها پرداخته می‌شود. برای این منظور ابتدا آماری از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک^{۳۰} ارائه شده و سپس سهم بازار هر یک از بانک‌های صادرکننده کارت تراکنش‌دار از مجموع کارت‌ها و نیز به تفکیک انواع کارت‌های بانکی محاسبه می‌گردد.

۲-۵-۱- تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در

سوئیچ شاپرک

کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوئیچ شاپرک به لحاظ کاربری در سه دسته کارت برداشت (بدهی)^{۳۱}، کارت اعتباری^{۳۲} و کارت پیش‌پرداخته^{۳۳} یا بی‌نام (کارت هدیه و بن کارت) طبقه‌بندی می‌شوند.

در اسفند ماه ۱۴۰۱، تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک مجموعاً ۱۵۱،۳۹۵،۱۳۲ بوده است که بیشترین تعداد آن با ۱۴۱،۷۵۳،۱۸۵ عدد و سهم تعدادی ۹۳/۶۳ درصدی متعلق به کارت برداشت و کمترین تعداد آن با ۶۷۶،۴۹۳ عدد و سهم ۰/۴۵ درصدی متعلق به کارت اعتباری بوده است. این اطلاعات در جدول ۵-۵ ارائه شده است.

۳۰ کارت‌هایی که در دوره مورد بررسی حداقل یک تراکنش در سوئیچ شاپرک داشته باشند. در این تعریف تعداد تراکنش‌های کارت‌ها اهمیتی نداشته و هر کارتی با تراکنش بیش از یک عدد، تنها یک مرتبه در آمار لحاظ می‌گردد.

Debit card ۳۱

Credit card ۳۲

Prepaid ۳۳

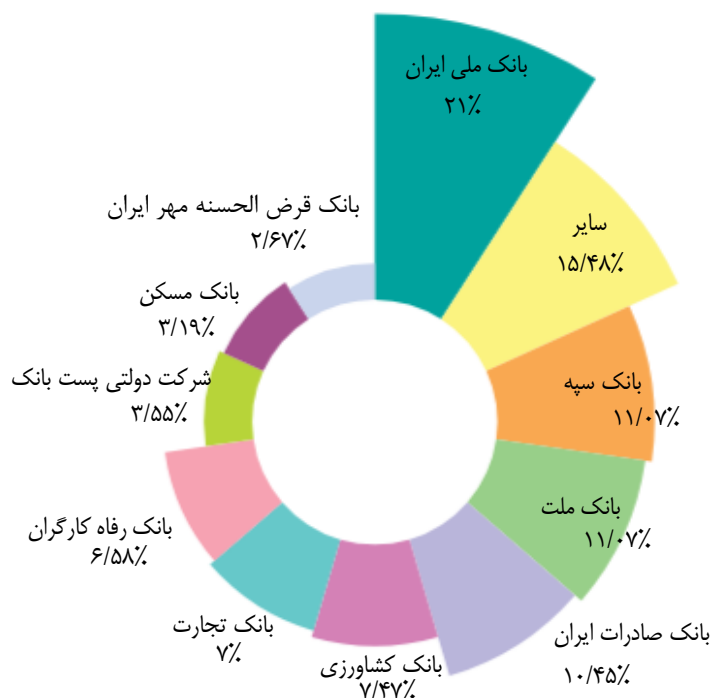
جدول ۵-۵ مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - اسفند ماه ۱۴۰۱

ماه	شاخص	تعداد کارت هدیه و بن کارت	تعداد کارت اعتباری	تعداد کارت برداشت	مجموع
بهمن ۱۴۰۱	تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۶.۹۵۸.۳۰۶	۶۸۳.۴۳۴	۱۳۳.۸۰۶.۰۳۹	۱۴۱.۴۴۷.۷۷۹
	سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار	۴/۹۲٪	۰/۴۸٪	۹۴/۶۰٪	-
اسفند ۱۴۰۱	تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۸.۹۶۵.۴۵۴	۶۷۶.۴۹۳	۱۴۱.۷۵۳.۱۸۵	۱۵۱.۳۹۵.۱۳۲
	سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار	۵/۹۲٪	۰/۴۵٪	۹۳/۶۳٪	-
رشد تعداد کارت بانکی تراکنش‌دار		۲۸/۸۵٪	۱/۰۲٪-	۵/۹۴٪	۷/۰۳٪

همانگونه که در جدول فوق ملاحظه می‌شود، تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در اسفند ماه ۱۴۰۱ نسبت به بهمن ماه، ۷/۰۳ درصد رشد داشته و نرخ رشد تنها در دسته کارت اعتباری منفی بوده است.

۵-۲-۲- سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

طی اسفند ماه ۱۴۰۱ تعداد کارت‌های دارای حداقل یک تراکنش، متعلق به تعداد ۳۲ بانک صادرکننده بوده که سهم تعدادی کارت‌های این بانک‌ها از تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شکل ۵-۳ ترسیم شده است.

شکل ۵-۳ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک - اسفند ماه ۱۴۰۱

ملاحظه می‌شود که در اسفند ماه ۱۴۰۱ بانک‌های "ملی ایران"، "سپه"، "ملت" و "صادرات ایران" دارای بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه پرداخت بوده‌اند. همانگونه که مشاهده می‌گردد در نمودار بالا تنها ده بانک با سهم تعدادی بالاتر از کل تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار آورده شده‌اند و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

۵-۲-۳ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع

کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت بانکی تراکنش‌دار برای اسفند ماه ۱۴۰۱ در جدول زیر ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در این ماه بیشترین کارت اعتباری تراکنش‌دار متعلق به بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران"، "شرکت دولتی پست بانک" و "تجارت"؛ و بیشترین کارت برداشت تراکنش‌دار به ترتیب متعلق به بانک‌های "ملی ایران"، "سپه"، "ملت" و "صادرات ایران" و بیشترین کارت هدیه و بن کارت تراکنش‌دار متعلق به بانک‌های "ملی ایران"، "ملت"، "سپه" و "پارسیان" بوده است.

جدول ۵-۶ سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکش‌دار - اسفند ماه ۱۴۰۱

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۱	بانک اقتصاد نوین	۰/۰۹٪	۰/۸۲٪	۱/۴۷٪
۲	بانک ایران زمین	۰/۰۸٪	۰/۴۳٪	۰/۸۲٪
۳	بانک آینده	۰/۷۳٪	۱/۴۸٪	۱/۹۱٪
۴	بانک پارسیان	۰/۴۲٪	۱/۴۲٪	۹/۶۸٪
۵	بانک پاسارگاد	۰/۰۱٪	۲/۰۰٪	۳/۰۸٪
۶	بانک تجارت	۱/۹۰٪	۷/۰۴٪	۶/۷۵٪
۷	بانک توسعه تعاون	۰/۸۰٪	۱/۰۰٪	۰/۸۸٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۰۹٪	۰/۰۶٪	۰/۰۶٪
۱۰	بانک دی	۰/۰۹٪	۰/۴۹٪	۰/۴۲٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۰/۰۰٪	۶/۷۸٪	۳/۹۴٪
۱۲	بانک سامان	۰/۷۹٪	۱/۷۸٪	۳/۱۸٪
۱۳	بانک سپه	۱/۵۰٪	۱۱/۷۱٪	۹/۷۴٪
۱۴	بانک سرمایه	۰/۰۰٪	۰/۱۹٪	۰/۳۴٪
۱۵	بانک سینا	۰/۳۷٪	۰/۶۷٪	۱/۶۸٪
۱۶	بانک شهر	۰/۰۶٪	۱/۴۶٪	۷/۷۵٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۳/۱۰٪	۱۰/۶۶٪	۷/۶۴٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰/۰۶٪	۰/۰۲٪	۰/۰۷٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۰/۰۰٪	۱/۵۳٪	۱/۲۸٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۰۰٪	۲/۶۵٪	۳/۲۱٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۰۰٪	۰/۰۹٪	۰/۵۳٪
۲۲	بانک کشاورزی	۰/۰۰٪	۷/۷۲٪	۴/۰۷٪
۲۳	بانک گردشگری	۰/۱۲٪	۰/۲۶٪	۰/۴۶٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪
۲۵	بانک مسکن	۰/۰۰٪	۳/۳۰٪	۱/۷۲٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪
۲۷	بانک ملت	۰/۷۶٪	۱۱/۰۷٪	۱۱/۷۸٪
۲۸	بانک ملی ایران	۸۶/۹۳٪	۲۱/۰۸٪	۱۴/۷۹٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۲/۰۷٪	۳/۶۸٪	۱/۶۰٪
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۰/۰۰٪	۰/۳۳٪	۰/۴۲٪
۳۲	موسسه اعتباری نور	۰/۰۲٪	۰/۲۷٪	۰/۶۶٪

ملاحظه می‌شود در این ماه، بیشترین سهم از تعداد کارتهای بانکی تراکنش‌دار در هر سه نوع کارت برداشت، کارت اعتباری و کارت هدیه و بن‌کارت به ترتیب با ۲۱/۰۸ درصد، ۸۶/۹۳ درصد و ۱۴/۷۹ درصد متعلق به بانک "ملی ایران" بوده است.

۵-۲-۴ سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارتهای

بانکی تراکنش‌دار در همان بانک

در این بخش از گزارش برای داشتن تصویری از سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارتهای بانکی تراکنش‌دار در همان بانک برای اسفند ماه ۱۴۰۱ اطلاعات مربوطه در جدول ۵-۷ ارائه شده است.

جدول ۵-۷ سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده - اسفند ماه ۱۴۰۱

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم کارت اعتباری از تراکنش‌های بانک	سهم کارت برداشت از تراکنش‌های بانک	سهم کارت هدیه و بن کارت از تراکنش‌های بانک
۱	بانک اقتصاد نوین	۰/۰۵٪	۸۹/۷۴٪	۱۰/۲۱٪
۲	بانک ایران زمین	۰/۰۷٪	۸۹/۲۵٪	۱۰/۶۷٪
۳	بانک آینده	۰/۲۲٪	۹۲/۲۴٪	۷/۵۵٪
۴	بانک پارسیان	۰/۱۰٪	۶۹/۸۶٪	۳۰/۰۴٪
۵	بانک پاسارگاد	۰/۰۰٪	۹۱/۱۱٪	۸/۸۹٪
۶	بانک تجارت	۰/۱۲٪	۹۴/۱۷٪	۵/۷۱٪
۷	بانک توسعه تعاون	۰/۳۶٪	۹۴/۳۸٪	۵/۲۶٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۹۲/۲۳٪	۷/۷۷٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۶۵٪	۹۳/۸۴٪	۵/۵۱٪
۱۰	بانک دی	۰/۰۸٪	۹۴/۷۵٪	۵/۱۶٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۰/۰۰٪	۹۶/۴۶٪	۳/۵۴٪
۱۲	بانک سامان	۰/۱۹٪	۸۹/۶۸٪	۱۰/۱۳٪
۱۳	بانک سپه	۰/۰۶٪	۹۴/۹۴٪	۵/۰۰٪
۱۴	بانک سرمایه	۰/۰۰٪	۸۹/۸۸٪	۱۰/۱۲٪
۱۵	بانک سینا	۰/۲۳٪	۸۶/۰۳٪	۱۳/۷۵٪
۱۶	بانک شهر	۰/۰۲٪	۷۴/۸۸٪	۲۵/۱۱٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۰/۱۳٪	۹۵/۵۳٪	۴/۳۳٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۱/۰۴٪	۸۱/۶۶٪	۱۷/۳۰٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۰/۰۰٪	۹۴/۹۶٪	۵/۰۴٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۰۰٪	۹۲/۸۷٪	۷/۱۳٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۰۱٪	۷۳/۴۹٪	۲۶/۴۹٪
۲۲	بانک کشاورزی	۰/۰۰٪	۹۶/۷۷٪	۳/۲۳٪
۲۳	بانک گردشگری	۰/۲۰٪	۸۹/۸۴٪	۹/۹۶٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۷۶/۹۹٪	۲۳/۰۱٪
۲۵	بانک مسکن	۰/۰۰٪	۹۶/۸۰٪	۳/۲۰٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۵/۷۲٪	۵۰/۶۹٪	۴۳/۵۹٪
۲۷	بانک ملت	۰/۰۳٪	۹۳/۶۷٪	۶/۳۰٪
۲۸	بانک ملی ایران	۱/۸۵٪	۹۳/۹۸٪	۴/۱۷٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۰/۲۶٪	۹۷/۰۷٪	۲/۶۷٪
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۰/۰۰٪	۹۲/۶۰٪	۷/۴۰٪
۳۲	موسسه اعتباری نور	۰/۰۳٪	۸۶/۷۰٪	۱۳/۲۷٪

همانگونه که ملاحظه می‌شود همچنان بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش‌دار در هر بانکی به کارت برداشت و سپس کارت هدیه و بن کارت اختصاص داشته و کارت اعتباری کمترین سهم (در اغلب بانک‌ها سهم صفر) را در این بین داشته است.

۵-۲-۵- اندازه‌گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

در این بخش از گزارش، شاخص هرفیندال - هیرشمن برای سنجش میزان تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک اندازه‌گیری و بررسی می‌شود. در واقع هدف بررسی میزان رقابت بانک‌ها در صادر نمودن انواع کارت‌های بانکی است که به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات دقیق کارت‌های صادر شده، از کارت‌های تراکنش‌دار شبکه شاپرک در محاسبه این شاخص استفاده شده است. در جدول ۵-۸ نتایج این بررسی ارائه شده است.

جدول ۵-۸ محاسبه شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکنش دار - اسفند ماه ۱۴۰۱

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارت اعتباری		کارت برداشت		کارت هدیه و بن کارت	
		S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i
۱	بانک اقتصاد نوین	۰	۰	۱	۱	۱	۱
۲	بانک ایران زمین	۰	۰	۰	۰	۱	۱
۳	بانک آینده	۱	۱	۲	۱	۲	۲
۴	بانک پارسیان	۰	۰	۱	۱	۱۰	۹۴
۵	بانک پاسارگاد	۰	۰	۲	۲	۳	۹
۶	بانک تجارت	۲	۴	۷	۵۰	۷	۴۶
۷	بانک توسعه تعاون	۱	۱	۱	۱	۱	۱
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۹	بانک خاورمیانه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۰	بانک دی	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۱	بانک رفاه کارگران	۰	۰	۷	۴۶	۴	۱۵
۱۲	بانک سامان	۱	۱	۲	۳	۳	۱۰
۱۳	بانک سپه	۱	۲	۱۲	۱۳۷	۱۰	۹۵
۱۴	بانک سرمایه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۵	بانک سینا	۰	۰	۱	۰	۲	۳
۱۶	بانک شهر	۰	۰	۱	۲	۸	۶۰
۱۷	بانک صادرات ایران	۳	۱۰	۱۱	۱۱۴	۸	۵۸
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۰	۰	۲	۲	۱	۲
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰	۰	۳	۷	۳	۱۰
۲۱	بانک کارآفرین	۰	۰	۰	۰	۱	۰
۲۲	بانک کشاورزی	۰	۰	۸	۶۰	۴	۱۷
۲۳	بانک گردشگری	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۵	بانک مسکن	۰	۰	۳	۱۱	۲	۳
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۷	بانک ملت	۱	۱	۱۱	۱۲۳	۱۲	۱۳۹
۲۸	بانک ملی ایران	۸۷	۷۵۵۷	۲۱	۴۴۴	۱۵	۲۱۹
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۲	۴	۴	۱۴	۲	۳
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۲	موسسه اعتباری نور	۰	۰	۰	۰	۱	۰
شاخص هرفیندال - هیرشمن		-	۷.۵۷۹	-	۱۰.۲۳	-	۷۹۱

ملاحظه می‌شود که در این ماه، شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار صادرکنندگی در دسته کارت‌های "هدیه و بن کارت" کاهشی بوده است. همانگونه که در جدول ۹-۵ نیز مشاهده می‌گردد، این شاخص برای "کارت اعتباری" همچنان در طبقه "تمرکز بالا" قرار گرفته است.

میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال-هیرشمن برای بازار بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در اسفند ماه ۱۴۰۱ نسبت به بهمن ماه در جدول ۹-۵ ارائه شده است.

جدول ۹-۵ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده - بهمن و اسفند ۱۴۰۱

کارت هدیه و بن کارت			کارت برداشت			کارت اعتباری			HHI
اختلاف	اسفند ۱۴۰۱	بهمن ۱۴۰۱	اختلاف	اسفند ۱۴۰۱	بهمن ۱۴۰۱	اختلاف	اسفند ۱۴۰۱	بهمن ۱۴۰۱	
-۸	۷۹۱	۷۹۹	-۳	۱۰۰۳۳	۱۰۰۲۶	۴۸۸	۷۰۵۷۹	۷۰۰۹۱	شاخص H-H

با توجه به اطلاعات جدول ۹-۵ ملاحظه می‌شود که در این ماه، میزان تغییرات شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار صادرکنندگی در دسته کارت‌های بانکی تراکنش‌دار، در اسفندماه ماه در حوزه کارت‌های اعتباری افزایشی و در حوزه کارت‌های برداشت و هدیه و بن کارت کاهشی بوده است.

۳-۵- سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده

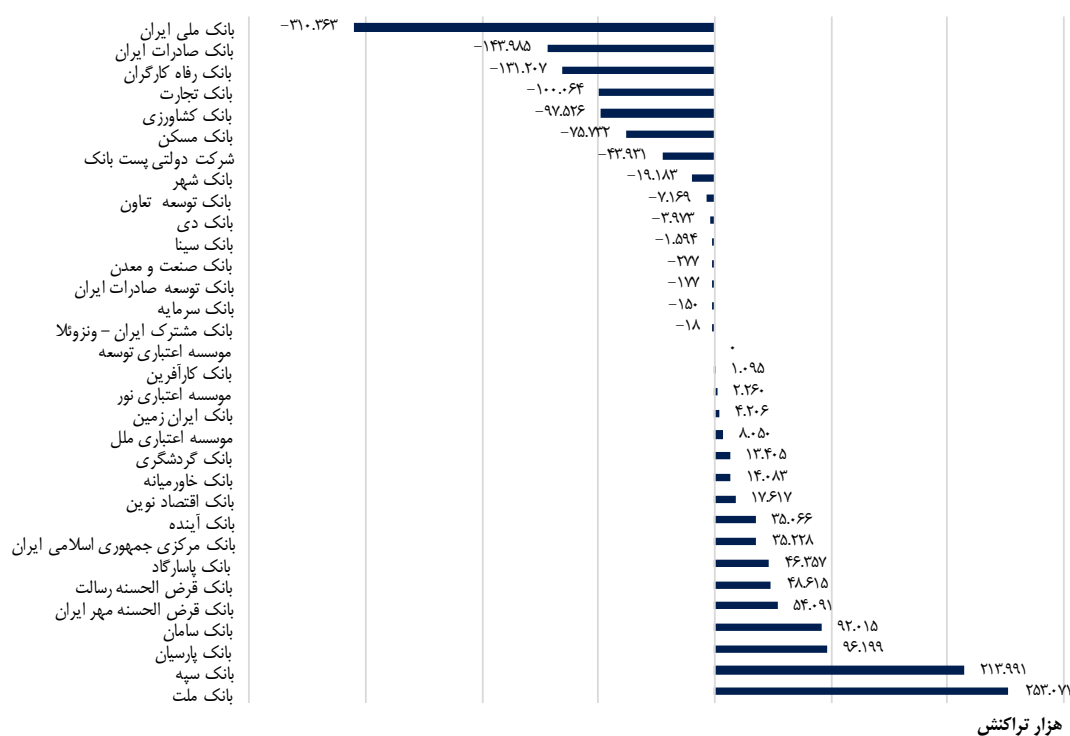
در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک آورده شده تا میزان فعالیت بانک‌ها در حوزه صدور و پذیرش تراکنش‌های شاپرکی مشخص گردد. سهم هر بانک از تعداد و مبلغ کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را نشان می‌دهد.

جدول ۵-۱۰ سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده - اسفند ماه ۱۴۰۱

ردیف	نام بانک	سهم تعدادی تراکنش‌ها		سهم مبلغی تراکنش‌ها	
		سهم تعداد تراکنش‌های	سهم تعداد تراکنش‌های	سهم مبلغ تراکنش‌های	سهم مبلغ تراکنش‌های
۱	بانک اقتصاد نوین	۰/۸۷٪	۱/۲۸٪	۱/۰۷٪	۱/۲۷٪
۲	بانک ایران زمین	۰/۴۰٪	۰/۵۰٪	۰/۵۳٪	۰/۵۵٪
۳	بانک آینده	۱/۳۴٪	۲/۱۷٪	۲/۰۲٪	۲/۶۷٪
۴	بانک پارسیان	۱/۶۷٪	۳/۹۴٪	۲/۲۰٪	۲/۹۰٪
۵	بانک پاسارگاد	۲/۱۵٪	۳/۲۴٪	۲/۶۲٪	۳/۶۱٪
۶	بانک تجارت	۷/۰۳٪	۴/۶۷٪	۶/۶۳٪	۷/۰۹٪
۷	بانک توسعه تعاون	۰/۹۲٪	۰/۷۵٪	۰/۹۰٪	۰/۸۲٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۰۶٪	۰/۳۹٪	۰/۰۶٪	۱/۴۱٪
۱۰	بانک دی	۰/۴۳٪	۰/۳۴٪	۰/۴۴٪	۰/۳۸٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۷/۰۹٪	۴/۰۰٪	۵/۴۰٪	۴/۲۱٪
۱۲	بانک سامان	۱/۹۵٪	۴/۱۲٪	۲/۱۸٪	۴/۴۷٪
۱۳	بانک سپه	۱۱/۳۸٪	۱۶/۴۳٪	۱۰/۳۵٪	۸/۶۰٪
۱۴	بانک سرمایه	۰/۱۸٪	۰/۱۸٪	۰/۲۳٪	۰/۲۴٪
۱۵	بانک سینا	۰/۶۵٪	۰/۶۱٪	۰/۷۰٪	۱/۱۴٪
۱۶	بانک شهر	۱/۵۶٪	۱/۱۱٪	۱/۹۳٪	۱/۶۸٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۱۱/۴۸٪	۸/۰۸٪	۱۱/۶۷٪	۱۱/۶۵٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪	۰/۱۲٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۱/۶۴٪	۲/۷۹٪	۲/۲۵٪	۱/۹۴٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۲/۷۴٪	۴/۰۲٪	۳/۵۲٪	۳/۱۳٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۰۹٪	۰/۱۲٪	۰/۱۵٪	۰/۲۶٪
۲۲	بانک کشاورزی	۷/۸۱٪	۵/۵۱٪	۶/۶۴٪	۵/۷۳٪
۲۳	بانک گردشگری	۰/۲۸٪	۰/۶۰٪	۰/۴۵٪	۰/۶۲٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۰/۸۴٪	۰/۰۳٪	۲/۵۲٪
۲۵	بانک مسکن	۲/۸۴٪	۱/۰۵٪	۲/۴۵٪	۱/۰۶٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۲۷	بانک ملت	۱۱/۱۷٪	۱۷/۱۴٪	۱۴/۴۳٪	۱۶/۵۸٪
۲۸	بانک ملی ایران	۲۰/۴۸٪	۱۳/۱۶٪	۱۸/۱۴٪	۱۲/۶۹٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۳/۲۳٪	۲/۱۹٪	۲/۴۳٪	۱/۹۹٪
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۰/۲۹٪	۰/۴۸٪	۰/۳۲٪	۰/۴۲٪
۳۲	موسسه اعتباری نور	۰/۲۳٪	۰/۲۸٪	۰/۲۴٪	۰/۲۳٪

اطلاعات جدول ۵-۱۰ بیانگر آن است که در اسفند ماه ۱۴۰۱ بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های صادر شده به بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران"، "سپه" و "ملت" و بیشترین سهم از مبلغ تراکنش‌های صادر شده به بانک‌های "ملی ایران"، "ملت"، "صادرات ایران" و "سپه" و بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های پذیرش شده به بانک‌های "ملت"، "سپه"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بیشترین سهم از مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده به بانک‌های "ملت"، "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "سپه" تعلق داشته است.

در ادامه شکل ۵-۴ نشان دهنده برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرکی است. برای محاسبه این ویژگی، تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک از تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک کسر و حاصل در شکل نمایش داده شده است.

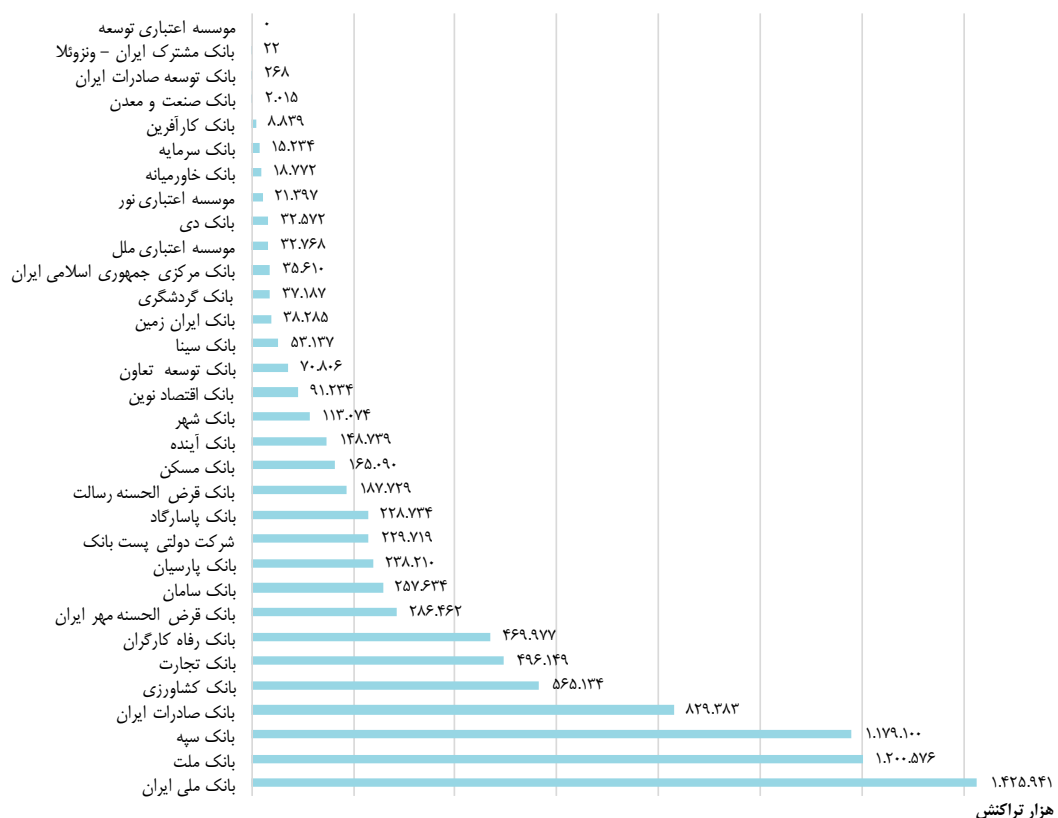

شکل ۵-۴ اختلاف در تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - اسفند ماه ۱۴۰۱

بر اساس این شکل، سه بانک "ملت"، "سپه" و "پارسیان" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "رفاه کارگران" بیشترین اختلاف منفی

در این خصوص را دارند. شکل ۴-۵ شمای کلی از جریان منابع مالی از طریق ابزارهای کارتی را در هر یک از بانک‌ها نشان می‌دهد.

از سویی دیگر مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده با تراکنش‌های پذیرش شده در هر بانک، بیانگر سهم آن بانک از کل تعداد تراکنش‌ها می‌باشد. بدین ترتیب دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادرکنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور به دست می‌آید. این شاخص که از مجموع تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک به دست می‌آید در شکل ۵-۵ نشان داده شده است.

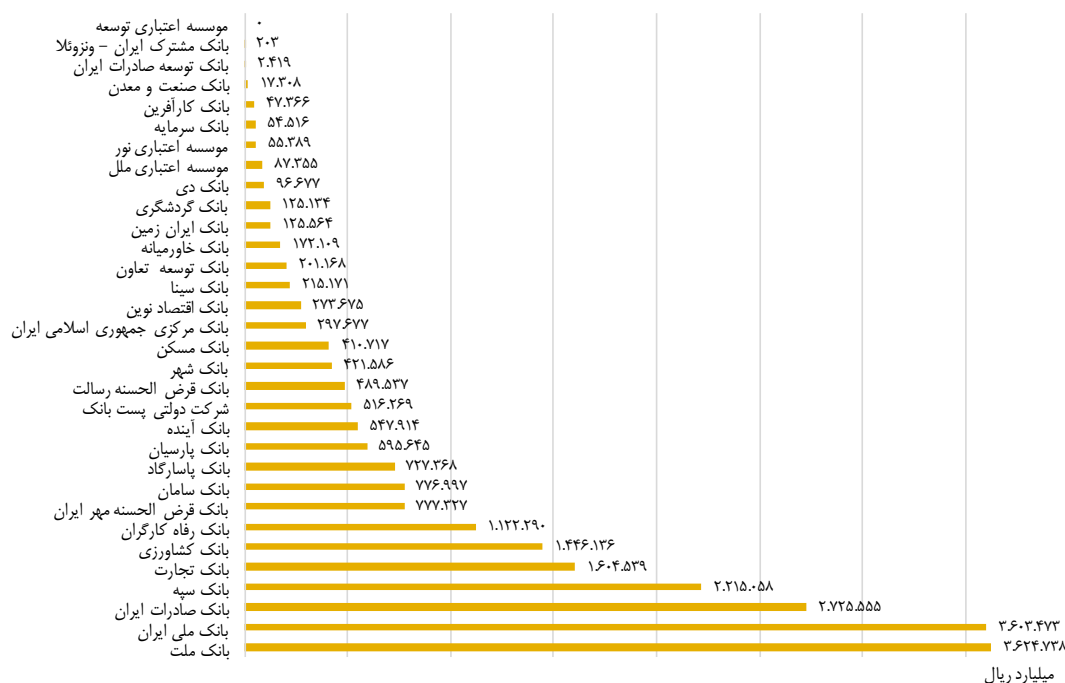

شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - اسفند ماه ۱۴۰۱

همانگونه که در شکل ۵-۵ مشاهده می‌گردد سه بانک "ملی ایران"، "ملت" و "سپه" بیشترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی و بانک‌های "موسسه اعتباری توسعه"، "مشترک ایران-ونزوئلا"،

"توسعه صادرات ایران" و "صنعت و معدن" کمترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی را در این ماه در اختیار داشته‌اند.

همانگونه که در بخش‌های قبل مشاهده گردید، قبل از این، سهم مبلغی هر بانک در حوزه‌های صادرکنندگی و پذیرندگی در شاپرک بررسی شد، با این حال در این بخش گردش مالی^{۳۴} ناشی از حضور در شبکه الکترونیکی پرداخت بانک‌ها در نشان داده شده که در آن مجموع مبالغ تراکنش‌های انجام شده به‌وسیله‌ی کارت‌های هر بانک^{۳۵} و مبالغ پذیرش شده توسط ابزارهایی که به شبای همان بانک متصل است^{۳۶} آمده است.

شکل ۵-۶ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - اسفند ماه ۱۴۰۱

^{۳۴} Turnover

^{۳۵} در نقش بانک صادرکننده (بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید).
^{۳۶} در نقش بانک پذیرنده (بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریزوجه مربوط به دادو ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است).

نمودار شکل ۵-۶ نشان دهنده وجود بیشترین گردش مالی اسفند ۱۴۰۱ در بانک‌های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بوده و "موسسه اعتباری توسعه" و بانک "مشتربان ایران-ونزوئلا" کمترین گردش مالی شاپرکی را در این بازه زمانی به خود اختصاص داده‌اند.

یکی دیگر از شاخص‌های مورد اهمیت در بانک‌ها، محاسبه‌ی تفاضل ارزش ریالی صادرکنندگی آن‌ها از مبلغ پذیرندگی آن‌هاست. این شاخص نشان می‌دهد که جریان مبلغی تراکنش‌های هر بانک در کدام جهت بوده و به دنبال آن می‌توان تعیین نمود که آیا نقش بانک به‌عنوان بانک پذیرنده برای وی مقرون به صرفه بوده یا نبوده است. در این راستا در شکل ۵-۷ اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده و تراکنش‌های صادر شده هر بانک آورده شده است. در این بررسی ارزش ریالی تراکنش‌های صادر شده هر بانک از ارزش ریالی تراکنش‌های پذیرش شده توسط همان بانک کسر می‌گردد. در این شکل ارقام مثبت بیانگر عملکرد مطلوب بانک در جذب منابع مالی می‌باشد؛ چراکه بیشتر از آن که منابع مالی از حساب‌های آن خارج شود، پول به حساب‌های آن بانک وارد شده است.

شکل ۵-۷ اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - اسفند ماه ۱۴۰۱

بر اساس این شکل، بانک‌های "مرکزی جمهوری اسلامی ایران"، "سامان" و "ملت" بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادرشده و پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "سپه" و "مسکن" بیشترین اختلاف منفی را در این خصوص دارند. این بدان معناست که وجوهای ذخیره شده در حساب‌های دارندگان کارت عمدتاً از طریق ابزار پرداخت الکترونیکی از بانک‌های "ملی ایران"، "سپه" و "مسکن" به سمت بانک‌های "مرکزی جمهوری اسلامی"، "سامان" و "ملت" در حال انتقال است.

۵-۴- کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صدهزار ریال تراکنش

با توجه به پرداخت بخش عمده کارمزدهای شبکه پرداخت توسط بانک‌های پذیرنده و صادرکننده، یکی از مهمترین چالش‌های بانک‌ها، حفظ تعادل بین رسوب ناشی از جذب وجوهای تراکنش‌ها و کارمزدهای پرداختی به شبکه پرداخت است. به جهت کمک به بانک‌ها در جهت تنظیم سیاست‌های ارتباطی با مشتریان و شرکت‌های PSP، لازم است تا این بانک‌ها استنباطی از وضعیت کلی صنعت و میزان کارمزدهای پرداختی در مقایسه با صنعت را داشته باشند.

در ادامه کارمزد پرداخت شده توسط بانک‌های پذیرنده و صادرکننده محاسبه می‌شود. شایان ذکر است که کارمزد تراکنش‌های خرید به طور مستقیم توسط بانک پذیرنده، کارمزد تراکنش‌های قبض و شارژ به طور مستقیم توسط بانک صادرکننده و کارمزد تراکنش‌های مانده گیری توسط دارنده کارت پرداخت می‌گردد.

به منظور دقیق‌تر بودن محاسبه، در این بخش با تاکید بر روی تراکنش‌های خرید و تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ که کارمزد آن به طور مستقیم به ترتیب توسط بانک پذیرنده و بانک صادرکننده پرداخت می‌شود، تمرکز شده و از محاسبه کارمزدهای پرداخت شده توسط دارنده کارت نظیر کارمزد مانده گیری، چشم‌پوشی شده است.

۵-۴-۱- کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صدهزار

ریال تراکنش خرید

از آنجا که برای تراکنش‌های خرید، کارمزد توسط بانک پذیرنده پرداخت می‌گردد، شاخص انتخاب شده به منظور ارائه این اطلاعات، شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده بانک پذیرنده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ

تراکنش پذیرش شده" می‌باشد. در این بخش به منظور دقیق‌تر بودن محاسبه، با تاکید بر روی تراکنش‌های خرید که کارمزد آن به طور مستقیم توسط بانک پذیرنده پرداخت می‌شود، تمرکز شده است.

جدول ۵-۱۰ تنها میزان کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صد هزار ریال مبلغ تراکنش خرید محاسبه و ارائه گردیده است. همانطور که در این جدول مشاهده می‌گردد، به طور متوسط در اسفند ماه ۱۴۰۱، بانک‌های پذیرنده میزان ۶۹ ریال از هر صد هزار ریال مبلغ جذب شده را به عنوان کارمزد پرداخت کرده‌اند. در میان بانک‌های پذیرنده، "بانک توسعه صادرات ایران" با مبلغ ۹ ریال از هر صد هزار ریال مبالغ جذب شده کمترین و "بانک سپه" با مبلغ ۱۰۸ ریال بیشترین مبلغ کارمزد را به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ جذب شده، پرداخت کرده‌اند.

با توجه به اینکه عامل موثر در پرداخت کارمزد تراکنش‌های خرید، هم تعداد تراکنش‌ها و هم بازه مبلغی تراکنش‌ها هستند، به نظر می‌رسد که بانک‌هایی که نسبت کمتر کارمزد به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش داشته‌اند، متوسط مبلغی بالاتری به ازای هر تراکنش نسبت به سایر بانک‌ها را تجربه کرده‌اند یا به عبارتی مبلغ تراکنش بیشتری به ازای تعداد تراکنش مشابه با سایر بانک‌ها، از پذیرندگان خود دریافت کرده‌اند.

جدول ۵-۱۱ مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید - اسفند ماه ۱۴۰۱

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید
۱	بانک سپه	۱۰۸
۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۹۴
۳	موسسه اعتباری نور	۹۰
۴	بانک پارسیان	۹۰
۵	موسسه اعتباری ملل	۸۶
۶	بانک قرض الحسنه رسالت	۸۳
۷	شرکت دولتی پست بانک	۷۸
۸	بانک مسکن	۷۴
۹	بانک گردشگری	۷۲
۱۰	بانک شهر	۷۲
۱۱	بانک ملی ایران	۷۱
۱۲	بانک کشاورزی	۷۱
۱۳	بانک سامان	۷۰
۱۴	بانک رفاه کارگران	۶۹
۱۵	بانک ایران زمین	۶۸
۱۶	بانک ملت	۶۷
۱۷	بانک توسعه تعاون	۶۷
۱۸	بانک اقتصاد نوین	۶۵
۱۹	بانک پاسارگاد	۶۰
۲۰	بانک سرمایه	۵۷
۲۱	بانک دی	۵۳
۲۲	بانک صادرات ایران	۵۲
۲۳	بانک آینده	۴۸
۲۴	بانک تجارت	۴۸
۲۵	بانک سینا	۴۰
۲۶	بانک کارآفرین	۳۶
۲۷	بانک خاورمیانه	۲۴
۲۸	بانک صنعت و معدن	۱۵
۲۹	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۱۰
۳۰	بانک توسعه صادرات ایران	۹
کارمزد پرداختی کل بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید		۶۹

به استناد جدول فوق، اختلاف متوسط کارمزد پرداختی بین بانک با کمترین و بیشترین متوسط، ۱۲/۴۳ برابر است. یعنی "بانک سپه" به نسبت هر ۱۰۰،۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش خرید جذب شده ۱۲/۴۳ برابر "بانک توسعه صادرات ایران" کارمزد پرداخت کرده است. اختلاف متوسط کارمزد نشان می‌دهد که بانک‌هایی مثل "بانک

توسعه صادرات ایران"، "بانک مشترک ایران - ونزوئلا" و "بانک صنعت و معدن" در فرآیند بازاریابی و نصب ابزار برای صاحبان حساب، اثربخش تر عمل نموده‌اند.

۵-۴-۲- کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صد هزار

ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ

بر اساس ابلاغیه‌های بانک مرکزی مبنی بر تعیین کارمزدهای ارائه خدمات پرداخت کارت، تنها کارمزدی که توسط بانک‌های صادرکننده به تراکنش‌های کارتی تعلق می‌گیرد، برای تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ تعریف شده است. در این بخش از گزارش شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده توسط بانک صادرکننده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ"، برای اسفند ماه ۱۴۰۱ محاسبه می‌گردد. در ادامه جدول ۵-۱۲ میزان کارمزد پرداختی هر بانک صادرکننده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ محاسبه و ارائه گردیده است.

گزارش اقتصادی شاپرک

جدول ۵-۱۲ مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ - اسفند ۱۴۰۱

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید
۱	شرکت دولتی پست بانک	۳۴۵
۲	بانک کشاورزی	۲۱۴
۳	بانک رفاه کارگران	۱۹۶
۴	بانک توسعه تعاون	۱۹۰
۵	بانک صادرات ایران	۱۷۶
۶	موسسه اعتباری ملل	۱۶۸
۷	بانک آینده	۱۵۰
۸	موسسه اعتباری نور	۱۴۷
۹	بانک سینا	۱۴۶
۱۰	بانک سپه	۱۴۵
۱۱	بانک ملی ایران	۱۳۴
۱۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱۲۴
۱۳	بانک ملت	۱۱۷
۱۴	بانک تجارت	۱۱۶
۱۵	بانک اقتصاد نوین	۱۰۸
۱۶	بانک قرض الحسنه رسالت	۱۰۳
۱۷	بانک خاورمیانه	۱۰۳
۱۸	بانک دی	۸۱
۱۹	بانک پارسیان	۸۰
۲۰	بانک سرمایه	۷۶
۲۱	بانک سامان	۷۵
۲۲	بانک پاسارگاد	۷۳
۲۳	بانک توسعه صادرات ایران	۶۶
۲۴	بانک صنعت و معدن	۵۳
۲۵	بانک مسکن	۴۹
۲۶	بانک گردشگری	۴۸
۲۷	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۴۶
۲۸	بانک ایران زمین	۴۱
۲۹	بانک شهر	۲۳
۳۰	بانک کارآفرین	۱۹
کارمزد پرداختی کلی بانک صادرکننده به ازای هر تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ		۱۲۱

با توجه به اطلاعات داده‌های موجود مشخص می‌گردد که در کل بانک‌های صادرکننده در این ماه به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ مبلغ ۱۲۱ ریال کارمزد پرداخت نموده‌اند.

در اسفند ماه ۱۴۰۱، "بانک کارآفرین" با ۱۹ ریال و پس از آن "بانک شهر" و "بانک ایران زمین" به ترتیب با ۲۳ و ۴۱ ریال، پایین‌ترین مبلغ کارمزد را برای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ در شبکه پرداخت کارتی "شرکت دولتی پست بانک" با مبلغ ۳۴۵ ریال و پس از آن به ترتیب "بانک کشاورزی" با مبلغ ۲۱۴ ریال و "بانک رفاه کارگران" با مبلغ ۱۹۶ ریال بالاترین مبلغ کارمزد را به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت و قبض و خرید شارژ، پرداخت کرده‌اند.

با توجه به اینکه عامل موثر در پرداخت کارمزد تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ، تنها تعداد تراکنش‌ها هستند، به نظر می‌رسد که بانک‌هایی که نسبت کمتر کارمزد به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش را داشته‌اند، متوسط مبلغی بالاتری به ازای هر تراکنش نسبت به سایر بانک‌ها را تجربه کرده‌اند.

۶- جمع‌بندی

در راستای ایفای وظایف نظارتی شرکت شاپرک، شناخت موقعیت کنونی صنعت و اندازه‌گیری ابعاد مختلف فعالیت آن به وسیله شاخص‌های مرتبط امری ضروری و اجتناب‌ناپذیر است. به همین منظور این گزارش بر اساس آخرین اطلاعات در دسترس، به ارائه شاخص‌هایی در چهار بخش "شاخص‌های عملکردی شاپرک"، "کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارت"، "بررسی عملکرد شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت" و "بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده" در دوره زمانی اسفند ۱۴۰۱ پرداخته است.

بخش اول: در این بخش به منظور تبیین جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی، شاخص نسبت تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی محاسبه شده و نتایج آن با نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص در طول زمان مورد مقایسه قرار گرفته است. نتایج حاکی از رشد نسبت تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی بر خلاف شاخص نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی، در طول مدت مورد بررسی بوده است که مبین آن است که صنعت پرداخت الکترونیک با جذب اعتماد عمومی توانسته است بخش بیشتری از میزان نقدینگی را به خود اختصاص دهد. کاهش نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی و جبران بخشی از آن با افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش، یکی از عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم سازی ترکیب نقدینگی بوده و باعث شده برای تامین نقدینگی، پول پر قدرت کمتری به اقتصاد کشور تزریق شود. رشد پرداخت‌های الکترونیک کارت به دلایلی از جمله افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش، فرهنگ‌سازی، مزایای امنیتی پرداخت‌های غیر نقدی و با در نظر گیری دیگر مزایای این روش صورت گرفته است. شایان توجه است که آخرین اطلاعات منتشر شده در سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از اطلاعات پولی مورد نیاز که در این گزارش مورد استفاده قرار گرفته است، مربوط به آبان ۱۴۰۱ می‌باشد.

همچنین در این بخش روند ارزش تراکنش‌های شاپرک با روند GDP مقایسه شد. آمار اعلام شده توسط وب سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. تا پایان تابستان ۱۴۰۱ بوده و تمامی ارقام آورده شده در گزارش اقتصادی شهرپور ماه شاپرک تحقق یافته می‌باشد. لازم به ذکر است با توجه به تغییر سال پایه محاسبه GDP از سال ۱۳۸۳ به سال ۱۳۹۰ تمامی ارقام آورده شده در گزارش اقتصادی شاپرک مورد بازنگری قرار گرفته است.

بخش دوم: در این بخش فعالیت و عملکرد کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی از ابعاد مختلف مورد بررسی قرار گرفته شده است. شاخص‌های این بخش در سه بخش "آمار عملکردی شاپرک"، "میزان نفوذ منطقه‌ای" و "پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" طبقه‌بندی شده‌اند.

در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های اسفند ۱۴۰۱ مشخص گردید تعداد تراکنش به ازای مجموع ابزارهای پذیرش ۴,۲۴۰ میلیون تراکنش بوده که این تعداد تراکنش مبلغ ۱۱,۶۸۸ هزار میلیاردی را در پی داشته است. در این ماه سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ترتیب رشد ۱۳/۳۲ و ۲۶/۶۲ درصدی را نسبت به ماه گذشته تجربه نموده است.

مجموع ابزارهای پذیرش در اسفند ۱۴۰۱ با رشد ۲/۰۱ درصدی به نزدیک به ۱۰,۷۱۷ هزار ابزار رسیده است که از این تعداد ۹۱/۴۶ درصد سهم بازار ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها، ۷/۳۸ درصد سهم ابزار پذیرش اینترنتی و ۱/۱۵ درصد نیز سهم ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. بیشترین سهم از مجموع تراکنش‌های اسفند ۱۴۰۱ با ۹۲/۷۷ درصد متعلق به ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها و به لحاظ سرویس نیز بیشترین سهم در اختیار خدمت خرید کالا و خدمات با ۸۹/۶۷ درصد مجموع تراکنش‌ها می‌باشد. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش اینترنتی ۲۶۲، هر ابزار پذیرش موبایلی ۸۰۳ متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها ۴۰۱ تراکنش می‌باشد و این در حالی است که متوسط مبلغی هر تراکنش ابزارهای پذیرش موبایلی و اینترنتی به ترتیب ۰/۱۵ و ۸/۱۷ میلیون ریال و در ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها ۲/۵۴ میلیون ریال می‌باشد.

در بررسی نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش شاخص‌ها در بعد کشوری و استانی نشان می‌دهد که تعداد سرانه هر یک از ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال که متقاضی خدمات پرداخت الکترونیکی کارت هستند، به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر ۱,۷۳۴ ابزار پذیرش فعال سیستمی می‌باشد که بالاترین سرانه ابزار پذیرش به کارتخوان فروشگاه‌ها با ۱,۵۸۶ عدد به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر تعلق دارد. همچنین در بعد کشوری حدود ۶۸/۵۸ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در طول اسفند ۱۴۰۱ انجام گرفته است و بیشترین سرانه تراکنش ابزارها نیز مجدداً به کارتخوان فروشگاه‌ها با ۶۳/۶۳ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در کشور تعلق داشته است. لذا بالاترین نفوذ منطقه‌ای در بعد کشوری به این ابزار پذیرش تعلق داشته است.

بیشترین سرانه تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی اسفند ۱۴۰۱ به ترتیب در اختیار استان‌های مازندران، یزد و بوشهر می‌باشد. همچنین بیشترین سرانه تراکنش ابزار کارتخوان فروشگاهی نیز با ۸۲/۶۶ تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال متعلق به استان هرمزگان می‌باشد.

شاخص دهکی اسفند ۱۴۰۱ در قیاس با بهمن، رشد ۳/۴۰ درصدی داشته است و در قیاس نقطه به نقطه نیز رشد ۸/۵۶ درصدی در شاخص دهکی را شاهد می‌باشیم. این میزان رشد شاخص دهکی اسفند ۱۴۰۱ نسبت به بهمن ماه به سبب افزایش ۱۰/۶۹ درصدی متوسط مبلغ هر تراکنش در دهک دهم و افزایش ۷/۰۵ درصدی متوسط مبلغ هر تراکنش دهک اول، می‌باشد.

بیشترین فراوانی تراکنشی در دامنه مبلغی در دو ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی و اینترنتی مبلغی در دامنه مبلغی ۲۵۰,۰۰۱ تا ۵۰۰,۰۰۰ ریال و در ابزار پذیرش موبایلی در دامنه مبلغی ۵۰,۰۰۱ تا ۱۵۰,۰۰۰ ریال می‌باشد. ۷/۷۶ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی معادل ۳۰۵,۴۲۱,۱۲۸ تراکنش در بازه مبلغی ۱ تا ۵۰,۰۰۰ ریال، ۲۷/۸۷ درصد تراکنش‌ها معادل ۱,۰۹۶,۳۵۲,۳۳۲ تراکنش در بازه مبلغی ۵۰,۰۰۱ تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال و ۵۹/۷۳ درصد معادل ۲,۳۴۹,۶۴۰,۲۲۸ تراکنش دارای مبلغ بیش از ۲۵۰,۰۰۱ ریال می‌باشند.

بخش سوم: شاخص‌های این بخش با هدف سنجش کیفیت و صحت خدمات ارائه شده شبکه شاپرک، تعریف و اندازه‌گیری شده‌اند. در همین راستا انواع خطاهای رخ داده در تراکنش‌ها، دسترس پذیری حس شده و نیز تراکنش‌های ناتمام در این بخش تحلیل و مورد بررسی قرار گرفته است. تحلیل خطاهای تراکنش‌ها نشان می‌دهد که عمده‌ترین دلیل بروز خطاها، همچنان از نوع خطاهای کاربری است که این نوع خطا به عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت است.

تعداد خطاهای گروه‌های پذیرندگی، کسب و کار، کاربری، صادر کنندگی و شاپرکی به ترتیب با رشد ۴/۵۴ درصدی، ۰/۰۹- درصدی، ۱۵/۰۴ درصدی، ۱۰۵/۲۵ درصدی و ۲۴/۱۷ درصدی در این ماه نسبت به ماه پیش همراه بوده است.

میزان دسترس‌پذیری محاسبه شده اسفند ۱۴۰۱ به ازای شبکه شاپرک ۹۹/۹۹ درصد می‌باشد که این میزان نسبت به مقدار مشابه در ماه بهمن دارای رشد ۰/۰۰۱- درصدی و همچنین میزان دسترس‌پذیری محاسبه

شده به ازای شبکه پرداخت در اسفند ۱۴۰۱، ۹۸/۶۲ درصد می باشد که این میزان نسبت به میزان مشابه در بهمن ماه رشد ۵۴/۰- درصدی، و در قیاس نقطه به نقطه نیز رشد ۴۳/۰ درصدی را تجربه نموده است.

بخش چهارم: در این بخش ابتدا عملکرد کلی شرکت ها در شبکه پرداخت مورد بررسی قرار گرفته و سپس به طور ویژه عملکرد آن ها در بازار ابزار کارتخوان فروشگاه های تحلیل می شود. نتایج شاخص سهم از بازار شرکت های PSP حاکی از آن بوده که در اسفند ماه در مولفه ی مبلغی شرکت "به پرداخت ملت" جایگاه نخست را به خود اختصاص داده است. مقایسه سهم مبلغی با گزارش بهمن ماه سال ۱۴۰۱ حکایت از آن دارد که در مولفه سهم مبلغی جایجایی بین شرکت ها رخ نداده است.

در بررسی سهم از بازار مبلغ تراکنش های هر یک از ابزارهای پذیرش در این ماه بیشترین سهم مبلغی در سه ابزار پذیرش به شرکت "به پرداخت ملت" تعلق داشته است.

در بررسی سهم از بازار تراکنش های هر یک از سرویس های شبکه ی پرداخت کارت در این ماه شرکت "به پرداخت ملت" بیشترین سهم مبلغی تراکنش های خرید را به خود اختصاص داده است. در ماه جاری شرکت "فن آوا کارت" بالاترین سهم را در مبلغ تراکنش های پرداخت قبض و خرید شارژ کسب نموده است.

در ماه اسفند شرکت "الکترونیک کارت دماوند" جایگاه نخست در بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش ها را به دست آورده است. در این ماه شرکت "به پرداخت ملت" بالاترین عدد شاخص مذکور را در اختیار دارد.

در بررسی تعداد ابزارهای پذیرش فعال در اسفند ماه، شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" در ابزار کارتخوان فروشگاه های بالاترین سهم را در بین سایر شرکت ها به خود اختصاص داده است. شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" و شرکت "به پرداخت ملت" به ترتیب در دو ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی بیشترین سهم بازار را پوشش می دهند.

در حوزه ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه های تراکنش دار نیز شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" بیشترین تعداد را به خود اختصاص داده است. شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" نیز به بالاترین رتبه در هر دو ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی تراکنش دار دست یافته است.

نتایج محاسبه شاخص اثر بخشی مبلغ کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در بعد کشوری مبین آن است که در این ماه شرکت های "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سداد"، "آسان پرداخت پرشین"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "پرداخت الکترونیک سپهر" و "تجارت الکترونیک پارسیان" به رقمی بالاتر از یک در شاخص اثربخشی مبلغ دست یافته اند. شرکت های "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سداد"، "آسان پرداخت پرشین"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "تجارت الکترونیک پارسیان"، "پرداخت الکترونیک سپهر" و "در شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان های فروشگاه های تراکنش دار نیز عددی بالاتر از یک کسب نموده اند. این بدان معناست که اکثر شرکت های مذکور هم در بین کارتخوان های فعال سیستمی و هم در بین کارتخوان های تراکنش دار نسبت به سایر شرکت ها، تراکنش بیشتری جذب نموده و کارایی مناسبی را نشان می دهند.

در بعد استانی دو شرکت "به پرداخت ملت" و "پرداخت الکترونیک سداد" در تمام استان ها و شرکت های "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت الکترونیک سامان" در غالب استان ها، دارای شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه های بالاتر از یک هستند. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان های فروشگاه های این شرکت ها به گونه ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش ها به نسبت سایر شرکت ها موفق تر عمل نموده اند. شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" در تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه های فعال سیستمی بالاترین سهم از بازار را در اکثر استان های کشور داشته است.

در بررسی شرکت ها از منظر نسبت مجموع کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی به پایانه های فعال سیستمی آن شرکت، ملاحظه شد که در این ماه، کمترین رقم این شاخص به شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" تعلق دارد. بیشترین نسبت مذکور در شرکت "فراپردازان آروند امید" مشاهده می شود. به طور کلی در اسفند ماه سهم کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، ۱۵/۰۹ درصد از کل کارتخوان های فروشگاه های فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است.

بخش پنجم: در این بخش از گزارش، بازار بانک های پذیرنده تراکنش های کارتی و بانک های صادرکننده کارت های بانکی تراکنش دار مورد بررسی قرار گرفته اند.

نتایج شاخص بازار در بخش بانک‌های پذیرنده حاکی از آن است که در اسفند ماه ۱۴۰۱ همچنان بانک "ملت" به لحاظ تعدادی و مبلغی بیشترین سهم از بازار تراکنش‌ها را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفته است. در بررسی بازار مبلغی تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های و ابزار پذیرش موبایلی و در ابزار پذیرش اینترنتی "بانک ملت" در جایگاه نخست قرار دارد. در بازار تعدادی تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های بانک "سپه" و ابزار پذیرش موبایلی بانک "ملت" و در ابزار پذیرش اینترنتی بانک "ملی ایران" بالاترین سهم را دارند.

در بررسی سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک در شبکه پرداخت کشور مشاهد می‌گردد که در بانک‌های کشور همچنان بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاه‌های انجام گرفته است.

شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های "ابزار پذیرش موبایلی" همچنان نشان‌دهنده تمرکز بالا، میزان این شاخص در بازار "ابزار پذیرش اینترنتی" همچنان مبین وجود تمرکز ملایم در بین بانک‌های پذیرنده و میزان این شاخص در ابزار "کارتخوان فروشگاه‌های" مبین قرار گرفتن در طبقه رقابتی بوده که این نشان دهنده رقابت صحیح در بازار این ابزار در بین بانک‌های پذیرنده می باشد. میزان شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارت، در این ماه نسبت به ماه گذشته در حوزه ابزار پذیرش موبایلی و فروشگاه‌های منفی بوده است.

در بحث صادرکنندگی کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سویچ شاپرک تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در اسفند ماه نسبت به بهمن ماه رشد ۷/۰۳ درصدی داشته و نرخ رشد در دسته کارت اعتباری منفی بوده است.

در بررسی سهم بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در اسفند ماه ۱۴۰۱، بانک "ملی ایران" بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی صادر شده تراکنش‌دار در شبکه شاپرک را داشته و نتایج حاکی از آن بوده که بیشترین کارت "برداشت"، "اعتباری" و "هدیه و بن کارت" متعلق به بانک "ملی ایران" بوده است.

در بررسی شاخص سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش‌دار در هر بانکی به "کارت برداشت" و پس از آن "کارت هدیه و بن کارت" اختصاص داشته و "کارت اعتباری" کمترین سهم (در بیشتر بانک‌ها سهم صفر) را در این بین داشته است.

شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادر کنندگی در این ماه تنها در دسته "کارت برداشت" و "کارت هدیه و بن کارت" رشد منفی داشته است. در اسفند ماه "کارت هدیه و بن کارت" در طبقه "رقابتی"، "کارت برداشت" در طبقه تمرکز "ملایم" و "کارت اعتباری" در طبقه تمرکز "بالا" قرار گرفته‌اند.

در مقایسه‌ای آماری بین تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادرکنندگی و پذیرندگی به تفکیک هر بانک، بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های صادر شده در اسفند ماه ۱۴۰۱ به بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران"، "سپه" و "ملت" و مبلغ تراکنش‌های صادرشده به بانک‌های "ملی ایران"، "ملت"، "صادرات ایران" و "سپه" و تعداد تراکنش‌های پذیرش شده در اسفند ماه ۱۴۰۱ به بانک‌های "ملت"، "سپه"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" و مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده در اسفند ماه ۱۴۰۱ به بانک‌های "ملت"، "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "سپه" اختصاص یافته است.

در محاسبه شاخص اختلاف تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک جهت نشان دادن برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرک، مشاهده می‌گردد که سه بانک "ملت"، "سپه" و "پارسیان" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده و بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "رفاه کارگران" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را داشته‌اند. این بدین معناست که در سه بانک نخست ورود منابع مالی بیشتر از میزان خروج آن از بانک و در سه بانک دیگر برعکس است.

در راستای بررسی سهم هر بانک از کل تعداد تراکنش‌ها برای رسیدن به دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادرکنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور مجموع تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک محاسبه گردیده است. این شاخص نشان می‌دهد که به ترتیب بانک‌های "ملی ایران"، "ملت" و "سپه" بیشترین سهم تعدادی از کل تراکنش‌های شاپرکی در

شبکه پرداخت را از آن خود کرده‌اند و کمترین سهم به بانک‌های "موسسه اعتباری توسعه"، "بانک مشترک ایران- ونزوئلا" و "توسعه صادرات ایران" تعلق گرفته است.

در بررسی گردش مالی شاپرکی که مجموع مبالغ صادرکنندگی و پذیرندگی هر بانک است، بانک‌های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بیشترین گردش مالی شاپرکی و "موسسه اعتباری توسعه"، "بانک مشترک ایران- ونزوئلا" کمترین گردش مالی شاپرکی را در اختیار دارند.

در بررسی اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده هر بانک با تراکنش‌های صادر شده توسط آن بانک، سه بانک "بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران"، "سامان" و "ملت" بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادرشده و پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "سپه" و "مسکن" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند.

در بخش آخر از بررسی بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها برای ترسیم وضعیت کلی صنعت و محاسبه برآوردی از میزان کارمزدهای پرداختی بانک‌های پذیرنده و حفظ تعادل بین رسوب ناشی از جذب وجوهای تراکنش‌ها و کارمزدهای پرداختی به شبکه پرداخت، همانند ماه‌های گذشته به محاسبه "میزان کارمزد پرداخت شده بانک پذیرنده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش خرید پذیرش شده" برای بانک‌های پذیرنده پرداخته شده است. به طور متوسط در اسفند ماه ۱۴۰۱، بانک‌های پذیرنده میزان ۶۹ ریال از هر صد هزار ریال مبلغ جذب شده را به عنوان کارمزد پرداخت کرده‌اند. در میان بانک‌های پذیرنده، بانک "توسعه صادرات ایران" با مبلغ ۹۹ ریال از هر صد هزار ریال مبالغ جذب شده کمترین و بانک "سپه" با مبلغ ۱۰۸ ریال بیشترین مبلغ کارمزد را به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ جذب شده، پرداخت کرده‌اند.

بر اساس ابلاغیه‌های بانک مرکزی مبنی بر تعیین کارمزدهای ارائه خدمات پرداخت کارت، در این بخش کارمزدی که توسط بانک‌های صادرکننده به تراکنش‌های کارتی تعلق می‌گیرد، برای تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ تعریف شده است که در بخش آخر گزارش شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده توسط بانک صادرکننده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ"، برای این دوره زمانی محاسبه گردیده است. با توجه به اطلاعات داده‌های موجود مشخص می‌گردد که در کل بانک‌های صادرکننده در این ماه به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ مبلغ ۱۲۱ ریال کارمزد پرداخت

نموده‌اند. در این بین، در اسفند ماه ۱۴۰۱، بانک "کارآفرین" با ۱۹ ریال و پس از آن بانک‌های "شهر" و بانک "ایران زمین" با به ترتیب ۲۳ ریال و ۴۱ ریال، پایین‌ترین مبلغ کارمزد را برای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ در شبکه پرداخت کارتی و بانک "شرکت دولتی پست بانک" با مبلغ ۳۴۵ ریال و پس از آن به ترتیب بانک "کشاورزی" با مبلغ ۲۱۴ ریال و بانک "رفاه کارگران" با مبلغ ۱۹۶ ریال بالاترین مبلغ کارمزد را به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت و قبض و خرید شارژ، پرداخت کرده‌اند.

۷- واژه‌نامه

در این بخش انواع واژگان به کار برده شده در متن گزارش شاپرک در دو بخش واژگان تخصصی شبکه الکترونیک پرداخت کارتی بر اساس "مستند تعاریف پایه شبکه الکترونیک پرداخت کارت" و اصطلاحات و شاخص‌های تخصصی اقتصادی و فرمول‌های نحوه محاسبه این شاخص‌ها بیان می‌شود.

شبکه الکترونیکی پرداخت کارت شاپرک

شبکه الکترونیکی پرداخت کارت یا شاپرک، شبکه‌ای است که به منظور ساماندهی نظام پرداخت الکترونیک کشور ایجاد شده و کلیه تراکنش‌های حاصل از «ابزار پذیرش» توسط این شبکه نظارت و کنترل می‌شود و به طور کلی نظارت بر عملکرد فنی و اجرایی و انجام عملیات تسویه را بر عهده دارد.

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت (PSP)

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت^{۳۷}؛ شخصیت حقوقی است که در جمهوری اسلامی ایران در قالب شرکت سهامی به ثبت رسیده و بر اساس مجوزی که از بانک مرکزی ج.ا.ا. و شاپرک دریافت می‌نماید و بر طبق مقررات ناظر بر شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت، و الزامات و دستورالعمل‌های ابلاغی شاپرک فعالیت می‌نماید. در حال حاضر ۱۲ شرکت ارائه‌دهنده خدمت پرداخت از بانک مرکزی مجوز فعالیت دریافت کرده‌اند که در فصل مربوطه از این گزارش به تفصیل مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

بانک صادرکننده^{۳۸}

بانکی است که انواع کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید. این بانک‌ها همه انواع کارت پرداخت را با مجوز بانک مرکزی صادر می‌نمایند.

بانک پذیرنده^{۳۹}

بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است. شبکه پرداخت اطلاعات حساب پذیرنده را از طریق "شماره شبانه"ی^{۴۰} پذیرندگان دریافت می‌نماید.

انواع خدمات^{۴۱} شبکه پرداخت

خدمت اصلی شبکه پرداخت کارت، انتقال وجوه ناشی از خرید کالا و خدمات از حساب خریدار به حساب فروشنده است. البته خدمات ارزش افزوده دیگری نظیر پرداخت قبوض شناسه دار خدمات شهری و خرید شارژهای تلفن همراه و نهایتاً تراکنش‌های مانده‌گیری نیز در این شبکه ارائه می‌شوند که به خدمات اصلی شبکه تبدیل شده‌اند.

خرید کالا و خدمات^{۴۲}

خدمتی است که دارنده کارت هزینه کالا و خدمات دریافتی را از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی

^{۴۰} IBAN: International Bank Account Number

^{۴۱}Service Type

^{۴۲} Purchasing Good/Services

^{۳۷} Payment Service Provider

^{۳۸} Issuer Bank

^{۳۹} Acquirer Bank Acquirer

منظور از وضعیت تراکنش‌ها، بررسی موفقیت یا عدم موفقیت تراکنش و در صورت عدم موفقیت دلیل آن می‌باشد. در حال حاضر ۵ گروه مختلف از خطاها شناسایی شده‌اند و تعداد ۱۱۰ کد پاسخ برای انواع خطاهای شناخته شده مطابق استاندارد ISO ۸۵۸۳:۲۰۰۳ گزارش‌گیری می‌گردد.

تراکنش موفق کاربری

تراکنشی است که از دید کاربر نهایی موفق بوده است. این تراکنش‌ها با کد پاسخ صفر در سامانه مشخص می‌شوند. هر تراکنش موفق بسته به نوع تراکنش از تعدادی پیام مشخص و مستقل تشکیل شده است که موفق بودن تراکنش حاصل موفقیت در ارسال و دریافت همه این پیام‌هاست.

تراکنش خطای صادرکنندگی و شتابی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا، بانک صادرکننده‌ی کارت یا سامانه‌ی شتاب می‌باشد. به این معنا که بانک صادرکننده در زمان مورد نظر قادر به انجام تراکنش نبوده و پیام خطای مرتبط، در شبکه تولید می‌گردد.

تراکنش خطای پذیرندگی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا، سوئیچ شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت می‌باشد. این خطاها در هر مرحله از چرخه عمر تراکنش ممکن است که رخ بدهد. در حال حاضر دسترسی پذیری شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت از طریق تراکنش‌های خطا محاسبه می‌گردد.

پرداخت، می‌پردازد. این ابزارها شامل ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی و همچنین ابزار پذیرش اینترنتی یا اصطلاحاً درگاه‌های پرداخت اینترنتی هستند. در حال حاضر به دلایل امنیتی ارائه خرید کالا و خدمات بر روی درگاه‌های پرداخت موبایلی مسدود می‌باشد.

پرداخت قبض ۴۳

خدمتی است که با استفاده از آن دارنده کارت هزینه پرداخت‌های شناسه دار (شامل شناسه پرداخت و شناسه قبض) خود را از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت، می‌پردازد. پرداخت قبض بر روی همه ابزارهای پذیرش قابل اجراست.

خرید شارژ تلفن همراه ۴۴

خدمتی است که دارنده کارت با استفاده از آن اقدام به خرید شارژ تلفن همراه از طریق شبکه پرداخت می‌نماید. این خدمت در زمره خریدهای شناسه‌دار می‌باشد و می‌تواند به دو صورت خرید و شارژ هم‌زمان^{۴۵} و خرید و شارژ غیر هم‌زمان انجام شود.

مانده‌گیری ۴۶

خدمتی است که دارنده کارت جهت کسب اطلاع از میزان موجودی حساب متصل به ابزار پرداخت خود، از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت دریافت می‌نماید.

وضعیت تراکنش‌ها ۴۷

^{۴۶} Balance Inquiry

^{۴۷} Transaction Status

^{۴۳} Bill Payment

^{۴۴} Reload

^{۴۵} Top-up

علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه‌ی سیستم رخ داده‌اند.

تراکنش ناموفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای صادرکنندگی و شتاب، خطاهای شاپرکی و خطاهای پذیرندگی می‌باشند.

تراکنش موفق سیستمی شاپرکی

تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش‌های خطای شاپرکی را شامل می‌شود.

ابزار پذیرش تراکنش

عبارت است از سخت‌افزار و نرم‌افزاری که امکان تراکنش را برای دارنده کارت فراهم می‌سازد. انواع ابزارهای موجود در شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت شامل دستگاه‌های کارتخوان فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی، ابزار پذیرش موبایلی، و کیوسک پرداخت است.

کارتخوان فروشگاهی^{۴۸}

ابزاری است سیار و یا غیر سیار که با پذیرش کارت بانکی می‌تواند امکانی را فراهم کند تا وجه به صورت الکترونیکی از حساب دارنده کارت به حساب پذیرنده منتقل شود. این ابزار هم به صورت مستقل و هم به صورت متصل به کامپیوتر^{۴۹} در ایران مورد استفاده قرار می‌گیرد. بیشتر کاربرد این ابزار در ایران مربوط به خرید کالا و خدمات است.

کارتخوان فعال سیستمی

تراکنش خطای شاپرکی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا سوئیچ یکپارچه‌ساز شاپرک می‌باشد.

تراکنش خطای کاربری

خطاهای کاربری به دلیل مشکلات دارنده کارت نظیر کمبود موجودی و یا رمز اشتباه پدید می‌آیند. علت بروز این خطاها، اشتباهات کاربر (دارنده کارت) می‌باشد. گرچه این تراکنش از دید کاربر نهایی ناموفق است اما از منظر و دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده و شبکه پرداخت، خدمات خود را به این تراکنش به انجام رسانده است.

تراکنش خطای کسب و کار

تراکنشی است که بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان مختلف شبکه پرداخت الکترونیک کارت پدید می‌آید و عملاً هیچ یک از شرکت‌های PSP، شاپرک، بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در وقوع آن نقش ندارند. طبیعتاً لحاظ این نوع خطا به حساب هر یک از ذینفعان مزبور به لحاظ فنی قابل پذیرش نمی‌باشد و لذا به طور جداگانه، تحت عنوان خطای کسب و کار معرفی می‌شود؛ خطاهایی از جمله "عملیات اصلاحیه این تراکنش، قبلاً با موفقیت صورت پذیرفته است" و غیره.

تراکنش موفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش‌های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می‌شوند؛ چرا که نمایش دهنده‌ی نقصی در شبکه نیستند و به

^{۴۹} PC-POS / IPOS(Integrated POS)

^{۴۸} EFTPOS

کارتخوان بدون تراکنش

کارتخوان فاقد تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی ماهانه حتی یک عدد تراکنش مالی نداشته باشد.

کارتخوان دارای تراکنش (تراکنش‌دار)

کارتخوان تراکنش دار، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی ماهانه حداقل یک تراکنش مالی داشته باشد.

ابزار پذیرش اینترنتی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق اینترنت و درگاه پرداخت اینترنتی^{۵۰} فراهم می‌نماید. ساختار تعامل وبسایت‌های فروشندگان با درگاه پرداخت اینترنتی که از طریق شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت ارائه می‌شود، از طریق اتصال امن اینترنتی بر مبنای پروتکل TCP/IP در لایه شبکه اتفاق می‌افتد.

ابزار پذیرش موبایلی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق تلفن همراه و درگاه پرداخت موبایلی^{۵۱} فراهم می‌آورد. ابزار موبایل قابلیت‌های فراوانی در صنعت پرداخت داشته و می‌تواند هم به عنوان کارت و هم به عنوان ترمینال ایفای نقش کند. کانال‌های مختلف پرداخت بر روی موبایل قابل تعریف هستند، از جمله کانال پرداخت‌های داخل فروشگاه^{۵۲} نظیر NFC، پرداخت‌های برخط از طریق USSD، پرداخت‌های از طریق وب از روی موبایل^{۵۳} و همچنین پرداخت‌های از طریق اپلیکیشن‌های موبایلی^{۵۴}. اما آنچه در حال حاضر در شبکه

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده و وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات “Y” ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را دارد.

کارتخوان غیر فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده اما وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات “N” ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را ندارد و به هر دلیل فاقد تراکنش خواهد بود.

کارتخوان پر تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه^{۵۰}، کارتخوان پر تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در هر ماه، ۶۰ یا بیش از ۶۰ تراکنش داشته یا مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در هر ماه حداقل ۲۰ میلیون ریال باشد.

کارتخوان کم تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه^{۵۰}، کارتخوان کم تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه زمانی دو ماه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در دو ماه کمتر از ۲۰ میلیون ریال در ماه باشد. این سنج به جهت شناسایی ابزارهایی است که در شبکه پرداخت از کارایی مناسب برخوردار نیستند.

^{۵۳} Web-Mobile

^{۵۴} In-App Purchase

^{۵۰} Internet Payment Gateway

^{۵۱} Mobile Payment Gateway

^{۵۲} In-Store

مستلزم تایید توسط سامانه‌های متمرکز کارت است. کد محصول این کارت‌ها، ۲X، ۳X و ۴X می‌باشد و کارت‌های برون خط^{۵۹} نظیر کارت‌های کیف پول الکترونیکی (کارت هوشمند) که انجام تراکنش توسط آن‌ها می‌تواند بدون نیاز به تعامل با سامانه‌های متمرکز کارت صورت پذیرد. در این گونه کارت‌ها، ارزش پولی مستقلاً بر روی فیزیک کارت و در تراشه ذخیره می‌شود. کد محصول این نوع کارت ۵X می‌باشد. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی، در حکم پول نقد بوده و با توجه به اینکه همانند اسکناس و مسکوک ردیابی تراکنش‌ها و تشخیص هویت دارنده آن میسر نیست، در صورت مفقود شدن یا سرقت این کارت‌ها، دارنده کارت و رمز مربوط به آن صاحب کارت شناخته می‌شود. با این وجود بانک‌ها مکلفند برای این قبیل کارت‌ها-نظیر سایر کارت‌های پرداخت-حداقل خدمات مانده‌گیری و تغییر رمز را تعریف کنند.

کارت اعتباری^{۶۰}

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک خط اعتباری با سقف معین تخصیص یافته از طرف بانک به دارنده کارت، که او را قادر می‌سازد بدون داشتن سپرده نسبت به پرداخت وجه کالا و خدمات مبادرت کند. کد محصول این نوع کارت ۶X می‌باشد. این کارت‌ها در شبکه شاپرک پذیرفته شده و چارچوب کارمزدی مستقل خود را دارند. مسئولیت مدیریت ریسک اعتباری دارندگان این کارت به عهده بانک صادرکننده می‌باشد.

تراکنش دارنده‌ی کارت

یکی از انواع تراکنش است و به تراکنش‌های ارسالی از طرف دارنده‌ی کارت گفته می‌شود که با شناسه‌ی ۲۲۰۰ و

پرداخت کشور مجوز فعالیت دارد، کانال USSD فقط برای تراکنش‌های خرید شارژ و پرداخت قبض و همچنین کاربرد NFC از طریق گوشی‌های تلفن همراه است.

انواع کارت‌های رایج در شبکه^{۵۵}

انواع کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سویچ شاپرک، از نظر کاربری شامل کارت برداشت، کارت پیش پرداخته و کارت اعتباری می‌باشد.

کارت برداشت (بدهی)^{۵۶}

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک یا چند حساب سپرده‌ای نزد بانک‌ها و جزء رایج‌ترین کارت‌های مورد استفاده می‌باشد که کد محصول ۱X دارد. مشتری می‌تواند با افتتاح یکی از سپرده‌های قرض‌الحسنه، جاری یا مدت دار، تا سقف وجهی که نزد بانک سپرده‌گذاری کرده است برداشت وجه و خرید کالا و خدمات را از درگاه‌های بانکداری الکترونیک به عمل آورد.

کارت پیش پرداخته (بی‌نام)^{۵۷}

مشخصات دارنده این نوع کارت بر روی جسم کارت درج نمی‌شود، این کارت‌ها به انواع زیر تقسیم می‌شوند. کارت‌های بی‌نام دارای سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، نظیر کارت‌های خرید بی‌نام و برخی بن کارت‌ها که معمولاً به صورت گروهی صادر می‌شوند. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، که ماهیتاً قابل انتقال به غیر بوده و به دو دسته تقسیم می‌شوند؛ کارت‌های بر خط^{۵۸} نظیر کارت هدیه که انجام تراکنش توسط آن‌ها

^{۵۸} online

^{۵۹} offline

^{۶۰} Credit card

^{۵۵} بانک مرکزی (۱۳۸۶) اعلام مشخصات انواع ابزارهای پرداخت کارتی در نظام بانکی کشور.

^{۵۶} Debit card

^{۵۷} prepaid

تراکنش‌های با شناسه‌ی ۴۰۰ و ۴۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰.

تراکنش ناتمام^{۶۱}

تراکنش دارنده‌ی کارت که از نظر کاربری موفق بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سویچ شاپرک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می‌گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است). وجود تراکنش‌های ناتمام به نوعی مشکل کیفی قلمداد می‌گردد.

تراکنش مالی

تراکنشی است که نوع خدمت آن خرید کالا و خدمات یا پرداخت قبض می‌باشد. در این تراکنش‌ها پول از دارنده‌ی کارت کسر می‌شود و عملیات مالی انجام می‌پذیرد. طبیعتاً تراکنش مانده‌گیری از زمره تراکنش‌های غیر مالی است.

اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌ی

این شاخص یکی از روش‌های سنجش و مقایسه شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت در فرآیند بازاریابی و نصب ابزار در بازار است. این شاخص برابر با نسبت سهم تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌ی فعال سیستمی هر شرکت از کل، به سهم تعداد کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت از کل است. به عبارت دیگر:

$$\text{تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ی فعال سیستمی هر شرکت} \\ = \frac{\text{تعداد تراکنش‌های کل کارتخوان‌های فروشگاه‌ی فعال سیستمی}}{\text{تعداد کارتخوان فروشگاه‌ی فعال سیستمی هر شرکت}} \times \text{تعداد کل کارتخوان‌های فروشگاه‌ی فعال سیستمی}$$

۲۱۰۰ وارد شبکه‌ی پرداخت (شاپرک) می‌شوند (لازم به ذکر است با عملیاتی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰ در تاریخ ۱۳۹۳/۰۴/۰۶ در سویچ شاپرک، تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۰۰ به ۲۲۰۰ و تراکنش‌های با شناسه‌ی ۱۰۰ به ۲۱۰۰ تبدیل شدند. این تغییرات مطابق با استاندارد ISO ۸۵۸۳ نسخه‌ی ۲۰۰۳ می‌باشد). در این تراکنش‌ها با شناسه‌ی ۲۲۰۰ عملیات برداشت از کارت انجام می‌شود ولی با شناسه‌ی ۲۱۰۰ عملیات مالی انجام نشده و تنها خدمت مانده‌گیری ارائه می‌شود.

تراکنش تأییدیه انجام تراکنش

به تراکنش‌هایی گفته می‌شود که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت ارسال می‌شود. هدف از این تراکنش‌ها تأییدیه انجام تراکنش و درخواست برای واریز مبلغ برداشتی از کارت به حساب پذیرنده است. مطابق این درخواست‌ها عملیات واریز به حساب پذیرنده در سیکل‌های زمانی مشخص انجام می‌گیرد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۲۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰). شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت تا حداکثر ۴۸ ساعت فرصت دارند (معادل یک cut-off یا تغییر روز مالی) این تراکنش را به ازای هر تراکنش دارنده‌ی کارت ارسال کنند. برخی خطاهای پذیرندگی رخ داده در تراکنش‌ها، مربوط به عدم ارسال تأییدیه تراکنش به شبکه است.

تراکنش اصلاحیه

اگر تراکنش دارنده‌ی کارت دچار خطا شود ولی برداشت از کارت انجام شده باشد، یک تراکنش اصلاحیه در شبکه تولید می‌شود تا متعاقب آن، مبلغ برداشت شده به دارنده‌ی کارت بازگردد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۴۲۰ است (معادل

دیداری، سپرده‌های قابل چک کشیدن بدون بهره‌ی بخش خصوصی در بانک‌های تجاری است. منظور از شبه پول یا سپرده‌های غیر دیداری، انواع سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز و سپرده‌های مدت‌دار هستند که به نسبت پول سرعت نقدشوندگی کمتری دارند.

سهم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از نقدینگی

این شاخص، به عنوان یک شاخص هادی، نسبت فیما بین اسکناس و مسکوک و میزان نقدینگی را بررسی می‌کند. با توجه به رقابت ابزارهای پرداخت الکترونیک و اسکناس و مسکوک، بررسی این شاخص می‌تواند به عنوان راهنمایی در جهت شناخت میزان استقبال عمومی از شبکه پرداخت در نظر گرفته شود.

$$100 \times \frac{\text{اسکناس و مسکوک در دست اشخاص}}{\text{نقدینگی}} =$$

تولید ناخالص داخلی

بنا به تعریف بانک مرکزی ج.ا.ا، کل ارزش ریالی محصولات نهایی تولیدشده توسط واحدهای اقتصادی مقیم کشور در دوره زمانی معین (سالانه یا فصلی) را تولید ناخالص داخلی یا GDP می‌نامند شایان توجه است که صرفاً مبادلات کالاهای نهایی در محاسبات GDP لحاظ می‌شوند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری

اگر در دوره ای تولید ناخالص داخلی با قیمت‌های همان سال مورد نظر بررسی و اندازه‌گیری شود به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری گویند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت

عدد حاصل میزان اثربخشی کارت‌خوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیکی را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌های کارت‌خوان‌های فروشگاه‌های شبکه شاپرک است. مثلاً اگر این شاخص برای شرکتی یک باشد، یعنی سهم آن شرکت از کل تراکنش‌های کارت‌خوان‌های شبکه شاپرک به اندازه سهم تعداد کارت‌خوان‌های آن شرکت از کل کارت‌خوان‌های کشور است. چنانچه این شاخص برای شرکتی بالاتر از یک باشد یعنی جذب تراکنش‌های آن بانک روی کارت‌خوان‌هایش بیش از سهم تعداد کارت‌خوان‌های آن شرکت از کل کارت‌خوان‌های کشور است. بالاتر بودن این شاخص، به معنی کم بازده‌تر بودن ابزارهای شرکت و طبیعتاً کاهش درآمد متصور از ابزارهای فروش است.

نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

منظور از این شاخص، محاسبه نسبت ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی کشور است و به شرح زیر محاسبه می‌شود:

$$100 \times \frac{\text{ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی}}{\text{نقدینگی}} =$$

این نسبت، به عنوان شاخصی در جهت نمایش اندازه اقتصادی شبکه پرداخت مورد استفاده قرار می‌گیرد.

نقدینگی و حجم پول

در اقتصاد، نقدینگی به مجموع حجم پول و شبه پول^{۶۲} اطلاق می‌شود. حجم پول، اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به اضافه‌ی مانده سپرده‌های دیداری بخش خصوصی نزد بانک‌ها^{۶۳} تعریف می‌شود. سپرده‌های

^{۶۲} Demand deposits

^{۶۳} Quasi money

شاخص هرفیندال-هیرشمن

شاخص هرفیندال - هیرشمن یکی از شاخص‌های مهم و کاربردی برای بیان مفهوم تمرکز است. این شاخص از اطلاعات همه بنگاه‌های صنعت برای اندازه‌گیری تمرکز و نیز قدرت رقابتی صنعت استفاده می‌کند. کاربرد اصلی این شاخص در نظارت و مراقبت از بازار انحصارات خصوصی، ادغام‌ها و تبانی بخش‌های خصوصی در بازار و نیز انجام روندهای اصلاحی رفع این مشکلات برای دستیابی به بازار رقابتی است. برای به دست آوردن این شاخص از مجموع مربع سهم در بازار صنایع مختلف، اندازه‌های تولید، فروش، نیروی کار و مانند آن برای همه بنگاه‌ها در صنعت یا بازار استفاده می‌شود. در واقع این شاخص به هر بنگاه به اندازه سهم آن در بازار وزن می‌دهد. شاخص هرفیندال-هیرشمن (HHI) به صورت زیر تعریف می‌شود.

$$HHI = \sum_{i=1}^N S_i^2$$

که S_i^2 مربع سهم بازار بنگاه (شرکت) i و N تعداد بنگاه‌های موجود در صنعت یا بازار است. بر اساس مقادیر مختلف شاخص هرفیندال-هیرشمن، می‌توان در خصوص تمرکز بازار به شرح جدول زیر قضاوت نمود. وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن، از مقیاس کمتر از ۱۰۰۰ آغاز می‌گردد. در صورتیکه عدد به دست آمده کمتر از ۱۰۰۰ باشد نشانه رقابتی بودن محیط و در صورتیکه بالاتر از ۱۰۰۰ باشد یعنی محیط رقابت به سوی تمرکز حرکت کرده است. تمرکز می‌تواند به صورت ملایم یعنی تا اندازه ۱۸۰۰ و حتی به صورت تمرکز شدید و بالا نمود کند که بالاتر از ۱۸۰۰ است.

در بررسی روند تولید ناخالص ملی، یکی از سال‌هایی که کشور در آن از لحاظ بیکاری، تورم و تولید در وضعیت خوبی قرار دارد، را به عنوان سال پایه انتخاب می‌کنند. اگر تولید ناخالص داخلی بر حسب قیمت‌ها در سال پایه اندازه‌گیری شود، به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت (حقیقی) گویند.

ارزش اسمی تراکنش‌ها^{۶۴}

منظور از ارزش اسمی تراکنش‌ها، همان مبالغ معمول گزارش شده تراکنش‌هاست که هیچ عملیات خاصی بر روی آن صورت نگرفته است.

ارزش حقیقی تراکنش‌ها

اگر در دوره‌ای، ارزش تراکنش‌ها بر حسب قیمت‌های سال پایه اندازه‌گیری شود و اثرات تورم از آن حذف شود، به آن ارزش حقیقی تراکنش‌ها گویند. نحوه محاسبه ارزش حقیقی تراکنش به این صورت است:

$$= \frac{\text{مبلغ اسمی تراکنش‌ها در ماه } t}{\text{شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه } t}$$

شاخص دهکی توزیع مبالغ تراکنش‌ها

برای تعیین دهک‌ها، تراکنش‌ها را به ترتیب ارزش مبالغ دسته‌بندی کرده و به ۱۰ قسمت برابر به لحاظ تعدادی، تقسیم می‌نماییم که یک‌دهم از تراکنش‌های پایین‌ترین مبالغ، دهک اول و یک‌دهم تراکنش‌های بالاترین مبالغ دهک دهم نامیده می‌شود.

$$= \frac{\text{متوسط ارزش دهک دهم تراکنش‌ها}}{\text{متوسط ارزش دهک اول تراکنش‌ها}} = \text{شاخص توزیع مبلغی دهکی}$$

3

The quality of card e-payment services

Quality of services		
The ratio of successful transactions to total	% 92/17	▼
The ratio of successful transactions to total shaparak switch's transactions	% 99/99	▼
The share of each types of errors in transactions		
Acquirer error	% 1/02	▼
Shaparak network error	% 0/09	▲
Issuer error	% 15/94	▲
Cardholder Error	% 82/35	▼
Business error	% 0/60	▼
Services sensed availability		
Network sensed availability	% 98/62	▼
Shaparak sensed availability	% 99/99	▼
Reconciliation account (RA) transactions		
Ratio of reconciliation account transactions to total transactions	% 0/010	▼
percent change of reconciliation account transactions	% -3/55	▼

4

Electronic card payment network market indices in Mar 2023

Active EFTPOS Value effectiveness			
The highest effectiveness	Sayan Card	1/787	▼
The lowest effectiveness	Fan Ava Card	0/383	▲
The ratio of number of acquiring errors to total number of transactions			
The highest ratio	Beh Pardakht Mellat	% 0/144	▼
The lowest ratio	Electronic Card Damavand	% 0/010	▼
The ratio of Low Transaction to active EFTPOS			
The Highest ratio	Sayan card	% 48/49	▼
The Lowest ratio	Pardakht Electronic Sadad	% 7/09	▼

(The first column is for PSP's data and the second one is for acquiring banks)

The highest market share			
The highest value share of transactions	% 19/40 Beh Pardakht Mellat	▲	% 16/58 Bank Mellat ▼
The highest numerical share of transactions	-	◀	% 17/14 Bank Mellat ▼
The highest value share of transactions in each terminal			
Internet Payment Gateway	% 26/54 Beh Pardakht Mellat	▲	% 13/06 Mellat Bank ▼
Mobile Payment Gateway	% 50/17 Beh Pardakht Mellat	▼	% 57/07 Bank Mellat ▲
EFTPOS	% 18/14 Behpardakht Mellat	▼	% 17/12 Bank Mellat ▼
The highest numerical share of transactions in each of terminals			
Internet Payment Gateway	-	◀	% 25/09 Bank Mell Iran ▼
Mobile Payment Gateway	-	◀	% 57/13 Bank Mellat ▲
EFTPOS	-	◀	% 17/52 Bank Sepah ▼
Herfindahl-Hirschman Index			
Internet Payment Gateway	2,778	▲	1,308 ▼
Mobile Payment Gateway	3,171	▼	3,725 ▲
EFTPOS	1,296	▼	954 ▼
The highest share of issuing banks in number of active cards			
Prepaid card	Bank Mell Iran	% 14/79	▲
Credit card	Bank Mell Iran	% 86/93	▲
Debit card	Bank Mell Iran	% 21/08	▼

Summary of key payment statistics

1

The importance of card payment network in national economy

Respect to the last published statistics

the share of liquidity

The ratio of total value of transactions to liquidity	% 13/27	▲
The ratio of coins and paper currency in the hands of the public to liquidity	% 1/69	▲

2

Shaparak performance indices

Number & value of transactions

Number of transactions	4,239,898,988	▲
Value of transactions	11,688,439,503 mill IRR	▲

Nominal and real growth rate of value of transactions

Monthly nominal growth of value of transactions(Mar compared to Feb)	% 26/62	▲
Monthly real growth of value of transactions(Mar compared to Feb)	% 18/77	▲
Point-to-point nominal growth of the value of transactions	% 57/11	▲
Point-to-point real growth of the value of transactions	% -4/15	▲

Numerical share of transactions for each of terminals

Internet Payment Gateway	% 4/89	▼
Mobile Payment Gateway	% 2/34	▼
EFTPOS	% 92/77	▲

The value share of transactions for each types of payment services

Purchasing Goods & Services	% 98/40	▼
Bill payment & purchase mobile charge	% 1/60	▲

Numerical share of transactions for each types of payment services

The purchase of goods and services	% 89/67	▲
Bill payment & purchase mobile charge	% 5/65	▼
Balance Inquiry	% 4/67	▲

The regional penetration rate

Number of active acceptance Instruments per 10,000 over 20 years old inhabitants

All of acceptance instruments	1,733/52	▲
EFTPOS	1,585/51	▲
Mobile Payment Gateway	19/99	▲
Internet Payment Gateway	128/02	▲

Number of transactions Per over 20 years old inhabitants for each of terminals

All of acceptance instruments	68/58	▲
EFTPOS	63/63	▲
Mobile Payment Gateway	1/60	▼
Internet Payment Gateway	3/35	▲

Regional penetration rate of active EFTPOS

The most number of active EFTPOS terminals	1,684,046 Tehran	▲
The most change in the number of active EFTPOS terminals	38,407 Tehran	▲
The most number of active EFTPOS terminals per capita	0/201 Mazandaran	▲
The most number of EFTPOS transactions per capita	82/66 Hormozgān	▲

Decile ratio

The ratio of average value of the tenth decile transactions to the first decile	599/24	▲
---	--------	---

آدرس وب گاه شاپراک:

www.shaparak.com

آدرس پست الکترونیک:

Info@shaparak.com

شماره تلفن:

۰۲۱-۲۶۴۰۴۹۰۱-۱۵

شماره دورنگار:

۰۲۱-۲۲۲۲۸۱۲۱

نشانی پستی:

ایران، تهران، بلوار میرداماد،

خیابان شهید شاه نظری،

کوچه دوم، پلاک ۱۴

کلیه حقوق معنوی این اثر، متعلق به شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت شاپراک بوده و هرگونه استفاده، چاپ، پخش و رونوشت، با ذکر منبع بلامانع است.